



İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

Tuzla'da Tarihi Mezar Taşları

Yüksek Lisans Tezi

Hakan Demirtaş

Haziran 2024



İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

Tuzla'da Tarihi Mezar Taşları

Yüksek Lisans Tezi

Hakan Demirtaş

Danışman

Prof. Dr. Kadir Pektaş

Haziran 2024

TEZ JÜRİSİ ONAYI

Hakan DEMİRTAŞ tarafından hazırlanan "Tuzla' da Tarihi Mezar Taşları" başlıklı bu Yüksek Lisans Tezi, Sanat Tarihi Anabilim Dalı'nda hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

Tez Danışmanı:

Prof. Dr. Kadir Pektaş

İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Üyeler:

Prof. Dr. Abdülhamit Tüfekçioğlu

Marmara Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Resul Yelen

İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 13/06/2024

BEYANLAR

Yazım ve Kaynak Gösterme Kılavuzu Beyanı

Danışmanlığında yazılan bu tezin İstanbul Medeniyet Üniversitesi yazım ve kaynak gösterme kılavuzunda belirtilen kurallara uygun olarak yapılandırıldığı ve bu kılavuzun American Psychological Association-APA kaynak gösterme standartlarının bu tezde tutarlı olarak uygulandığı tarafımdan incelenerek teyit edilmiştir.

İmza

Prof. Dr. Kadir Pektaş

Etik İlkeler Sadakat Beyanı

Hazırladığım bu tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

İmza

Hakan Demirtaş

ÖNSÖZ

Osmanlı Dönemi mezar taşları günümüzde toplumumuzda hak ettiği kadar ilgi görmeyen, sadece bakılıp geçilen bir kültür varlığı olarak toplumumuzda yer almaktadır. Nitekim bunun yanında son yıllarda Osmanlı mezar taşlarına ait akademik çalışmalar oldukça artmıştır. Akademik ve bilimsel yönde artan bu çalışmalar gerek basın yayın organları ile gerekse de çağımızın gerçeği olan internet ve sosyal medya kanalları ile toplumumuzda derin bir merak uyandırmaya başlamıştır.

Çalışmamızda hedef konusu İstanbul ili Tuzla ilçesinde yer alan üç farklı mezarlıkta bulunan Osmanlı Dönemi mezar taşları olmuştur. Yapıldığı dönemin sosyal ve kültürel yapısına ait izleri, kaderleri, yakarışları, sanat zevkini, ticaret yapısını ve askeri bilgisini mezar taşlarında okumak ve anlamak mümkün kılınmaya çalışılmıştır.

Tezimizin konusunu netleştirme, araştırma, öneri, kaynak ve tüm çalışmalarımız sırasında desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, her zaman yanımda olan ve öğretileriyle bu tezin oluşmasına ışık tutan danışmanım Sayın Prof. Dr. Kadir PEKTAŞ' a şükranlarımı sunuyorum.

Çalışmalarım esnasında her zaman yanımda olan ve her türlü destekte bulunan Sayın Prof. Dr. Sedat BAYRAKAL hocama teşekkürü bir borç bilirim.

Alan çalışmalarında, mezar taşlarının temizlik, ölçü vb. işlemleri sırasında yardımcı olan ve ellerini hep omzumda hissettiğim ağabeyim Atakan DEMİRTAŞ ve kardeşim Yunus Emre DEMİRTAŞ' a, maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen annem Leyla DEMİRTAŞ ve babam Aydın DEMİRTAŞ' a, lisans eğitimimden itibaren her zaman yanımda olan ve bana verdiği cesaretle bu tezin oluşmasına en büyük katkıyı sunan kıymetli eşim Şeyda DEMİRTAŞ' a en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Hakan Demirtaş
İstanbul, 2024

ÖZET

Tuzla' da Tarihi Mezar Taşları

Demirtaş, Hakan

Yüksek Lisans Tezi, Sanat Tarihi Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Kadir Pektaş

Haziran, 2024

Mezar taşları, diğer kültür varlıkları ve tarihi eserlerimize göre ait oldukları dönemden günümüze dek bozulmadan veya çok az müdahalelerle birlikte deformasyona uğrayarak ulaşan birer kültür hazineleridir.

Osmanlı Dönemi mezar taşları hak ettiği ilgiyi yıllar yılı bulamamasına rağmen son yıllarda gittikçe artan merak ile araştırmacıların ilgisini çekmektedir. Kitabe metinlerinde nice hüznüleri, yakarışları, insanlardan ve Allah' tan istekleri görebildiğimiz bu mukaddes kültür varlığımız ne yazık ki özellikle merkeze uzak yerlerde, taşralarda kaderlerine terk edilmişlerdir.

Bu çalışma oluştururken temel amaç; Osmanlı' dan günümüze kalan, her biri nadide bir eser olan mezar taşlarını kayıt altına alarak, Sanat Tarihi ölçütlerinde incelemek, Sanat Tarihine ve yapılan çalışmalara katkı sağlamak ve diğer bölgelerde ki mezar taşları ile karşılaştırarak bu bölgede ki uzantısını belgelemektir.

Çalışmalar kapsamında Tuzla ilçesinde yer alan Tuzla Sahil Mezarlığı, Aydınli Mahallesi Mezarlığı ve Tepeören Mahallesi Mezarlığı araştırma alanı olarak belirlenmiş ve bu mezarlıklarda ayak taşları da dahil olmak üzere toplam 89 adet mezar taşı değerlendirilmiştir. Mezar taşları kataloğu oluştururken ölçüler, medfûnun kimlik bilgisi, mezar tipi, meslek bilgisi, Osmanlı Türkçesi ve günümüz alfabemiz ile karşılığı yazılmış ve bu katalog çizimler ve fotoğraflarla desteklenmiştir.

Tepeören Mahallesi Mezarlığı mezar taşları başlıkları ve kitabe içerikleri ele alındığında Yeniçeri Mezarlığı olduğu konusunda da derin izler taşımaktadır.

Ne yazık ki birçok kültür varlığına zarar verildiği gibi burada bulunan mezar taşlarında da kırılmalar, başlık kayıpları mevcuttur. Tuzla Sahil Mezarlığı ve Aydınlı Mahallesi Mezarlığında da çeşitli başlık ve kitabe içerikleri ile karşılaşılması, tarikat ve Yeniçerilere ait olduğunu düşündüğümüz birçok mezar taşı kayıt altına alınmıştır.

Yapılan incelemelerimiz sonucunda üç ana bölüm içerisinde oluşturulan çalışmamızın ilk bölümünde Tuzla ilçesinin tarihçesi ve coğrafi konumu, üç mezarlığımızın da konumları ve tarihçe bilgileri, ikinci bölümünde üç farklı mezarlıktan elde ettiğimiz bulgular ışığında oluşturduğumuz Katalog bölümü, üçüncü bölümünde ise Değerlendirme başlığı altında mezar taşlarının başlık tiplerine göre, cinsiyetlerine göre ayrıntılı analizlerin yapılarak, karşılaştırmalar ekleyerek detaylı bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmalarımız sonucunda elde edilen veriler Tuzla ilçesinde incelediğimiz mezar taşlarının birçoğunun Yeniçeri mezar taşı olabileceği yönündeki iddialarımızı kanıtlar nitelikte olduğunu göstermektedir. Tuzla ilçesinin tarihine ışık tutabilecek düzeyde olan mezar taşlarından bazıları hala bölgede ikamet eden ancak kendilerinin bu durumdan haberi olmayan köklü ailelerin ataları için dikilmiş olduğunu söyleyebiliriz.

Sonuç olarak çalışmamız bu alanda ileride yapılabilecek olan yeni bilimsel çalışmalara sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tuzla, Tepeören, Aydınlı, Osmanlı, Mezar taşı.

ABSTRACT

Historical Tombstones in Tuzla

Demirtaş, Hakan

Master's Thesis, Department of Art History

Supervisor: Prof. Dr. Kadir Pektaş

June, 2024

Compared to other cultural assets and historical artifacts, gravestones are cultural treasures that have survived from the period they belong to until today, either intact or deformed with minimal interventions.

Although Ottoman Period tombstones have not received the attention they deserve for years, they have attracted the attention of researchers with increasing curiosity in recent years. Unfortunately, this sacred cultural heritage of ours, where we can see many sorrows, prayers, requests from people and God in the inscriptions, has been abandoned to its fate, especially in places far from the center and in the provinces.

The main purpose of creating this study is; By recording the tombstones that have survived from the Ottoman Empire, each of which is a rare work, to examine it in terms of Art History, to contribute to the History of Art and the studies carried out, and to document its extension in this region by comparing it with the tombstones in other regions.

Within the scope of the studies, Tuzla Coast Cemetery, Aydınli District Cemetery and Tepeören District Cemetery located in Tuzla district were determined as research areas and a total of 89 gravestones, including footstones, were evaluated in these cemeteries. While creating the tombstone catalogue, measurements, identity information of the deceased, grave type, occupational information were written in Ottoman Turkish and our modern alphabet, and this catalog was supported with drawings and photographs.

Considering the headstones and inscription contents of the Tepeören District Cemetery, it bears deep traces that it is a Janissary Cemetery. Unfortunately, many cultural assets have been damaged, and the tombstones here are broken and missing headings. Various titles and inscription contents were also encountered in Tuzla Sahil Cemetery and Aydınli District Cemetery, and many tombstones that we think belong to the sect and Janissaries have been recorded.

As a result of our examinations, the first part of our study, which was created in three main sections, includes the history and geographical location of the Tuzla district, the locations and historical information of our three cemeteries, the

second part, the Catalog section we created in the light of the findings we obtained from three different cemeteries, and the third part, under the title of Evaluation, according to the heading types of the gravestones. Detailed information was tried to be obtained by making detailed analyzes according to gender and adding comparisons.

The data obtained as a result of our studies show that many of the tombstones we examined in Tuzla district prove our claims that they may be Janissary tombstones. We can say that some of the tombstones, which can shed light on the history of Tuzla district, were erected for the ancestors of well-established families who still reside in the region but are not aware of this situation.

As a result, our study will provide new scientific studies in this field in the future.

Key Words: Tuzla, Tepeören, Aydınli, Ottoman, Tombstone.

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geen eser
a.g.m.	: Adı geen makale
a.g.t.	: Adı geçen tez
a.y.	: Aynı yer
bkz.	: Bakınız
c.	: Cilt
ev.	: Çeviren
Haz.	: Hazırlayanlar
Kat.Nu	: Katalog Numarası
Aydınlı M.	: Aydınlı Mezarlığı
Tepeören M.	: Tepeören Mezarlığı
Tuzla S.M.	: Tuzla Sahil Mezarlığı
M.	:Miladi
M..	: Milattan nce
Nu.	: Numara
Res.	: Resim
T.M.	: Toprak Mezar
.M.	: Çerçeveli Mezar
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
ss.	: Sayfa sayısı
T.T.K.	: Türk Tarih Kurumu
yy.	: Yüzyıl

İTHAF

Eşim

Şeyda DEMİRTAŞ

ve

Kızım Dora DEMİRTAŞ'a

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
KISALTMALAR	ix
İTHAF	x
GİRİŞ.....	1
1.TUZLA İLÇESİ’NİN COĞRAFİ KONUMU VE TARİHÇESİ	4
1.1. Tuzla İsmi’nin Kökeni	5
1.2. Tuzla’ nın Türk Egemenliğine Geçişİ	5
1.3. Tuzla’nın İdarî Statüsünde Yapılan Değişimler	6
2.KATALOG	8
3. DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA	97
3.1.Mezarlık Alanları, Tip ve Taşların Konumu	97
3.1.2. Mezar Tipleri	100
3.2. Başlık ve Tepelik Tipleri	101
3.2.1. Dardağan ve Serdengeçti	101
3.2.2.Sarık.....	105
3.2.3. Kavuk	107
3.2.4. Fes	109
3.2.5. Tarikat ve Derviş Başlıkları	111
3.2.6. Hotoz	114
3.2.7. Bitkisel Bezemeli	115
3.2.8. Üçgen Tepelikli	116
3.2.9. Yuvarlak Tepelik	118
3.2.10. Dilimli Tepelik	119
3.2.11. Sivri Kemerli Tepelik	119
3.2.12. Kırılmış Başlıkları Bulunan Taşlar.....	120
3.3. Yazı Tipleri.....	122
3.4. Süsleme	123
3.5. Hastalıklar	129
3.6. Meslekler	131

3.7. Sülale ve Soy Bilgileri.....	132
3.8. Yer Adları.....	135
3.9. Mezar Taşlarında Başlangıç İfadeleri.....	136
3.10. Mezar Taşlarında Allah' tan İstekler.....	137
3.11. Mezar Taşlarında Durum Bildirme	138
3.12. Mezar Taşlarında İnsanlara Uyarı ve İstekler	141
3.13. Genel Tablo	142
SONUÇ	149
KAYNAKÇA	153



GİRİŞ

Mezar ve defin gelenekleri dünya üzerinde var olan her toplumun bir ritüeli haline gelerek, insanoğlunun inanç noktasında çok önemli bir rol oynamış ve oynamaktadır.

Türkler İslamiyet inancı ile tanışmadan önce yine inanışları gereği medfun olan kişinin yanına kendisinin kullanmış olduğu günlük eşyaları da koyarak mezar içine gömmüşlerdir. Kurgan adı verilen bilinen ilk mezarlar, tepe görünümünde ve içeride toprağın altında mezar alanı şeklinde yapılmıştır. Mezar odası veya alanı diye adlandırılan bu bölüm içerisinde bazı kurganların ahşap sandukalı olduğu ve kişinin mumyalanarak gömüldüğü görülmektedir. (Tunçel, 1996).

İslam dininde insanların ölen kişiler için görkemli mezarlar yapılması hoş karşılanmamıştır. Bununla birlikte mezarlara bakarak geçmişi ve soyuyla övünme o devirdeki cahiliye dönemi adetlerinden sayılmıştır.

Karahanlılar döneminden başlayarak Türkler'in İslamiyet'i seçmeye başlamasıyla mezar, defin ve geleneklerinde değişimler apaçık görülmektedir. Ancak İslamiyet'i seçen Türkler'deki mezar geleneğinin değişmesine rağmen, mezarların anıtlılaştırma düşüncesi silinmemiş, bağlı bulunduğu bölgenin kültür ve inançlarından etkilenecek yeni tip mezarlar ortaya çıkarmışlardır. Bunlara kümbetleri örnek verebiliriz. Selçuklular, Anadolu topraklarına gelerek İslamiyet öncesi mezar geleneklerinden ve bununla birlikte sonradan kabul ettikleri İslamiyet dini, ayrıca bulundukları kültür ile coğrafi ortamdan etkilenecek mezar taşları yapmaya başlamışlardır. (Zeybek, 2001).

Selçuklulardan başlayarak günümüze kadar ulaşan mezar taşı unsuru her kesimin bağlı bulunduğu coğrafi koşullardan, kültürel ve ekonomik gücünden aynı zamanda o yörenin folklorundan etkilenecek motifler, bezemeler, işaretler ve yazılarla eşsiz birer kültür varlığına dönüşmüşlerdir.

XVIII. yüzyıldan itibaren özellikle Batılılaşma Dönemi diye indirgeyebileceğimiz devirde batı kökenli motiflerin ağırlıkta olduğu değişiklikleri hem dinî hem de sivil yapılarda gördüğümüz gibi, bu değişiklik ve yeni üslupları mezar taşlarında açıkça görmekteyiz. Osmanlı dönemi mezar taşlarının bu devirde daha nitelikli ve anıtsal bir

şekle büründüğünü söyleyebiliriz. Nitekim bununla birlikte İslam inancında yer alan öğretilerde, ahirete intikal eden kişinin mezarının sade ve süsten uzak olmasının doğru olduğu buyrulsa da, mezar taşlarında pek de uygulanmadığı kanaatleri mevcuttur. (Bayrakal, Ölümsüzlüğe uzanan taşlar:Hacı Bektaş Veli Külliyesi Haziresi'ndeki mezar taşları, 2011). Tezimizin oluşmasının amacı; yıllardır süre gelen Osmanlı Dönemi mezar taşlarına duyulan ilgi ve merakın doyurulmaya çalışılması ve bu konuya ilgi duyan araştırmacıların bir uğrak noktası olmaktır. Tuzla İlçesi'nde yapılan bu çalışmada ayak taşları da dahil olmak üzere toplam 82 adet mezar değerlendirilmiştir.

Çalışmamızın ismi “Tuzla’ da Tarihi Mezar Taşları” olarak belirlenmiş olup, Tuzla ilçesinde farklı mezarlıklarda yer alan Osmanlı ve Erken Cumhuriyet devirlerine tarihlenen, yazı alfabesi Osmanlı Türkçesi olarak nakşedilen mezar taşları olmuştur. XVII. yy’ dan başlayan, genel olarak ise XVIII. ve XIX. yy. devirlerine tarihlenen 82 adet mezar taşı bu çalışmanın ana konusu olmuştur.

Çalışmanın ilk aşamasında Tuzla’ da yer alan mahalle mezarlıklarının ve cami hazirelerinin keşif araştırması yapılmış, mezar taşlarının günümüzde ne durumda oldukları ve konumları saptanarak kütüphane ve kaynak araştırmaları oluşturulmuştur. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Mezarlıklar Dairesi Başkanlığı Anadolu Yakası Mezarlıklar Şube Müdürlüğü ile iletişime geçilerek tespit edilen mezarlıklarda bulunan mezar taşları hakkında yapılacak olan çalışma için gerekli izinler alınmıştır.

Çalışmada katalog kısmı oluşturulurken mezar taşlarına numaralar verilmiş ve bu numaralarıyla birlikte tanıtımları yapılmıştır. Numaralandırma işlemlerinde taşların tarihi dikkate alınarak kronolojik bir şekilde katalog oluşturulmuştur. Miladi olarak günümüz tarihinden en uzak olan taş ile başlayıp, en yakın taş ile bitirilmiştir. Tarih bilgisi elde edemediğimiz taşlar ise kimlik bilgileri dikkate alınarak alfabetik düzende katalog kısmının sonlarında verilmiştir. Medfûnun kimlik bilgisine kitabelik kısmından elde edilen bilgiler ışığında ulaşıldığı kadar verilmeye çalışılmıştır. Kitabelik kısmı Osmanlıca ve harflerle yazılmış, tam karşısına Latin harfleriyle günümüz Türkçesine çevirisi sağlanmıştır. Bu metinler yazılırken eski Türkçe yazımlarına dikkat edilmiştir. Örneğin; İçüp/içip gibi. Mezar taşlarının ölçüleri boy, en, kalınlık olarak cm cinsinden aktarılmış, mezar tipi, başlık tipi gibi çeşitli bilgilerle katalog bölümü desteklenmiştir. Mezar

taşlarında bulunan kitabe metinlerindeki tarihler ise hicrî takvime göre yazıldığından, bu tarihlerin de miladi takvime göre çevirisi yapılmıştır.

Mezar taşlarının tam karşıdan fotoğrafları ve çizimleri verilerek katalog kısmı zenginleştirilmiştir. Ancak fiziki şartlardan ve mezar taşlarının toprakta kaymasından dolayı bazı taşlarda tam karşıdan verilememiş, çekilebilecek en uygun açıdan fotoğraf çekilerek çalışmamıza dâhil edilmiştir.

Değerlendirme başlığı altında Tuzla’ da bulunan üç ayrı mezarlıkta yapılan çalışmalarda tespit edilen Osmanlı Dönemi mezar taşlarının, başlık ve tepelik tipolojileri, mezar taşının ön bölümünde bulunan bezemeleri ve kitabelik kısmında yer alan yazı içerikleri ayrıntılı olarak ele alınmaya çalışılmıştır.

Mezâr taşı/taş/şâhide/baş taşı/baş şâhidesi/ayak taşı/ayak şâhidesi örneklerinde olduğu gibi “mezâr taşı” anlamlarına gelen kelimeler kullanılmış ve bunları kullanmada herhangi bir sakınca görülmemiştir.

1.TUZLA İLÇESİ’NİN COĞRAFI KONUMU VE TARİHÇESİ

Tuzla; Marmara Bölgesinde Kocaeli Yarımadasının güneybatısında yer alırken, İstanbul’ un Anadolu yakasındaki son ilçesidir. Batı ve kuzey yönlerinde Pendik İlçesi, doğusunda Kocaeli iline bağlı Gebze İlçesi, güneyinde ise Marmara Denizi bulunur. Marmara Denizi'nde 13 km. uzunluğunda kıyı şeridinde sahip olan Tuzla, İstanbul’ un son yıllarda artan göç ve iş olanaklarıyla da nüfus popülasyonu kazanan ilçelerinin başında gelmektedir.

Tarih boyunca Orta Anadolu’da görülen Neolitik yaşam biçimi; 7000-6000 yıllarında Marmara Bölgesi’nde de görülmeye başlanmış, bu dönemin özelliklerini taşıyan arkeolojik veriler Fikirtepe, Temeyne, Tuzla bölgelerini kapsayan Fikirtepe Evresi’nde görmek mümkün olmuştur. Fikirtepe Kültürü olarak adı geçen ve o dönemde Tuzla İlçesi’ nin Kalekapı adı verilen bölgesini de içinde yer aldığı bu kültür, İÖ, 6000 yılından itibaren yaklaşık 1000 yıllık bir zaman dilimini kapsamaktadır. (Özdoğan & Başgelen, 2007).

Yukarıda bahsedilen Kalekapı isimli bölgenin çevresinde 1958 yılında Tuzla İlkokulunun temellerinde yapılan çalışmalarda rastlanılan Neolitik Dönem’e ait olduğu düşünülen arkeolojik bulgular aracılığıyla Tuzla İlçesi’ nin bilinen en eski tarihi ile ilgili bilgiler de elde edilmiştir. (Fıratlı, 1958)

Tuzla İlçesi’ nin ilk yerleşim yeri sakinleri kesin olarak bilinmemekle beraber İÖ.1200-700 yılları arasında Friglere mensup olan Bebrükler olduğu tahmin edilmektedir. Bu sebepten ötürü Marmara Denizi’nin kuzey kıyılarına Bebrükya denmekteydi. Tuzla’ dan başlayarak Kadıköy İlçesi’ ne kadar uzanan sahil şeridi Bebrüklerin yerleşim alanı içinde kalmış ve bununla birlikte Bebrüklerin bu alanda bir siyasi otorite oluşturamadıkları bilinmektedir. (Bosch, 1946).

Daha sonra sırasıyla bu bölgeye Kimmerler gelmiş, Trak kökenli bir kavim olan Bitinler ise muhtemelen Avrupa’dan gelerek Kimmerleri bölgeden kovdukları gibi Bebrükleri de kontrolleri altına alarak ve bölgede krallıklarını kurmuşlardır. Bitinler uzun yıllar Perslerin egemenliği altında kalmış, Perslerin Büyük İskender’e yenilmesi sonucunda Zipotes

isimli hükümdarları, Bitinleri tekrar bağımsızlığına kavuşturmuş ve kral unvanını alarak bölgede siyesi bir birlik oluşturmuştur. (Mansel, 1984).

1.1. Tuzla İsminin Kökeni

Osmanlı İmparatorluğu öncesinde Tuzla ilçesinin de içinde bulunduğu Tuzla Burnu' na Akritas denmekteydi. İlk Çağ yazarlarından Menippos, Artemidoros ve Ptolemeos; burun anlamına geldiği için Akritas'ın, sadece Tuzla Burnu'na verilen bir ad olduğunu belirtmişlerdir. (Eyice, 1973).

Tuzla Burnu sınırları içerisinde kuruluş tarihi tam olarak bilinemeyen ancak VI. yy'da, bugünkü Tuzla İlçesi sınırlarında yer alan Akritas adında bir köyün varlığı bilinmektedir. (Kuban, 1993).

XVIII. yy'la Akritas ismiyle anılan bu köy, Osmanlıların yönetimine geçtikten sonra sırasıyla Niğde, Yiğitli ve Tuzla adlarıyla anılmıştır. (Özdemir, 2014) Günümüzde ise İstanbul ilinin Anadolu'dan giriş kapısı olan ilçesi "Tuzla" adı kullanılmaktadır.

1.2. Tuzla' nın Türk Egemenliğine Geçiş

Günümüz Tuzla İlçesi' nin Türklerin egemenliğine ilk olarak geçişi Anadolu Selçuklu Sultanı Süleyman Şah ile Bizans İmparatoru Alexios Komnenos arasında 1081 yılında yapılan Dragos Suyu Anlaşması ile gerçekleşmiştir. (Danışmend, 1971). Zamanla Bizans İmparatorluğu ve Osmanlı Devleti arasında sürekli el değiştiren Tuzla, 1453 yılında İstanbul'un fethinden sonra kalıcı olarak Osmanlı Devleti yönetiminde kalmıştır. (Aşıkı, 1914).

Tuzla; Bizanslılar Dönemi'nde çoğunlukta Hristiyan Rumların, Osmanlılar Dönemi'nde ise Hristiyanlarla birlikte az sayıda Müslümanların yaşadığı bir köy halinde karşımıza çıkar. 1845 yılında *Benanin*, *Aya İstrait*, *Aya Yani*, *Aya Todari*, *Aya Dimitri* adında beş mahallede 234 hane Rum, buna karşılık bir mahallede 37 hane Müslüman yaşamaktaydı. (Özdemir, 2014).

30 Ocak 1923 yılında Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan “Nüfus Mübadelesi” anlaşması gereğince Tuzla’daki Rum nüfus Yunanistan’a, Yunanistan’ın çeşitli yörelerinde yaşayan Türklerin bir bölümü ise Tuzla’ya yerleştirildikten sonra, bu tarihten itibaren Tuzla’da sadece Türkler ikamet etmeye başlamışlardır.

Osmanlı İmparatorluğu’nun son yıllarında Tuzla; Üsküdar Mutasarrıflığı’na bağlı olmakla birlikte Tuzla, Cumhuriyetin ilk yıllarında Gebze’ye bağlı bir köy iken 1951 yılında Kartal’a 1989 yılında Pendik’e bağlanmıştır. 3 Haziran 1992 tarihli 21247 sayılı, mükerrer Resmi Gazete’ de yayınlanan Bakanlar Kurulu’nun 27.05.1992 ve 3806 no’lu kararıyla, Tuzla İstanbul’un 32. ilçesi olmuştur. (Özdemir, 2014)

1.3. Tuzla’nın İdarî Statüsünde Yapılan Değişimler

Osmanlılardan günümüze kadar Tuzla ilçesinin dönem şartlarına göre idari statüsünde değişimler yaşanmıştır.

1530 yılında Anadolu Eyaleti, Kocaeli Livası, Gebze kazasına; (Özdemir, 2014) 1533 yılında Cezayir-i Bahr-i Sefid (Akdeniz Adaları) Eyaleti, Kocaeli Livası, Gebze Kazasına; XII. yy’ da Üsküdar kazası, Gebze bucağına; 1711 yılından itibaren yaklaşık yirmi yıl Adalar bucağına; 1743’te tekrar Gebze bucağına bağlanmış ve bu statü 1831 yılına kadar devam etmiştir. (Çelik, 2003). 1849 yılında ise Kastamonu Eyaleti, Kocaeli Sancağı, Gebze kazasına; 1856-1867 yıllarında Hüdavendigâr (Bursa) Eyaleti, Kocaeli Livası, Gebze bucağına; (Baykara, 2000, s. 222). 1867 yılında İstanbul vilâyeti, Kartal kazasına, 1923’te ise Kartal ile birlikte Üsküdar vilâyetine bağlanmıştır. (Baykara, 2000, s. 130)

1926 yılında Üsküdar il statüsünden çıkartılıp İstanbul’a bağlanarak ilçe statüsü kazandırılmış ve bununla beraber Tuzla’ da tekrar Kocaeli İli Gebze bucağına bağlanmıştır. 1954 yılında Kartal ilçesine bağlı bir belde konumuna getirildi. 19507 sayılı Resmî Gazete’ de yayınlanan 04.07.1987 gün ve 3392 sayılı Kanun ile Pendik, Kartal’dan ayrılarak ilçe yapılırken Tuzla da Pendik ilçesine bağlandı. Tuzla sonuç olarak son değişimini, 03 Haziran 1992 gün ve 21247 sayılı Mükerrer Resmî Gazete’ de yayımlanan Bakanlar Kurulunun 27 Mayıs 1991 gün ve 3806 sayılı Kararı ile Pendik ilçesinden ayrılarak müstakil ilçe yapılarak yaşamıştır. 2024 yılı itibariyle Tuzla’nın Aydınli,

Aydıntepe, Cami, Evliya Çelebi, İçmeler, İstasyon, Mimar Sinan, Postane, Şifa, Yayla, Anadolu, Fatih, Merkez, Mescit, Fırat, Orta Mahalle ve Tepeören olmak üzere on yedi mahallesi bulunmaktadır. (Özdemir, 2014)

Gebze adı Tepeören Mahallesiinde bulunan mezarlıkta yer alan bir kaç farklı mezar taşında karşımıza çıkmaktadır. Bunlar farklı şekillerde nakşedilmiştir. Çalışmalarımızda karşılaştığımız şekilde Tepeören mahallesiinin günümüzde Tuzla' ya bağlı vaziyette bulunmasına karşı günümüze kadar yapılan idari değişimlerden dolayı farklı isimlerle anılmıştır. Yukarıda da belirtildiği üzere bir zamanlar şu an Kocaeli ilinin bir ilçesi olan Gebze' ye bağlı olduğunu kanıtlar niteliktedir. “Gebze” adının kaynaklarda geçtiği üzere farklı şekillerden değişerek günümüze ulaştığını söyleyebiliriz. Bunlar; Guebize, Geliboş, Gekbüze, Gökboze, ve Gebze gibi değişik adlarla anıldığı ileri sürülmektedir. (Kahraman, 2015)

1600 lü yıllarda Gebze' ye gelen Evliya Çelebi, Seyahatname isimli eserinde bu yörenin Gelbize isminden zamanla değişerek Gebze olduğunu söylemektedir. (Kahraman, 2015)

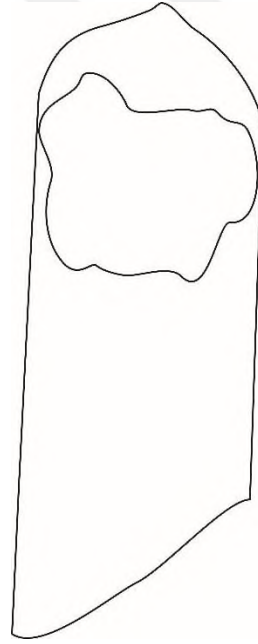


2.KATALOG

Sıra Nu: 01	Kimlik: Fâtıma Kadın	Tarih:M.1651/52	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 01	Çizim Nu: 01	Yazı Tipi:Celî sülüs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Sivri Kemerli	Plan Tipi: e	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1-Merhûme Fâtıma		۱- مرحومه فاطمه			
2-Kadın rûhuna		۲- قادين روحنه			
3-Fâtıha 1062		۳- فاتحه ۱۰۶۲			
Baş Taşı Ölçüleri		Ayak Taşı Ölçüleri			
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
66	25	6	0	0	0



Fotoğraf Nu:01

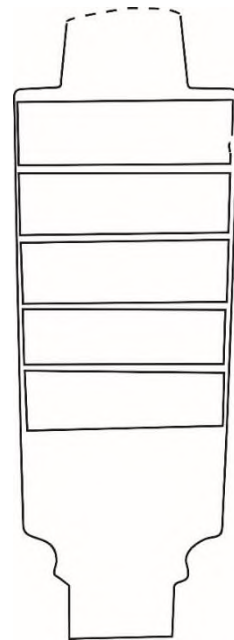


Çizim Nu:01

Sıra Nu: 02	Kimlik: Cebhânedede altıncı bölüğün yoldaşı Uzun Ali	Tarihi:M.1742/43	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği: Yeniçeri	Fotoğraf Nu: 02	Çizim Nu: 02	Yazı Tipi:Celî sülûs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırılmış	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1-Emr-i Hakk'la tamâm oldu va'desi		۱- امر حقله تمام اولد واده سی			
2-Kaldı hasretle pederi vâldesi		۲- قلدی حسرتله بدهری والده سی			
3-Cebhânedede altıncı bölüğün		۳- جيجانه ده التنجی بولوکن			
4-Yoldaşı merhûm Uzun Ali		۴- يولداشی مرحوم و اوزون علی			
5-Beşe rûhuna fâtiha Sene 1155		۵- بشه روحنه فاتحه سنه ۱۱۵۵			
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
73	22	11			



Fotoğraf Nu:02



Çizim Nu:02

Sıra Nu: 03	Kimlik: <i>Dergâh İbrahim</i>	Tarihi:M.17 Nisan 1754	Yeri: Tuzla S.M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 03	Çizim Nu: 03	Yazı Tipi:Celî sülûs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırılmış	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi:-		
Kitabe Metni:					
1-Kase-i mevtî nûş?		۱-کاسء موتي نوش ؟			
2- Eyledi taun rabbirrahim		۲-ايلدى طاعون رب الرحيم			
3-On sekiz yaşında nevcivân iken		۳-اون سکز ياشندا نوجوان اکن			
4- Ruh teslim etti Dergah		۴-روح تسلي ايتدي درگاه			
5-İbrahim rûhuna fâtiha		۵-ابراهيم روحنه فاتحا			
6-Sene 1167 fi 23 Cim(Cemaziyelahir)		۶-سنه ۱۱۶۷ في ۲۳ ج			
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
78	18	9	0	0	0



Fotoğraf Nu:03

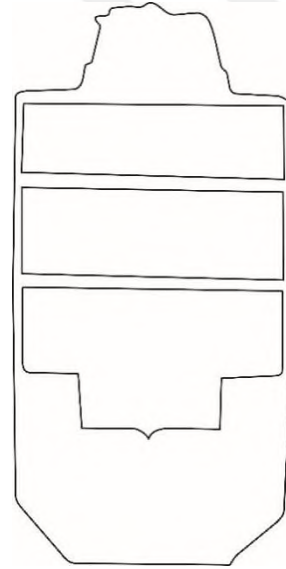


Çizim Nu:03

Sıra Nu: 04	Kimlik: <i>Kalyoncu Hızır oğlu Mustafa Beşe</i>	Tarihi: M.1759/60	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği: Yeniçeri	Fotoğraf Nu: 04	Çizim Nu: 04	Yazı Tipi: Celî sülûs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırılmış	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni: 1-Merhûm Kalyoncu Hızır 2-Oğlu Mustafâ Beşe 3-Rûhuna fâtiha sene 1173 ۱- مرحوم قلیونجی خضر ۲- اوغای مصطفی بشه ۳- روحنه فاتحه سنه ۱۱۷۳					
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
56	25	8	0	0	0



Fotoğraf Nu:04



Çizim Nu:04

Sıra Nu: 05	Kimlik: <i>Muradlılı Kezban Hâtun</i>	Tarihi: M.1759/60	Yeri: Tepeören M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 05	Çizim Nu: 05	Yazı Tipi: Celî sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Dilimli Tepelik	Plan Tipi: e	Ayak Taşı Tipi:

Kitabe Metni:

1-El-fâtiha

١- الفاتحه

2-Merhûme ve mağfûre

٢- مرحومه و مغفوره

3-Murâdlılı Kezbân

٣- مرادلیلی کزبان

4-Hâtun rûhuna

٤- حاتون روحنه

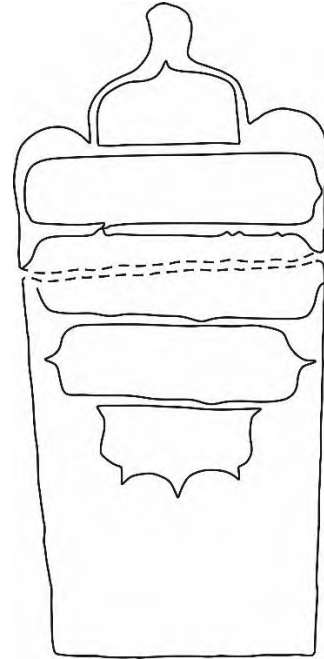
5-Sene 1173

٥- سنه ١١٧٣

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
94	34	4	0	0	0



Fotoğraf Nu:05



Çizim Nu:05

Sıra Nu: 06	Kimlik: İbrahim Ağa	Tarihi: M.1761/62	Yeri: Tuzla S.M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 06-06/a	Çizim Nu: 06-06/a	Yazı Tipi: Celî sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırılmış	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:- Sivri Kemerli

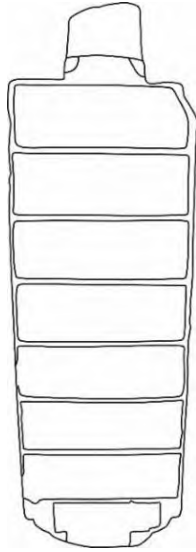
Kitabe Metni:

- 1- Hüve 'l hallaku 'l bâki هو الجلاق الباقي
- 2- Fenadan bekaya rihlet eyledi فنادن بقايه رخت ايلدي
- 3- Kabrini nur eyleye bari hüda قرنى يوريليه نارى جحندا
- 4- Mevtine oldu basur illeti موتته اولدى باصور علتى
- 5- Şefa'at eyleye.... mahşerde Muhammed Mustafa شفاغت ايليه محشرده محمد مصطفى
- 6- Merhûm ve mağfûr el muhtaç ila rahmete مرحوم ومغفور المحتاج الى رحمته
- 7- Rabbih 'il ğafur İbrahim Ağa ruhiçun ربه الغافور ابراهيم اغا روحيجون
- 8- Rızaen lillah 'il fâtiha sene 1175 رضاء الله الفاتحه سنه ١١٧٥

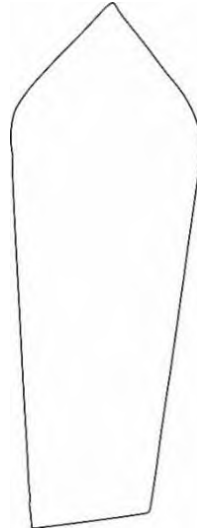
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
118	37	14	115	38	9



Fotoğraf Nu:06



Çizim Nu:06



Çizim Nu:06/a



Fotoğraf Nu:06/a

Sıra Nu: 07	Kimlik: <i>Hanîfe Kadın</i>	Tarihi: M.1761/62	Yeri: Aydın M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 90	Çizim Nu: 90	Yazı Tipi: Cefî sülûs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Hotoz	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi:

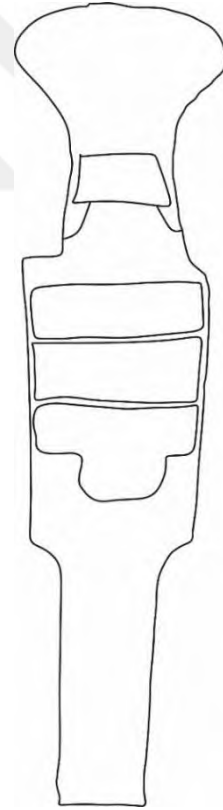
Kitabe Metni:

- | | |
|-------------------------|------------------|
| 1- <i>Merhûme</i> | ۱ - مرحومه |
| 2- <i>Hanîfe kadın</i> | ۲ - حنیفه قادن |
| 3- <i>Rûhuna fâtiha</i> | ۳ - روحونه فاتحا |
| 4- <i>Sene 1175</i> | ۴ - سنه ۱۱۷۵ |

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
112	18	8	0	0	0



Fotoğraf Nu:07

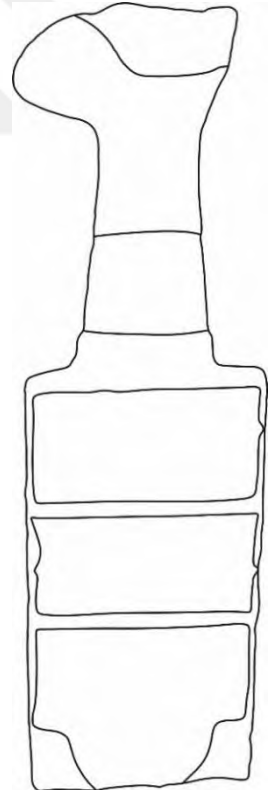


Çizim Nu:07

Sıra Nu: 08	Kimlik: Hadice Kadın	Tarihi:M.1762/63	Yeri: Aydınlı M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu:08	Çizim Nu:08	Yazı Tipi:Celî sülûs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Hotoz	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1- Merhûm ve mağfûr		۱ - مرحوم و مغفور			
2- Hadice kadın		۲ - جدیجه قادین			
3- Rûhuna fâtiha		۳ - روحونه فاتحا			
4- Sene 1176		۴ - سنه ۱۱۷۶			
Baş Taşı Ölçüleri		Ayak Taşı Ölçüleri			
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
134	34	11	0	0	0



Fotoğraf Nu:08



Çizim Nu:08

Sıra Nu: 09	Kimlik: Bayram Beşe	Tarihi:M.1762/63	Yeri: Tuzla S.M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu:09	Çizim Nu:09	Yazı Tipi: Celî sülüs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırılmış	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi:-		
Kitabe Metni:					
1-Merhûm ve mağfûr		۱- مرحوم و مغفور			
2- Bayram beşenin		۲- بيرام بشه نك			
3-Rûhuna fâtiha		۳- روحنه فاتحه			
4- Sene 1176		۴- سنه ۱۱۷۶			
Baş Taşı Ölçüleri		Ayak Taşı Ölçüleri			
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
90	19	9	0	0	0



Fotoğraf Nu:09

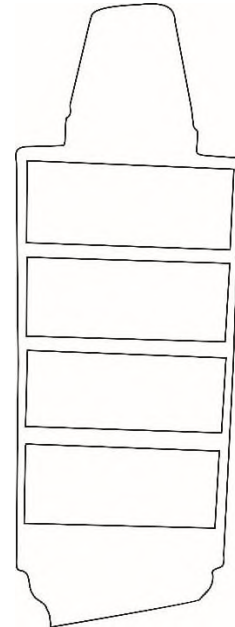


Çizim Nu:09

Sıra Nu: 10	Kimlik: Mehmed Ağa' nın Kerimesi Sâliha Molla	Tarihi:M.1765/66	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu:10	Çizim Nu:10	Yazı Tipi: Celî sülüs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırılmış	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1-Mehmed Ağa'nın محمد اغانك					
2-Kerîmesi merhûme كريمهسى مرحومه					
3-Sâliha molla rûhuna صالحه منلا روحنه					
4-Fâtîha sene 1179 فاتحه سنه ١١٧٩					
Baş Taşı Ölçüleri		Ayak Taşı Ölçüleri			
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
50	16	8	0	0	0



Fotoğraf Nu:10



Çizim Nu:10

Sıra Nu: 11	Kimlik: <i>Mehmed Ağa'nın Kerimesi Emîne Molla</i>	Tarihi: M.1765/66	Yeri: Tepeören M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 11	Çizim Nu: 11	Yazı Tipi: Celî sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırılmış	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi:

Kitabe Metni:

1-Mehmed Ağa'nın

۱- محمد اغانك

2-Kerîmesi merhûme

۲- كريمهسى مرحومه

3-Emîne molla rûhuna

۳- امينه منلا روحنه

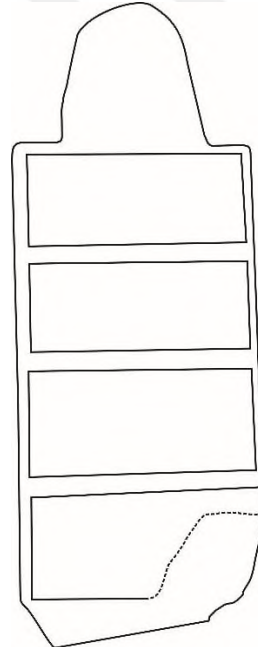
4-Fâtîha sene 1179

۴- فاتحه سنه ۱۱۷۹

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
40	15	7	0	0	0



Fotoğraf Nu:11



Çizim Nu:11

Sıra Nu: 12	Kimlik: <i>Ayşe Hatun</i>	Tarihi: M.1767/68	Yeri: Tuzla S.M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 12-12/a	Çizim Nu: 12-12/a	Yazı Tipi: Celi sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Üçgen Tepelik	Plan Tipi: e	Ayak Taşı Tipi: Üçgen Tepelik

Kitabe Metni:

1- *Merhûm ve mağfûr leha*

١- مرحومه و مغفور لها

2- *El hac Ayşe Hatun*

٢- الحاج عايشه خاتون

3- *Rûhuna fâtiha*

٣- روحنه فاتحه

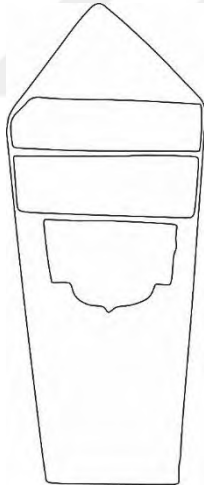
4- *Sene 1181*

٤- سنه ١١٨١

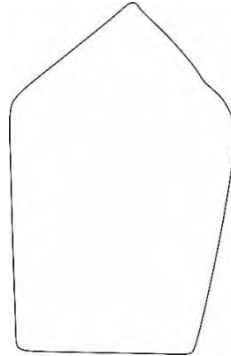
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
89	33	8	52	33	5



Fotoğraf Nu:12



Çizim Nu:12



Çizim Nu:12/a



Fotoğraf Nu:12/a

Sıra Nu: 13	Kimlik: <i>Ayşe Hatun</i>	Tarihi: M.1769/70	Yeri: Tuzla S.M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 13	Çizim Nu: 13	Yazı Tipi: Celî sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Üçgen Tepelik	Plan Tipi: e	Ayak Taşı Tipi:

Kitabe Metni:

1- Hüve'l hayyu'l bâkî

١- هو الحي الباقي

2-Merhûme Ayşe

٢- مرحومه عائشه

3-Hatun ruhiçun

٣- حاتن روحيجون

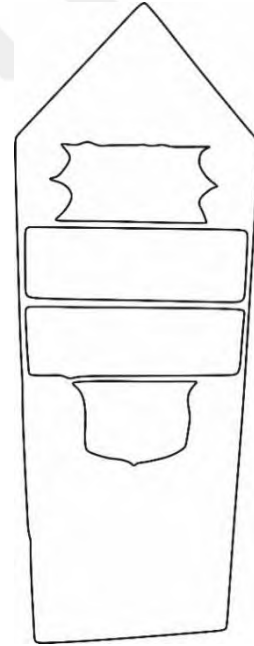
4-El fâtiha Sene 1183

٤- الفاتحه سنه ١١٨٣

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
103	34	9	0	0	0



Fotoğraf Nu:13



Çizim Nu:13

Sıra Nu: 14	Kimlik: <i>Hacıoğlu Hüseyin Beşe</i>	Tarihi: M.1769/70	Yeri: Tepeören M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 14	Çizim Nu: 14	Yazı Tipi: Celî sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Dardağan	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:

Kitabe Metni:

1-Merhûm ve mağfûr

۱- مرحوم ومغفور

2-Hacıoğlu

۲- حاجی اوغلی

3-Hüseyin Beşe

۳- حسین بشه

4-Rûhuna fâtiha

۴- روحنه فاتجه

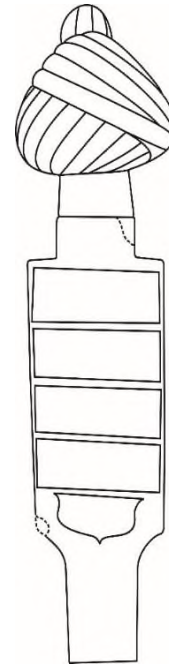
5-Sene 1183

۵- سنه ۱۱۸۳

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
110	19	14			



Fotoğraf Nu:14



Çizim Nu:14

Sıra Nu: 15	Kimlik: <i>Emîne Tûtî</i>	Tarihi: M.1770/71	Yeri: Tepeören M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 15	Çizim Nu: 15	Yazı Tipi: Celî sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Hotoz	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi:

Kitabe Metni:

1-Merhûme ve mağfûre

١- مرحوم ومغفور

2-*Emîne Tûtî*

٢- امينه طوطى

3-Rûhuna fâtîha

٣- روحنه فاتحه

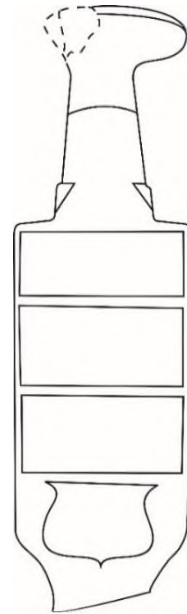
4-Sene 1184

٤- سنه ١١٨٤

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
70	20	10	0	0	0



Fotoğraf Nu:15



Çizim Nu:15

Sıra Nu: 16	Kimlik: <i>Muhsinzade Kaftanağası Yusuf Ağa</i>	Tarihi: M.14 Nisan 1775	Yeri: Tuzla S.M.
Mesleği: Kaftanağası	Fotoğraf Nu: 16	Çizim Nu: 16	Yazı Tipi: Celî sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kavuk	Plan Tipi: b	Ayak Taşı Tipi:-

Kitabe Metni:

- | | |
|--|--------------------------------|
| 1- Hüve'l hayyu'l bâkî | ١ - هو الحي الباقي |
| 2- Bi-hakkı Bismillahirrahmanirrahim | ٢ - بحق بسم الله الرحمن الرحيم |
| 3-Merhûm ve mağfûr el muhtac | ٣ - مرحوم ومغفور المحتاج |
| 4- İla rahmete rabbilğafur | ٤ - الى رحمته ربه الغفور |
| 5-Silahşör-i Hazret-i şehriyar'ından | ٥ - سلحشور حضره ت شهرى يارندن |
| 6-Muhsinzade kaftan ağası | ٦ - محسن زاده قفتان اغاسى |
| 7-Yusuf ağa rûhuna rızaen lillah | ٧ - يوسف اغا روحنه رضاء الله |
| 8-El fâtiha Fi sene 1189 sad(safer) 12 | ٨ - الفاتحه فى سنه ١١٨٩ ص ١٢ |

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
152	32	12	0	0	0



Fotoğraf Nu:16



Çizim Nu:16

Sıra Nu: 17	Kimlik: ?	Tarihi: M. 7 Temmuz 1777	Yeri: Tuzla S.M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 17-17/a	Çizim Nu: 17-17/a	Yazı Tipi: Celî sülûs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Sarık	Plan Tipi: b	Ayak Taşı Tipi:- Yuvarlak Tep.

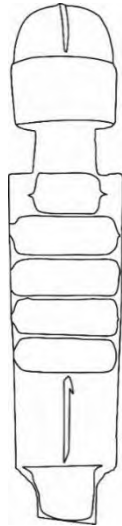
Kitabe Metni:

- 1- Hüve'l hayyu'l bâkî
2-Subhane'l meliku'l kuddûs
3-În yeşa' yüzhîbkum ve ye'ti bi-halkin
4- Cedid..... Muhammed
5- Pir şebnem ola gonca-i bağ-i dal Ahmed
6- Elif
7-Ruhiçun El fâtiha Fi Sene 1191
cim(Cemaziyelahir) 1
- ۱- هو الحي الباقي
۲- سبحان الملك القدوس
۳- اِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ
۴- جَدِيدٍ
۵- پر شبنم اوله غنجهء باغ دل احمد
۶- ا
۷- روحیچون الفاتحه سنه ۱۱۹۱ فی ج ۱

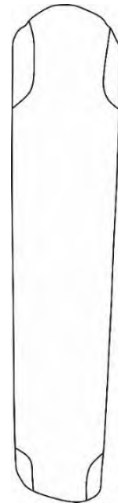
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
153	31	13	150	28	13



Fotoğraf Nu:17



Çizim Nu:17



Çizim Nu:17/a



Fotoğraf Nu:17/a

Sıra Nu: 18	Kimlik: Hanife Hatun	Tarihi: M.29 Temmuz 1777	Yeri: Tuzla S.M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 18-18/a	Çizim Nu: 18-18/a	Yazı Tipi: Celî sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Üçgen Tepelik	Plan Tipi: e	Ayak Taşı Tipi: Üçgen Tepelik

Kitabe Metni:

1- Hüve'l hayyu'l bâkî

١- هو الحي الباقي

2- Merhûme Hanife Hatun

٢- مرحومه حنيفه حاتون

3-Ruhiçun el fâtiha

٣- روحیجون الفاتحه

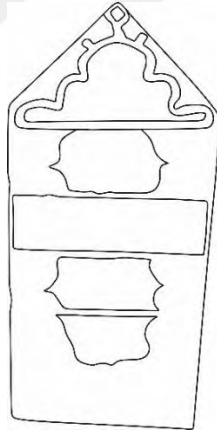
4- Sene 1191 fi 23 Cim (cemaziyelahir)

٤- سنه ١١٩١ في ٢٣ ج

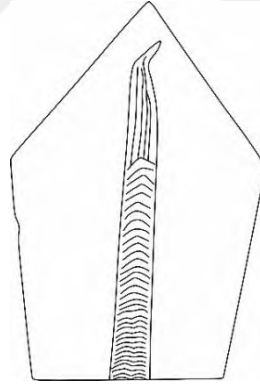
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
83	39	8	115	38	9



Fotoğraf Nu:18



Çizim Nu:18



Çizim Nu:18/a

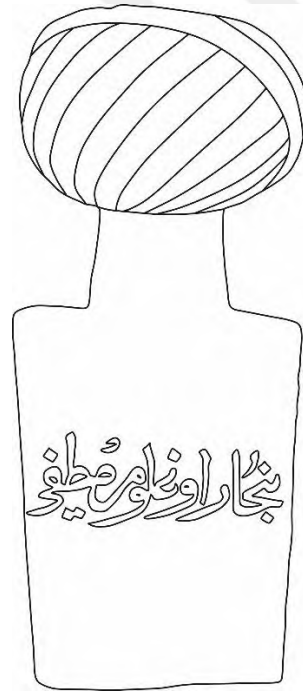


Fotoğraf Nu:18/a

Sıra Nu: 19	Kimlik: <i>Neccaroğlu Mir Mustafa Mir Mustafa</i>	Tarihi:M.1781/82	Yeri: Aydınlı M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu:19	Çizim Nu:19	Yazı Tipi: Celî sülüs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Sarık	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni: 1- <i>Merhûm ve mağfûr</i>۱ - مرحوم و مغفور 2- <i>Neccaroğlu Mir Mustafa</i>۲ - نجار(؟) او غلو مير مصطفى 3- <i>Reîsin rûhiçün</i>۳ - رئیس روحیچون 4 <i>Fâtiha sene 1196</i>۴ - فاتحه سنه ۱۱۹۶					
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
72	28	12	0	0	0



Fotoğraf Nu:19



Çizim Nu:19

Sıra Nu: 20	Kimlik: <i>Abdi Beşe'nin Oğlu Hüseyin</i>	Tarihi: M.1791/92	Yeri: Tepeören M.
Mesleği: Yeniçeri	Fotoğraf Nu: 20	Çizim Nu: 20	Yazı Tipi: Celî sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Dardağan	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:

Kitabe Metni:

1-*Abdi Beşe'nin oğlu*

١ - عبد بشنك اوغلو

2-*Merhûm Hüseyin*

٢ - مرحوم حسين

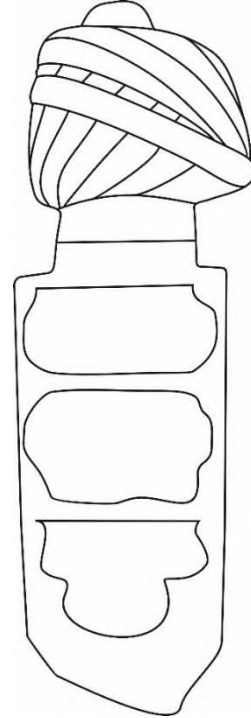
3-*Rûhuna fâtiha Sene 1206*

٣ - روحنه فاتحه سنا ١٢٠٦

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
62	19	11	0	0	0



Fotoğraf Nu:20

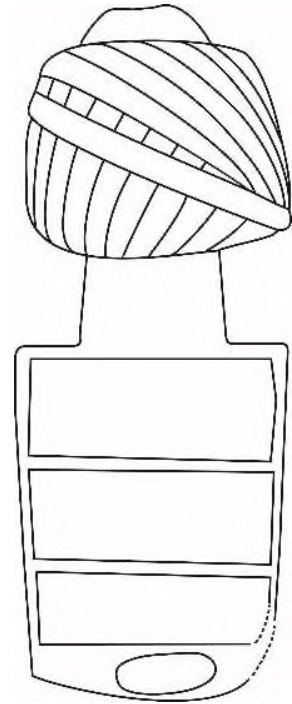


Çizim Nu:20

Sıra Nu: 21	Kimlik: Hüseyin Oğlu Mustafâ Beşe	Tarihi:M.1791/92	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği: Yeniçeri	Fotoğraf Nu:21	Çizim Nu:21	Yazı Tipi: Celî sülüs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Dardağan	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1-Merhûm ve mağfûr		١- مرحوم و مغفور			
2-Hüseyin oğlu Mustafâ		٢- حسين اوغلى مصطفى			
3-Beşenin rûhuna fâtiha		٣- بشنك روحنه فتخه			
4-Sene 1206		٤- سنه ١٢٠٦			
Baş Taşı Ölçüleri		Ayak Taşı Ölçüleri			
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
70	26	10	0	0	0



Fotoğraf Nu:21



Çizim Nu:21

Sıra Nu: 22	Kimlik: İbrahim Ağanın oğlu Muhammed Emin Ağa	Tarihi: M.27 Nisan 1794	Yeri: Tuzla S.M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 22-22/a	Çizim Nu: 22-22/a	Yazı Tipi: Celî sülûs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırılmış	Plan Tipi: b	Ayak Taşı Tipi: Üçgen Tepelik Tip

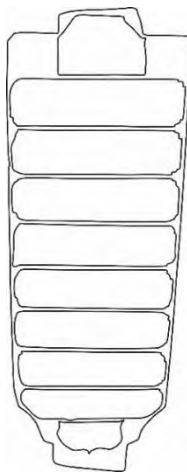
Kitabe Metni:

1-Hüve 'l hayyu 'l bâkî	۱- هو الحي الباقي
2-İlahî rûz-i mahşerde bana gün a gün ecr eyle	۲- الهی روز محشرده بکا کونا کون اجر ایله
3-Ne dertlerle helak oldum şehitlerle haşr eyle	۳- نه درتله هلاک اولدوم شهیدله حشر ایله
4-Sana kurban idüb canım eyledim türab meskeni	۴- سکا قوربان ایدوب جانم ایلدوم تراب مسکن
5-Rahmansın âb-ı rahmetle külli ısyânımı afveyle	۵- رحمانسین اب رحمتله کل عصیانمی عفو ایله
6-Merhûm ve mağfûr ila rahmete rabbihi	۶- مرحوم ومغفور الی رحمته ربه
7-el-ğafur İbrahim Ağanın oğlu	۷- الغفور ابراهیم اغانک اوغلی
8-El Hac Muhammed Emin Ağa ruhiçun	۸- الحاج محمد امین اغا روحیجون
9-Rızâ'en li'llâhi teâlâ el-fâtiha	۹- رضاء الله تعالی الفاتحه
10- Sene 1208 fi 27 nun (Ramazan ayı)	۱۰- ۲۷ ن - سنه ۱۲۰۸ فی

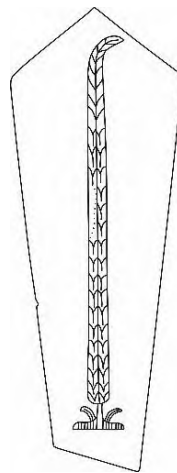
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
114	38	15	141	41	6



Fotoğraf Nu:22



Çizim Nu:22



Çizim Nu:22/a

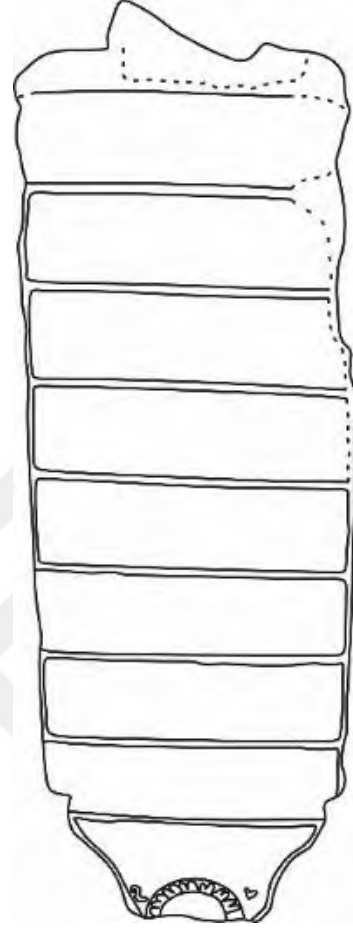


Fotoğraf Nu:22/a

Sıra Nu: 23	Kimlik: <i>Kalyoncu Ağası Derviş Mustafa Ağa</i>	Tarihi: M. Mart/Nisan 1796	Yeri: Tuzla S.M.		
Mesleği: Kalyoncu Ağası	Fotoğraf Nu: 23	Çizim Nu: 23	Yazı Tipi: Celî sülûs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırılmış	Plan Tipi: b	Ayak Taşı Tipi:-		
Kitabe Metni:					
1-..... - ١ 2- <i>Çün bülbülüm bunda eğlenemedim</i> ٢- چون بلبلم بونده اکلنمدم 3- <i>Gülistana kavuşmaya güle giderim</i> ٣- گلستان قوشمی کوله کیدرم 4- <i>Sırrımı kimseye söyleyemedim</i> ٤- دردیمی کمسیه سویلیه مدیم 5- <i>Muhibbi handânım ele giderim</i> ٥- محبی خاندانم اله کیدرم 6- <i>Merhûm ve mağfûr yetmiş</i> ٦- مرحوم و مغفور یتیمیش 7- <i>Beş cemaatin dalkılıç ağası</i> ٧- بش جماعتن دال قلیچ اغاسی 8- <i>Bindi âli âbâda derviş Mustafa</i> ٨- بندء ال عباد درویش مصطفی 9- <i>Ağa nur-u aşkından bir fâtiha</i> ٩- اغا کور عاشقاندن بر فاتحه 10- <i>Niyaz eder sene 1210 fi nun (Ramazan)</i> ١٠- نیاز ایدر سنه ١٢١٠ فی ن ٧٥					
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
97	33	12	0	0	0



Fotoğraf Nu:23



Çizim Nu:23

Sıra Nu: 24	Kimlik: Mûsâ Çorbacı	Tarihi: M.1797/98	Yeri: Tepeören M.
Mesleği: Yeniçeri	Fotoğraf Nu: 24	Çizim Nu: 24	Yazı Tipi: Cefî sülûs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Dardağan	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:

Kitabe Metni:

52

۵۲

1-Merhûm ve mağfûr

۱- مرحوم ومغفور

2-Mûsâ Çorbacı

۲- موسی چورباچی

3-Rûhiçün rızâen

۳- روحیچون رضاء

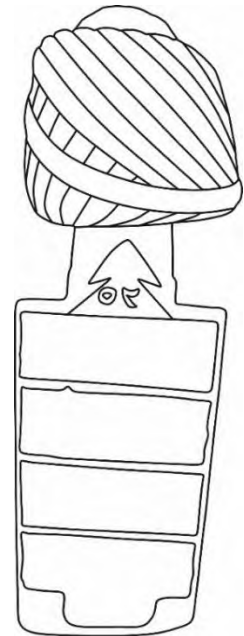
4-lillâh[i'l] te 'âlâ fâtiha sene 1212

۴- الله تعالى فاتحه سنه ۱۲۱۲

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
87	26	10	0	0	0



Fotoğraf Nu:24

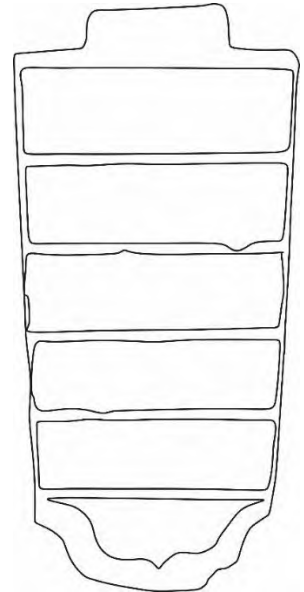


Çizim Nu:24

Sıra Nu: 25	Kimlik: Tuzla İmamı Mustafa Efendi	Tarihi: M.1799/1800	Yeri: Tuzla S.M.		
Mesleği: İmam	Fotoğraf Nu:25	Çizim Nu:25	Yazı Tipi: Celî sülüs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırılmış	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:-		
Kitabe Metni: 1-Ziyaretten murad bir duadır 2- Bugün bana ise yarın sanadır 3-Merhûm ve mağfûr Tuzla 4-İmamı Mustafa Efendi 5-Rûhuna fâtiha 6-Sene 1214 ۱- زیارتدن مراد بر دعادر ۲- بکون بکا ایسه یارین سکادر ۳- مرحوم و مغفور طوزله ۴- امامی مصطفی افندی ۵- روحنه فاتحه ۶- سنه ۱۲۱۴					
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
60	27	12	0	0	0



Fotoğraf Nu:25



Çizim Nu:25

Sıra Nu: 26	Kimlik <i>Depedenli Seyyîd Emîn Beşe</i>	Tarihi: M.Eylül/Ekim 1805	Yeri: Tepeören M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 26	Çizim Nu: 26	Yazı Tipi: Celî sülûs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırılmış	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:

Kitabe Metni:

1-Merhûm ve mağfûr

۱- مرحوم و مغفور

2-Depedenli Seyyîd

۲- دپه د نلى سيد

3-Emîn Beşe'nin

۳- امين بشنك

4-Rûhuna fâtiha

۴- روحنه فاتحه

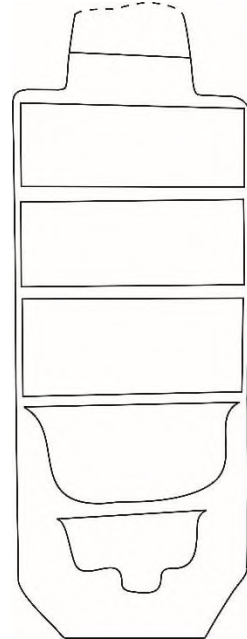
5-Sene 1220 Receb

۵- سنه ۱۲۲۰ ب

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
100	23	12	0	0	0



Fotoğraf Nu:26

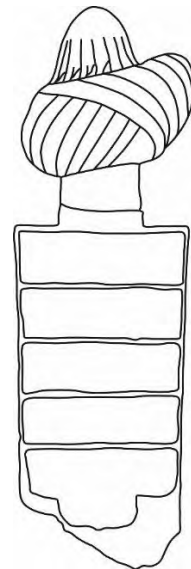


Çizim Nu:26

Sıra Nu: 27	Kimlik: <i>Kürekçizade Veli Ağa</i>	Tarihi: 1808/1809	Yeri: Aydınlı M.		
Mesleği: Yeniçeri	Fotoğraf Nu: 27	Çizim Nu: 27	Yazı Tipi: Celî sülûs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Dardağan	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1- <i>İlahi rûz-ı mahşerde bana gûnagûn ecreyle</i>		۱- الهي روز محشرده بکا گونا-کون آجرايله			
2- <i>Ne dertlerle helak oldum şehitler ile beni</i>		۲- نه درترلرله هلاک اولدم شهيدلر ايله بکی			
3- <i>Haşreyle Serdengeçdi ağası</i>		۳- حشرايله... (؟)... اغاسی			
4- <i>Kürekçizade merhûm Veli</i>		۴- گوکجی زاده مرحوم ولی			
5- <i>Ağanın rûhuna fâtiha</i>		۵- اغانک روحنه فاتحه			
6- <i>Sene 1223</i>		۶- سنه ۱۲۲۳			
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
115	32	15	0	0	0



Fotoğraf Nu:27



Çizim Nu:27

Sıra Nu: 28	Kimlik: <i>Hasan Ağa</i>	Tarihi: M.1812/13	Yeri: Tepeören M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 28	Çizim Nu: 28	Yazı Tipi: Celî sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Sarık	Plan Tipi: b	Ayak Taşı Tipi:

Kitabe Metni:

1-Merhûm ve mağfûr

١- مرحوم و مغفور

2-Îlâ Rabbîhi'l-ğafûr

٢- الى ربه الغفور

3-Hasan Ağa'nın

٣- حسن اغانك

4-Rûhiçün

٤- روحى اجيون

5-El- fâtiha

٥- الفاتحه

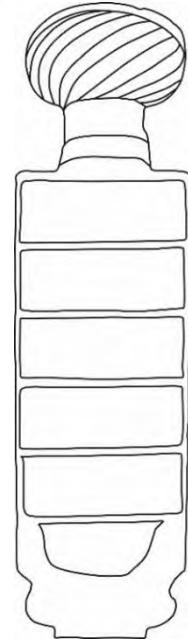
6-Sene 1227

٦- سنه ١٢٢٧

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
111	22	18			



Fotoğraf Nu:28



Çizim Nu:28

Sıra Nu: 29	Kimlik: <i>Macaroğlu Hüseyin'in Oğlu Salih</i>	Tarihi: M.1812/13	Yeri: Tepeören M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 29	Çizim Nu: 29	Yazı Tipi: Celî sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Sarık	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:

Kitabe Metni:

1-Merhûm ve mağfûr

۱- مرحوم و مغفور

2-Macaroğlu Hüseyin-

۲- ماجر او غلو حسین

3-nin oğlu Sâlih

۳- نك اغلو صالح

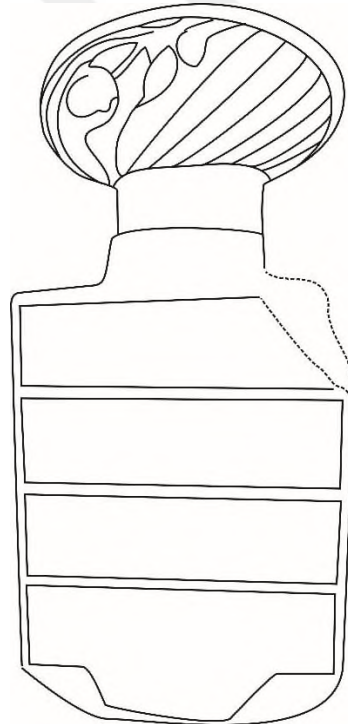
4-Rûhuna fâtiha sene 1227

۴- روحنه فاتحه سنه ۱۲۲۷

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
62	26	10	0	0	0



Fotoğraf Nu:29

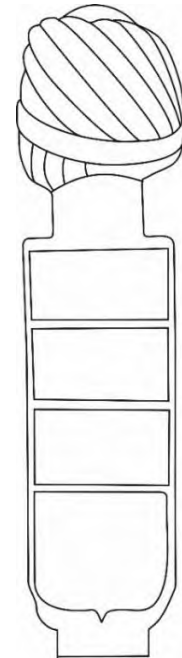


Çizim Nu:29

Sıra Nu: 30	Kimlik: <i>Tebeörenli Sarı Mustafa'nın Oğlu Abdullah</i>	Tarihi: M.1812/13	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği: Yeniçeri	Fotoğraf Nu: 30	Çizim Nu: 30	Yazı Tipi: Celî sülüs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Dardağan	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni: 1-<i>Tebeörenli Sarı</i>١- تبه اورنلی صاری 2-<i>Mustafâ'nın</i>٢- مصطفى نك 3-<i>Oğlu merhûm</i>٣- اوغلو مرحوم 4-<i>Abdullah rûhuna fâtiha sene 1227</i>٤- عبد الله روحنه فاتحه سنه ١٢٢٧					
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
100	16	9	0	0	0



Fotoğraf Nu:30



Çizim Nu:30

Sıra Nu: 31	Kimlik: <i>Mustafâ Ağa'nın ehli Gülsüm Hâtun</i>	Tarihi: M.1812/13	Yeri: Tepeören M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 31	Çizim Nu: 31	Yazı Tipi: Celî sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Üçgen Tepelik	Plan Tipi: e	Ayak Taşı Tipi:

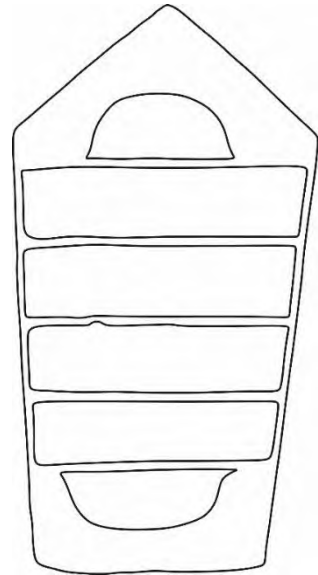
Kitabe Metni:

- | | |
|--------------------------|-----------------------|
| 1- Hâze kabru | ١- هزا قبر |
| 2-Mustafâ Ağa'nın ehli | ٢- مصطفى اغانك اهلى |
| 3-Merhûme ve mağfûr-lehâ | ٣- مرحومه و مغفور لها |
| 4-Gülsüm Hâtun'un | ٤- كلثوم خاتونك |
| 5-Rûhuna el- fâtiha | ٥- روحونه الفاتحه |
| 6-Sene 1227 | ٦- سنه ١٢٢٧ |

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
70	33	5			



Fotoğraf Nu:31



Çizim Nu:31

Sıra Nu: 32	Kimlik: <i>Koca Mûsâ oğlu Ahmed'in oğlu Sâlih</i>	Tarihi: M.1812/13	Yeri: Tepeören M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 32	Çizim Nu: 32	Yazı Tipi: Celi sülûs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Sarık	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:

Kitabe Metni:

1-Merhûm ve mağfûr

۱- مرحوم و مغفور

2-Koca Mûsâ oğlu

۲- قوجه موسى اوغلی

3-Ahmed'in oğlu Sâlih

۳- احمدك اوغلو صلح

4-Rûhuna fâtîha sene 1227

۴- روحنه فاتحه سنه ۱۲۲۷

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
79	24	10			



Fotoğraf Nu:32

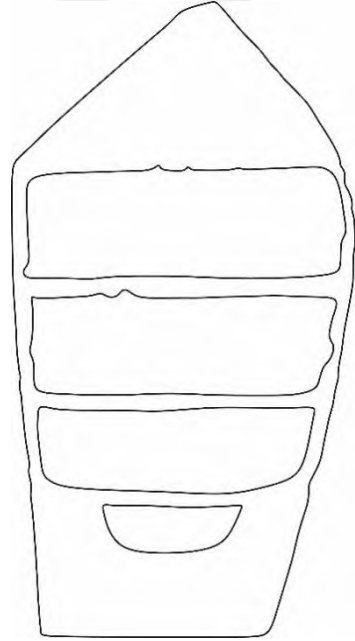


Çizim Nu:32

Sıra Nu: 33	Kimlik: Mûsâ Ağa'nun ehlî Emîne Hâtun	Tarihi:M.1813/14	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu:33	Çizim Nu:33	Yazı Tipi: Celî sülûs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Üçgen Tepelik	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1-Mûsâ Ağa'nun ehlî		۱- موسى اغانك اهلى			
2-Merhûme Emîne Hâtun		۲- مرحومه امينه خاتون			
3-Rûhuna fâtîha		۳- روحنه فاتحه			
4-Sene 1229		۴- سنه ۱۲۲۹			
Baş Taşı Ölçüleri		Ayak Taşı Ölçüleri			
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
52	28	5	0	0	0



Fotoğraf Nu:33



Çizim Nu:33

Sıra Nu: 34	Kimlik: Çakır Alemdâr'ın Karındaşı Sarı Hasan Beşe	Tarihi: M.1813/14	Yeri: Tepeören M.
Mesleği: Yeniçeri	Fotoğraf Nu: 34	Çizim Nu: 34	Yazı Tipi: Celî sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Sarık	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:

Kitabe Metni:

1-Çakır Alemdâr'ın

۱- چاقیر علمدارك

2-Karındaşı merhûm

۲- قرنداشی مرحوم

3-Sarı Hasan Beşe

۳- صاری حسن بشه

4-Rûhuna fâtiha

۴- روحنه فاتحه

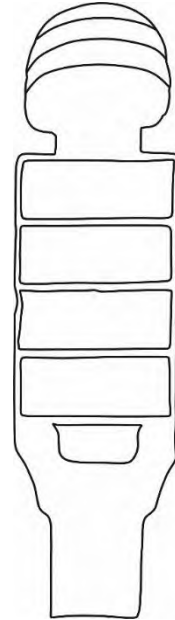
5-Sene 1229

۵- سنه ۱۲۲۹

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
109	22	6	0	0	0



Fotoğraf Nu:34



Çizim Nu:34

Sıra Nu: 35	Kimlik: Çakır Alemdâr'ın ehli Âişe Hâtun	Tarihi: M.1813/14	Yeri: Tepeören M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 35	Çizim Nu: 35	Yazı Tipi: Celî sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Üçgen Tepelik	Plan Tipi: e	Ayak Taşı Tipi:

Kitabe Metni:

1-Çakır Alemdâr'ın ehli

۱- چاقیر علمدارك اهلى

2-Merhûme Âişe Hâtun

۲- مرحومه عايشه خاتون

3-Rûhuna fâtîha

۳- روحنه فاتحه

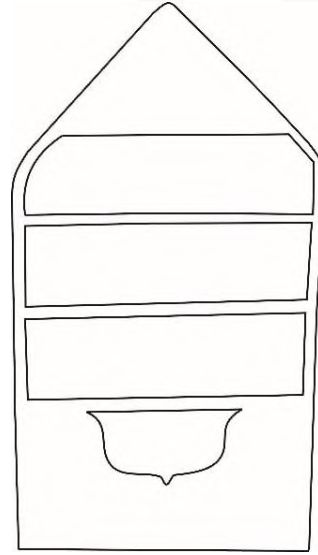
4-Sene 1229

۴- سنه ۱۲۲۹

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
57	30	8	0	0	0



Fotoğraf Nu:35



Çizim Nu:35

Sıra Nu: 36	Kimlik: <i>Na 'l-bend Kadri Usta'nın Oğlu Hasan Beşe</i>	Tarihi: M.1813/14	Yeri: Tepeören M.
Mesleği: Yeniçeri	Fotoğraf Nu: 36	Çizim Nu: 36	Yazı Tipi: Celî sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Sarık	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:

Kitabe Metni:

75 C

ج ٧٥

1-Na 'l-bend Kadri Usta'nın

١- نعلبند قدری اوسته نك

2-Oğlu merhûm Hasan

٢- اوغلو مرحوم حسن

3-Beşe'nin rûhuna

٣- بشه نك روحنه

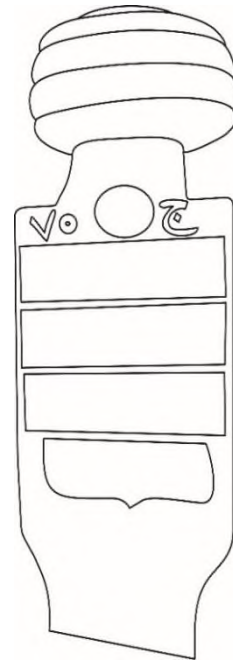
4-Fâtiha sene 1229

٤- فاتحه سنه ١٢٢٩

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
74	21	11			



Fotoğraf Nu:36



Çizim Nu:36

Sıra Nu: 37	Kimlik: Kahveci İbrahim Beşe'nin kerîmesi Ünzile monla	Tarihi: M.1813/14	Yeri: Tepeören M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 37	Çizim Nu: 37	Yazı Tipi: Celî sülûs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Hotoz	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi:

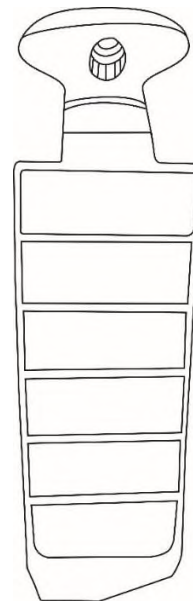
Kitabe Metni:

1-Bulmayup derdine şifâ bu civân	۱- بولمىوب در دینه شفا بو جوان
2-Gençliğine doymayup gitti hemân	۲- کنچلکینه طویمىوب کتدی همان
3-Kahveci İbrahim	۳- قهوه جی ابراهیم
4-Beşe'nin kerîmesi merhûme	۴- بشنک کریمهسى مرحومه
5-Ünzile monla rûhuna	۵- انزله منلا روحنه
6-Fâtîha sene 1229	۶- فاتحه سنه ۱۲۲۹

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
78	23	10	0	0	0



Fotoğraf Nu:37

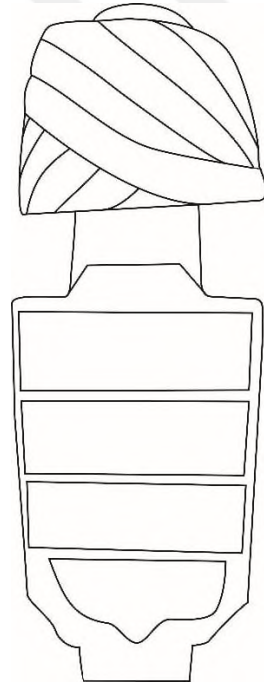


Çizim Nu:37

Sıra Nu: 38	Kimlik: <i>Kutoğlu Mustafâ Beşe'nin oğlu Abdullah Beşe</i>	Tarihi: M.Temmuz/Ağustos 1814	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 38	Çizim Nu: 38	Yazı Tipi: Celî sülüs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Dardağan	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni: 1-Kutoğlu Mustafâ ۱- قوت اوغلو مصطفى 2-Beşe'nin oğlu merhûm ۲- بشنك اوغلو مرحوم 3-Abdullah Beşe rûhuna ۳- عبدالله بشه روحه 4-Fâtiha sene 1229 Şaban ۴- فاتحه سنه ۱۲۲۹ ش					
Baş Taşı Ölçüleri		Ayak Taşı Ölçüleri			
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
64	22	10	0	0	0



Fotoğraf Nu:38



Çizim Nu:38

Sıra Nu: 39	Kimlik: <i>Kutoğlu Mustafâ Beşe'nin kerîmesi Hanîfe Tûtî</i>	Tarihi: M. Temmuz/Ağustos 1814	Yeri: Tepeören M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 39	Çizim Nu: 39	Yazı Tipi: Celî sülûs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Hotoz	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi:

Kitabe Metni:

1-Kutoğlu Mustafâ

۱- قوت اوغلی مصطفی

2-Beşe'nin kerîmesi gençliğine

۲- بشنک کر مسی کنجکانه

3-Doymayan merhûme Hanîfe

۳- طویمیان مرحومه حنیفه

4-Tûtî rûhuna fâtiha

۴- طوطی روحنه فاتحه

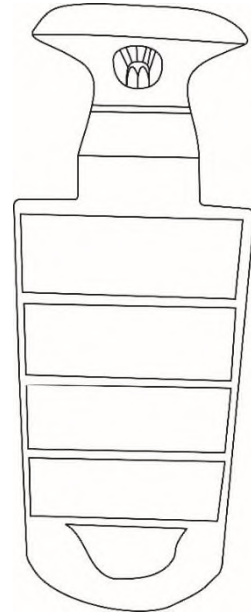
5-Sene 1229 Şaban

۵- سنه ۱۲۲۹ ش

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
73	22	10	0	0	0



Fotoğraf Nu:39



Çizim Nu:39

Sıra Nu: 40	Kimlik: <i>Koca Mûsâ oğlu Muhammed Ağa'nın Oğlu Mûsâ Ağa</i>	Tarihi: M.1815/16	Yeri: Tepeören M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 40-40/a	Çizim Nu: 40-40/a	Yazı Tipi: Celî sülûs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırılmış	Plan Tipi:	Ayak Taşı Tipi: Bitkisel Tip

Kitabe Metni:

- | | |
|--|--|
| 1-Böyle buldum bu cihânı sanki bir zıll-ı hayâl | ۱- بویله بولدوم جهانى صانكى بر ظل حىال |
| 2-Ol sebebden kimse hâlimden benim etmez su'âl | ۲- اول سببدن كمسي حالمدن بنيم اتمز سوال |
| 3-Ben dedim el-hükmü lillâh râzıyım her emrine | ۳- بن ديدم الحكم الله راضيم هر امرنه |
| 4-Çün ezelden böyle takdîr eylemiştir Zü'l-celâl | ۴- چون ازلدن بويله تقدير ايلمشدر زولجلال |
| 5-Merhûm ve mağfûrun leh el-muhtâc | ۵- مرحوم و مغفور له المحتاج |
| 6-Îlâ rahmete Rabbihi 'l-gafûr koca | ۶- الى رحمته ربه الغفور قوجه |
| 7-Mûsâ oğlu Muhammed Ağa'nın | ۷- موسى او غلو محمد اغانك |
| 8-Oğlu Mûsâ Ağa rûhuna fâtiha | ۸- او غلى موسى اغا روحنه فاتحه |
| 9-Sene 1231 | ۹- سنه ۱۲۳۱ |

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
164	39	14	126	41	7



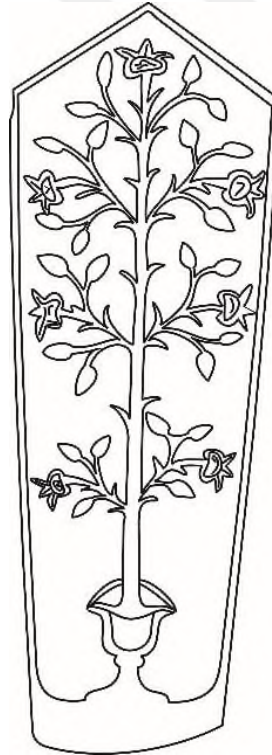
Fotoğraf Nu:40



Çizim Nu:40/a



Çizim Nu:40

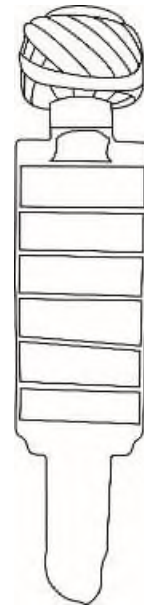


Çizim Nu:40/a

Sıra Nu: 41	Kimlik: Macaroğlu Hüseyin Beşe	Tarihi:M.1817/18	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği: Yeniçeri	Fotoğraf Nu:41	Çizim Nu:41	Yazı Tipi: Celî sülûs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Dardağan	Plan Tipi: b	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1-El-bâkî		١- الباقي			
2-Gelüp kabrim ziyâret iden		٢- کلوب قبرم زیارت ایدن			
3-İhvân ideler rûhuma		٣- اخوان ایدلر روحمه			
4-Bir Fâtiha ihsân		٤- بر فاتحه احسان			
5-Merhûm Macaroğlu		٥- مرحوم مجار اوغلو			
6-Hüseyin Beşe rûhuna		٦- حسین بشه روحنه			
7-Fâtiha sene 1233		٧- فاتحه سنه ١٢٣٣			
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
122	24	10	0	0	0



Fotoğraf Nu:41



ÇizimNu:41

Sıra Nu: 42	Kimlik: <i>Mustafa Ağa'nın Abdülkerim oğlu</i>	Tarihi: M.1819/1820	Yeri: Aydınlı M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 42	Çizim Nu: 42	Yazı Tipi: Celî sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Sarık	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:

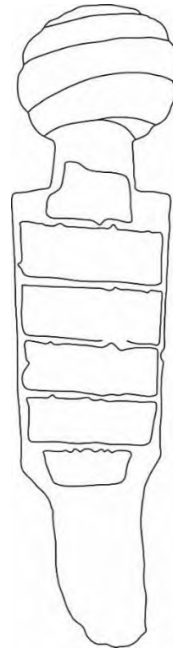
Kitabe Metni:

1- <i>El-bâkî</i>	١ - الباقي
2- <i>Mustafa Ağa'nın</i>	٢ - مصطفى اغانك
3- <i>Oğlu merhûm</i>	٣ - اوغلو مرحوم
4- <i>Abdülkerim rûhuna</i>	٤ - عبدالكریم روحنه
5- <i>El fâtiha</i>	٥ - الفاتحا
6- <i>Sene 1235</i>	٦ - سنه ١٢٣٥

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
66	16	7	0	0	0



Fotoğraf Nu:42

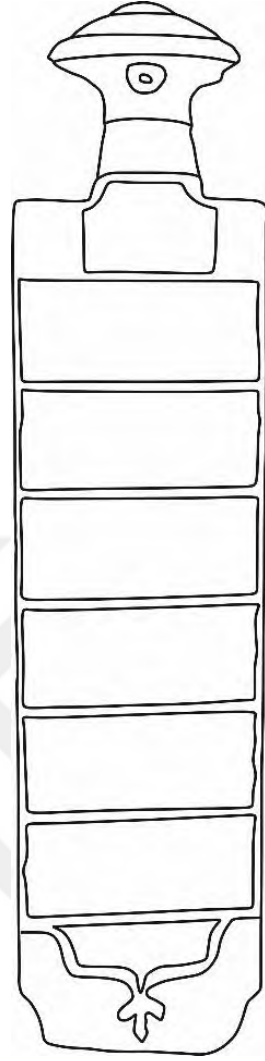


Çizim Nu:42

Sıra Nu: 43	Kimlik: Kara Hüseyin ehli Mü'mine Kadın Kerîmesi Hadice Hanım	Tarihi:M.1826/27	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu:43	Çizim Nu:43	Yazı Tipi: Celî sülûs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Hotoz	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1-Hüve'l bâkî		۱- هوالباقى			
2-Hâsıl-ı ömrüm ciğerim pâresi		۲- حاصلی عمرم چکرم پاره سی			
3-Gitti elden dilde kaldı yâresi		۳- کتدی الدن دلده قالدی یاره سی			
4-Valideynin gayr[ı] yokdur çâresi		۴- والدینک غیر یقدر چاره سی			
5-Kara Hüseyin ehli Mü'mine Kadın		۵- قره حسن اهلی مومینه قادن			
6-Kerîmesi merhûme Hadice		۶- کریمهسی مرحومه حدیجه			
7-Hanım rûhuna el- fâtîha		۷- حانم روحنه الفاتحه			
8-Sene 1242		۸- سنه ۱۲۴۲			
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
119	19	7	0	0	0



Fotoğraf Nu:43

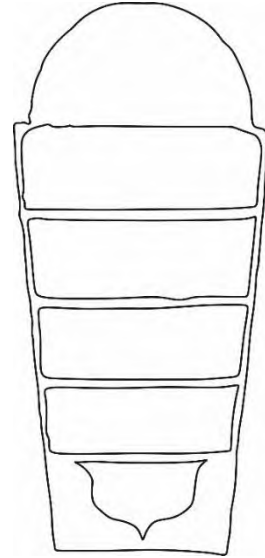


Çizim Nu:43

Sıra Nu: 44	Kimlik: <i>Hacı Ahmed Ağa'nın Ehli Hanîfe Kadın</i>	Tarihi: M.Ocak/Şubat 1832	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 44	Çizim Nu: 44	Yazı Tipi: Celî sülûs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Yuvarlak Tepelikli	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni: 1-Hacı Ahmed Ağa'nın1- حاجى احمد اغانك 2-Ehli derdine dermân2- اهلى دردينه درمان 3-Bulmayan merhûme Hanîfe3- بولميان مرحومه حنيفه 4-Kadın rûhuna fâtiha4- قادين روحنه فاتحه 5-Sene 1247 Şa'bân5- سنه ١٢٤٧ ش					
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
70	28	11			



Fotoğraf Nu:44



Çizim Nu:44

Sıra Nu: 45	Kimlik: Tebeörenli Hacı Ahmed Bey Kerimesi Zîneti Hanım	Tarihi:M.1833/34	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu:45	Çizim Nu:45	Yazı Tipi: Celî sülüs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Hotoz	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1-El-bâkî		١- الباقي			
2-Gençliğine doymayan		٢- کنچلکنه دویمیان			
3-Murâdına ermeyen Tebeörenli		٣- مرادینه ارمیان تبه اورنلی			
4-Hacı Ahmed Bey kerîmesi		٤- حاجی احمد بك کریمهسی			
5-Cennet mekân merhûme		٥- جنتمکان مرحومه			
6-Zîneti Hanım rûhuna fâtiha		٦- زینتی حانم روحنا فاتحا			
7-Sene 1249		٧- سنه ١٢٤٩			
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
93	19	6	0	0	0



Fotoğraf Nu:45



Çizim Nu:45

Sıra Nu: 46	Kimlik: <i>Ömer Bey mahdumu Ali Rıza Bey</i>	Tarihi: M.1834/35	Yeri: Tepeören M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 46	Çizim Nu: 46	Yazı Tipi: Celî sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırılmış	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:

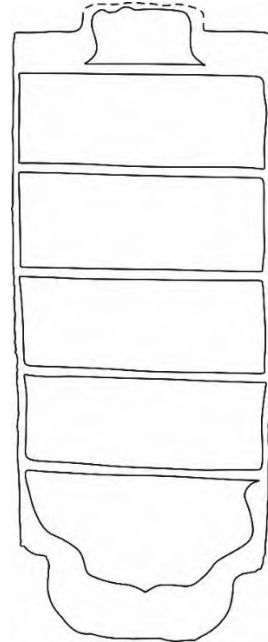
Kitabe Metni:

1-El-bâkî	١- الباقي
2-Cihâna doymadı cânım	٢- جهانہ دویمدی جانم
3-Ecel aldı girîbânımı (?)	٣- اجل الدی کریبانمی
4-Ömer Bey mahdûmu	٤- عمر بیک محدومی
5-Merhûm Ali Rızâ Bey	٥- مرحوم علی رضابک
6-Rûhuna el- fâtiha sene 1250	٦- روحنه الفاتحه سنه ١٢٥٠

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
65	23	9	0	0	0



Fotoğraf Nu:46



Çizim Nu:46

Sıra Nu: 47	Kimlik: <i>Çiflik Kethudâsı Ahmed Ağa</i>	Tarihi: M.1834/35	Yeri: Tepeören M.
Mesleği: Kethüda	Fotoğraf Nu: 47	Çizim Nu: 47	Yazı Tipi: Celî sülûs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Sarık	Plan Tipi: b	Ayak Taşı Tipi:

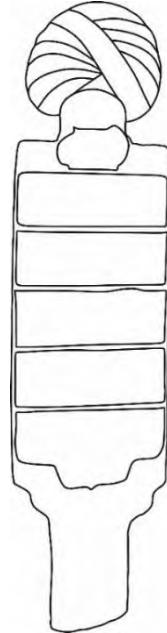
Kitabe Metni:

- 1- *Hüve'l-bâkî* هو الباقي
2- *Fenâdan bekâya eyledi rihlet* فنادن بقايه ايلدي مرحلت
3- *İde kabrini Hakk ravza-i cennet* ايده قبرنى حق روضه جنت
4- *Çiflik Kethudâsı* چيفلك كتحداسي
5- *Merhûm el-hâc Ahmed* مرحوم الحاج احمد
6- *Ağa rûhiçün fâtîha sene 1250* اغا روحیچون فاتحه سنه ۱۲۵۰

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
135	31	8	0	0	0



Fotoğraf Nu:47



Çizim Nu:47

Sıra Nu: 48	Kimlik: <i>Kutoğlu Ahmed Beşe'nin kerimesi Emîne monla</i>	Tarihi: M.Temmuz/Ağustos 1837	Yeri: Tepeören M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 48	Çizim Nu: 48	Yazı Tipi: Celî sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Hotoz	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:

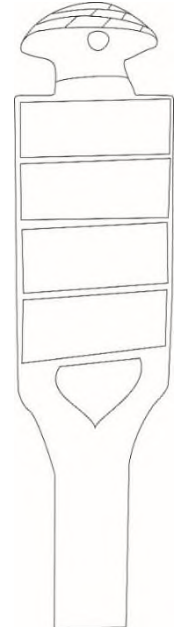
Kitabe Metni:

1-Kutoğlu Ahmed	۱- قوت او غلو احمد
2-Beşe'nin kerimesi	۲- بشنك كريمهسي
3-Merhûme Emîne monla	۳- مرحومه امينه منلا
4-Rûhuna fâtiha	۴- روحنه فاتحا
5-Sene 1253 Rebiülahir	۵- سنه ۱۲۰۳ ر

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
83	18	4	0	0	0



Fotoğraf Nu:48



Çizim Nu:48

Sıra Nu: 49	Kimlik: <i>Kutoğlu Ahmed Beşe'nin kerimesi Hatice monla</i>	Tarihi: M.Ağustos/Eylül 1837	Yeri: Tepeören M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 49	Çizim Nu: 49	Yazı Tipi: Celî sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Hotoz	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:

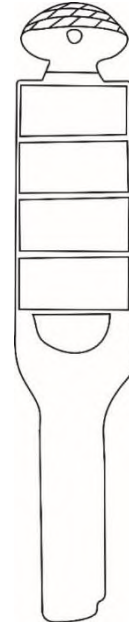
Kitabe Metni:

1-Kutoğlu Ahmed	۱- قوت اوغلو احمد
2-Beşe'nin kerimesi	۲- بشنك كريمهسي
3-Merhûme Hatice monla	۳- مرحومه خديجه منلا
4-Rûhuna fâtiha	۴- روحنه فاتخا
5-Sene 1253 Cemaziyelevvel	۵- سنه ۱۲۰۳ ج

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
98	19	9	0	0	0



Fotoğraf Nu:49

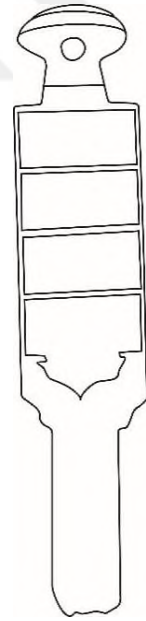


Çizim Nu:49

Sıra Nu: 50	Kimlik: Şerîfe Hanım	Tarihi:M.1837-38	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu:50	Çizim Nu:50	Yazı Tipi: Celî sülûs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Hotoz	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni: 1-Merhûme ve mağfûre 2-Mat'unen vefât 3-İden Şerîfe Hanım'ın 4-Rûhuna fâtîha sene 1253					
Baş Taşı Ölçüleri		Ayak Taşı Ölçüleri			
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
83	16	8	0	0	0



Fotoğraf Nu:50

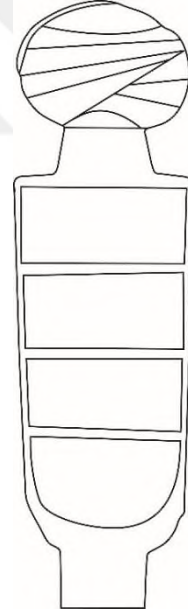


Çizim Nu:50

Sıra Nu: 51	Kimlik: Seyyid Emrullah	Tarihi:M.1837/38	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu:51	Çizim Nu:51	Yazı Tipi: Celî sülûs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Sarık	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1-Merhûm ve mağfûr		۱- مرحوم و معفور			
2-Mat'unen vefât		۲- مطعوناً وفات			
3-İden Seyyid Emrullah		۳- ایدن سید امرالله			
4-Rûhuna fâtîha sene 1253		۴- روحنه فاتحه سنه ۱۲۵۳			
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
71	17	9	0	0	0



Fotoğraf Nu:51



Çizim Nu:51

Sıra Nu: 52	Kimlik: Şerîfe Zeyneb İbn Ahmed	Tarihi:M.Ekim 1837	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu:52	Çizim Nu:52	Yazı Tipi: Celî sülûs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Üçgen Tepelik	Plan Tipi: e	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1-Gül gibi açılmadan soldum hele		۱- کول کبی اچلمدن صولدم هله			
2-Zâr zâr ağlar bana bûlbûl bile		۲- زار زار اغلر بکا بلبل بیله			
3-Çeşm açub nâ-murâd gittim yola		۳- چشم اچوب نا مراد کتدم یوله			
4-Rûhumun şân meskenim cennet ola		۴- روحمن شان مسکنم جنت اوله			
5-Merhûme Şerîfe Zeyneb		۵- مرحومه شریفه زینب			
6-İbn Ahmed rûhuna		۶- ابن احمد روحنه			
7-Rızâen lillâhi 'l- fâtiha		۷- رضاءالله الفاتحه			
8-Fî gurre-i Receb sene 1253		۸- سنه فی غر رجب ۱۲۵۳			
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
135	31	8	0	0	0



Fotoğraf Nu:52



Çizim Nu:52

Sıra Nu: 53	Kimlik: <i>Sadullah'ın karındaşı Seyyid Ali ibn Hacı Ahmed</i>	Tarihi: M.Ekim 1837	Yeri: Tepeören M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 53	Çizim Nu: 53	Yazı Tipi: Celî sülûs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırılmış	Plan Tipi: e	Ayak Taşı Tipi:

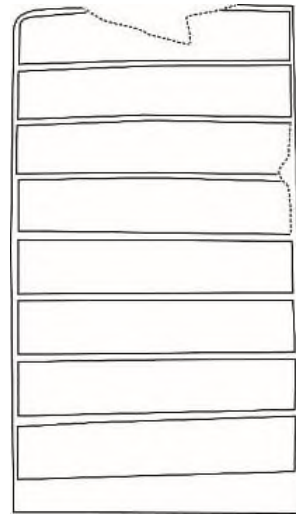
Kitabe Metni:

1-Gül gibi açılmadan soldum hele	۱- کول کبی اچلمدن صولدم هله
2-Zâr zâr ağlar bana bülbul bile	۲- زار زار اغلر بکا بلبل بیله
3-Çeşm açup nâ-murâd gittim yola	۳- چشم اچوب نا مراد کتدم یوله
4-Rûhumun şân meskenim cennet ola	۴- روحمن شان مسکنم جنت اوله
5-Sadullah'ın karındaşı	۵- صداللهن قرنداشی
6-Merhûm es-Seyyid Ali ibn	۶- مرحومه السید علی ابن
7-Hacı Ahmed rûhiçün	۷- حاجی احمد روحیچون
8-El- fâtiha sene 1253 fî gurre-i Receb	۸- الفاتحه سنه ۱۲۵۳ فی غر رجب

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
93	19	6	0	0	0



Fotoğraf Nu:53



Çizim Nu:53

Sıra Nu: 54	Kimlik: <i>Mir Sarı Ali İbn Abdullah</i>	Tarihi: M.Ekim 1837	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 54	Çizim Nu: 54	Yazı Tipi: Celî sülûs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Sarık	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni: 1-Gül gibi açılmadan soldum hele 2-Zâr zâr ağlar bana bûlbûl bile 3-Çeşm açub nâ-murâd gittim yola 4-Rûhumun şân meskenim cennet ola 5-Merhûm Mir Sarı Ali 6-İbn Abdullah rûhuna 7-Rızâen lillâhi 'l- fâtiha 8-Sene 1253 fi gurre-i Receb ۱- کول کبی اچلمدن صولدم هله ۲- زار زار اغلر بکا بلبل بيله ۳- چشم اچوب نا مراد کتدم يوله ۴- روحمن شان مسکنم جنت اوله ۵- مرحوم مر صاری علی ۶- ابن عبد الله روحنه ۷- رضاء الله الفاتحه ۸- سنه ۱۲۵۳ فی غر رجب					
Baş Taşı Ölçüleri		Ayak Taşı Ölçüleri			
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
112	26	9	0	0	0



Fotoğraf Nu:54

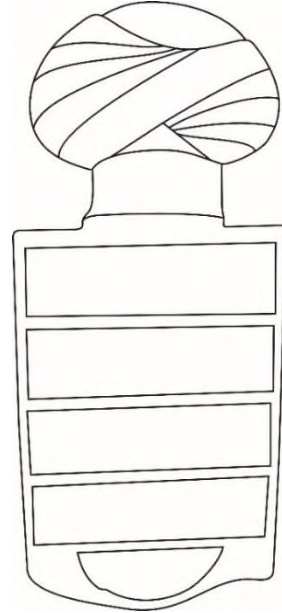


Çizim Nu:54

Sıra Nu: 55	Kimlik: Bekâr Ömer Beşenin oğlu Hüseyin Ağa	Tarihi:M.1838/39	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu:55	Çizim Nu:55	Yazı Tipi: Celî sülûs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Sarık	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni: 1-Bekâr Ömer Beşe- 2-nin oğlu merhûm 3-Hüseyin Ağa'nın 4-Rûhiçün fâtîha 5-Sene 1254 ۱- بکار عمر بشه ۲- نک اوغلی مرحوم ۳- حسین اغا نک ۴- روحیچون فاتحه ۵- سنه ۱۲۵۴					
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
58	22	9	0	0	0



Fotoğraf Nu:55



Çizim Nu:55

Sıra Nu: 56	Kimlik: <i>İslamir Ağanın oğlu Süleyman Ağa</i>	Tarihi: M.1846/47	Yeri: Tuzla S.M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 56	Çizim Nu: 56	Yazı Tipi: Celî sülüs
Mezar Tipi: Ç.T.	Baş Taşı Tipi: Kırılmış	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:-

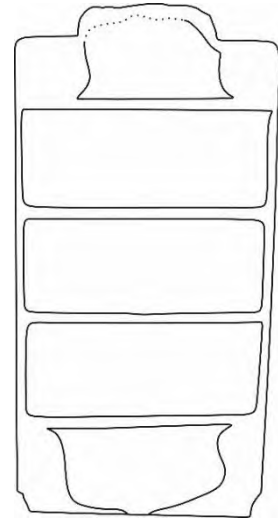
Kitabe Metni:

- | | |
|------------------------|---------------------|
| 1- Hüve 'l-bâkî | ۱- هوالباقی |
| 2-İslam Ağanın | ۲- اسلام اغانك |
| 3-Oğlu merhûm | ۳- اوغلو مرحومى |
| 4- Süleyman Ağa rûhuna | ۴- سليمان اغا روحنه |
| 5-Fâtîha 1262 | ۵- فاتحه ۱۲۶۲ |

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
45	22	9	0	0	0



Fotoğraf Nu:56



Çizim Nu:56

Sıra Nu: 57	Kimlik: <i>Hasan Efendi mahdumu Şükrü Mustafa Efendi</i>	Tarihi: M.1855/56	Yeri: Tuzla S.M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 57	Çizim Nu: 57	Yazı Tipi: Celî ta'lik
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırılmış	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:-

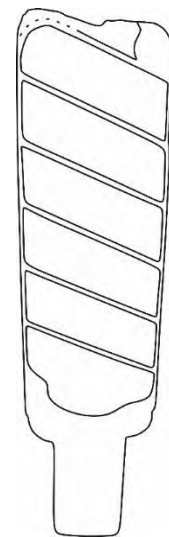
Kitabe Metni:

- | | |
|--|-------------------------------------|
| 1- Hüve'l-bâkî | ۱- هوالباقی |
| 2- Murg-ı dil uçdu kafesden | ۲- مرغ دل اوجدی قفسدن |
| 3-Canımın can paresi | ۳- جانمك جان پارسى |
| 4- Kondu cennet bağına | ۴- قوندى جنت باغنه |
| 5-Ciğerde kaldı yaresi | ۵- جیگرد قالدى یاره سی |
| 6-Hasan Efendi mahdumu Şükrü | ۶- حسن افندی مخدومی شکرى |
| 7-Mustafa Efendi rûhuna fâtiha sene 1272 | ۷- مصطفى افندی روحنه فاتحه سنه ۱۲۷۲ |

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
98	22	12	0	0	0



Fotoğraf Nu:57

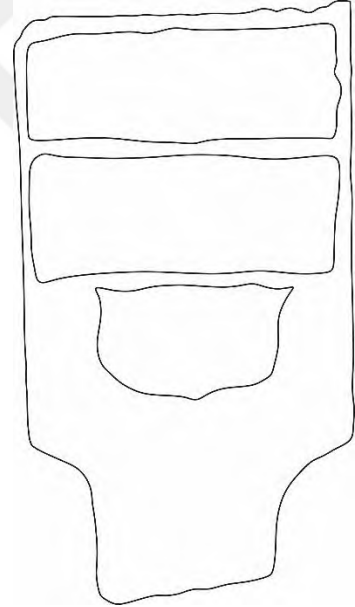


Çizim Nu:57

Sıra Nu: 58	Kimlik: Hüseyin Ağa	Tarihi:M.1274	Yeri: Aydınlı M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu:58	Çizim Nu:58	Yazı Tipi: Celî sülüs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırılmış	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni: 1- Hüseyin Ağa ’nın ۱ - حسين اغانك 2- Rûhiçün el-fâtiha ۲ - روحیچون الفاتحا 3- Sene 1274 ۳ - سنه ۱۲۷۴					
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
36	21	10	0	0	0



Fotoğraf Nu:58

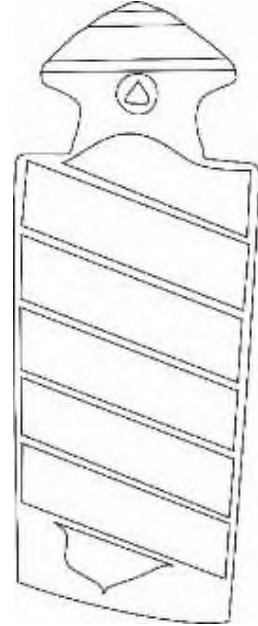


Çizim Nu:58

Sıra Nu: 59	Kimlik: Emrullah Ağa'nın kerîmesi Emîne Hanım	Tarihi:M.1872/73	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu:59	Çizim Nu:59	Yazı Tipi: Celî ta'lik		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Hotoz	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1-Âh mine'l-mevt ۱ - اه من الموت					
2-Âh ile zâr kılarak tazeliğime doymadım ۲ - اه ایله زار قیاهر ق تازهلکم طوي مدم					
3-Çün ecel peymânesi dolmuş murâdım ۳ - جي ن اجل بیمانسی طولمش مرادم المدم					
4-Hasretâ fâni cihânda tûl-i ömr sürmedim ۴ - حسرتا فانی جهانده طول عمر سورمدم					
5-Emrullah Ağa'nın kerîmesi Emîne ۵ - امرالله اغانک کریمه سی امین					
6-Hanım rûhiçün el- fâtiha ۶ - حنم رچیون الفاتحه					
7-Sene 1289 ۷ - سنه ۱۲۸۹					
Baş Taşı Ölçüleri		Ayak Taşı Ölçüleri			
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
82	26	7	0	0	0



Fotoğraf Nu:59

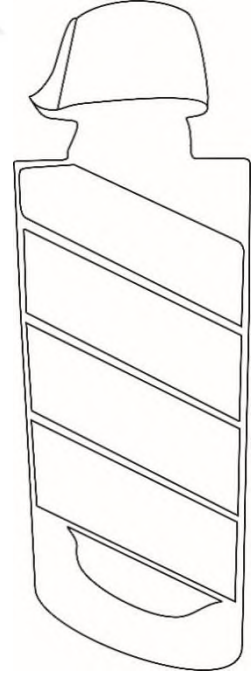


Çizim Nu:59

Sıra Nu: 60	Kimlik: İmâmoğlu Hasan Ağa'nın oğlu Emîn	Tarihi: M.1878	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu:60	Çizim Nu:60	Yazı Tipi: Celî ta'lik		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Fes	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni: 1-Gegbuze kazâsında Teberen 2-Karyesi'nde İmâm oğlu Hasan 3-Ağa'nın oğlu Emîn'in 4-Rûhiçün rızâ'en-lillâhi Fâtiha 5-Sene 1295 1- ككيزه قضا سنده تب رن 2- قري سنده امام اوغلى حسن 3- اغانك اوغلى امينك 4- روحيجون رضا الله فاتحه 5- سنه ١٢٩٥					
Baş Taşı Ölçüleri		Ayak Taşı Ölçüleri			
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
62	21	5	0	0	0



Fotoğraf Nu: 60



Çizim Nu: 60

Sıra Nu: 61	Kimlik: <i>Mustafâ Beşe'nin Kerîmesi Ümmühân Tûtî</i>	Tarihi: M.1888/89	Yeri: Tepeören Mezarlığı
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 61	Çizim Nu: 61	Yazı Tipi: Celî sülûs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Hotoz	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi:

Kitabe Metni:

1-*Mustafâ Beşe'nin*

١- مصطفى بشنك

2-*Kerîmesi merhûme*

٢- كريمهسى مرحومه

3-*Ümmühân Tûtî rûhuna*

٣- اموحان طوطى روحنه

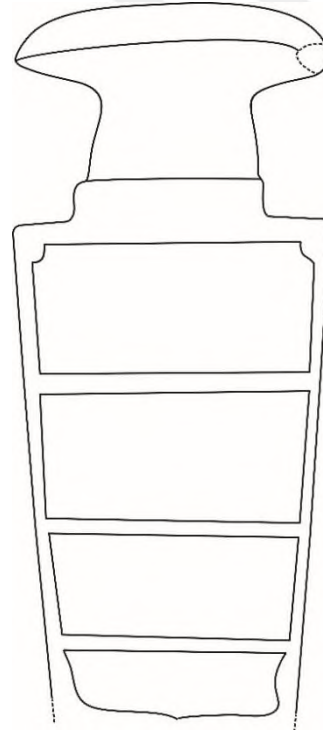
4-*Fâtîha sene 1306*

٤- فاتخا سنه ١٣٠٦

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
60	20	11			



Fotoğraf Nu:61



Çizim Nu:61

Sıra Nu: 62	Kimlik: <i>Hacı Hüseyin Zevcesi Şerîfe</i>	Tarihi: M.1894/95	Yeri: Tepeören M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 62-62/a	Çizim Nu: 62-62/a	Yazı Tipi: Celî ta'lik
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Bitkisel Bezemeli	Plan Tipi: e	Ayak Taşı Tipi:-

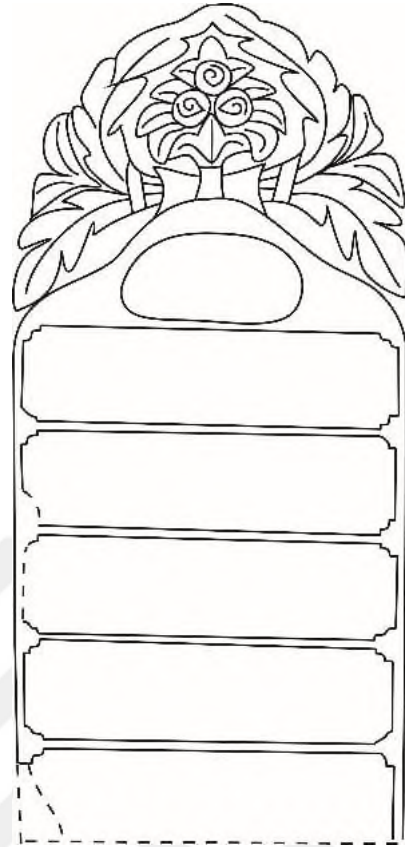
Kitabe Metni:

- ۱- هو الخلاق الباقي
1-Hüve 'l hallâku 'l bakî
- ۲- ترك ايدوب باغ جهاني زوجه حاجي حسين
2-Terk edüp bâğ-ı cihânı zevce-i Hacı Hüseyin
- ۳- ايلدي كلشنسرای مجنت الماواي جا
3-Eyledi gülşensaray cennetü 'l mevâ-yı câ
- ۴- پاک طينت عابد ه مستور ه برحان م ايدي
4-Pâk-ı tıynet âbide-i mestûre bir hanım idi
- ۵- جام موتي صوند ي ساقي اجل حيفا اكا
5-Câm-ı mevtâ sundu sâki-i ecel hayfâ âna
- ۶- حق تعالي روحني کوسرله احيا ايلسن
6-Hakk te'âlâ rûhunu kevserle ihyâ eylesin
- ۷- روضی جنتد ه اولسون حمد م جيرانسا
7-Ravza-i cennetde olsun hemdem hayrî 'n-nisa
- ۸- اشك حشميله بهائي يازدی تاريخين کحر
8-Eşk-i çeşm ile bahâyı yazdı târihin Güher
- ۹- واه واه ايدي شريفه رحلت دار بقا
9-Vâh vâh etdî Şerîfe rihlet-i dâr-ı bekâ
- ۱۰- روحيجون فاتحه سنه ۱۳۱۲
10-Rûhiçün fâtiha sene 1312

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
123	35	9	0	0	0



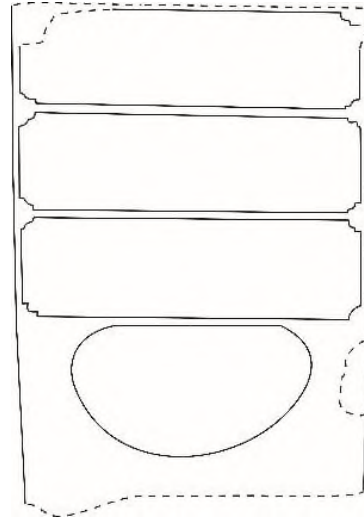
Fotoğraf Nu:62



Çizim Nu:62



Fotoğraf Nu:62/a



Çizim Nu:62/a

Sıra Nu: 63	Kimlik: <i>Galipağazade İbrahim Efendi</i>	Tarihi: M.1929	Yeri: Tuzla S.M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 63-63/a	Çizim Nu: 63-63/a	Yazı Tipi: Celî ta'lik
Mezar Tipi: Ç.T.	Baş Taşı Tipi: Fes	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi: Sivri Kemerli Tip

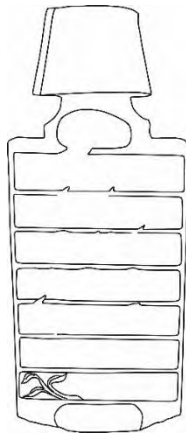
Kitabe Metni:

- 1- Hüve'l-bâkî
۱- هو الباقي
- 2-Ey zair mütehayyız bu merkad-ı sükundan
۲- ای زائر متحیز بو مرکز سکوندن
- 3- O kadar sür'atle geçme dünyanın
۳- او قدر سرعتله کچمه دنیا ناک
- 4- Elemini terk ile Allahına kavuşan
۴- الا منی ترک ایله اللهنه قاووشان
- 5-ve senden ancak bir fâtiha bekleyen
۵- و سندن انجق بر فال تحه بکلین
- 6- Galibağazade İbrahim Efendinin
۶- غالب اغا زاده ابرهیم افندی نیک
- 7-Rûhuna lütfunla şad eyle
۷- روحنه لطفکله شاد ایله
- 8-Rızaen li'llahi fâtiha
۸- رضاء الله فاتحه
- 9-Sene 1345
۹- سنه ۱۳۴۰

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
75	30	9	65	29	6



Fotoğraf Nu:63



Çizim Nu:63



Çizim Nu:63/a

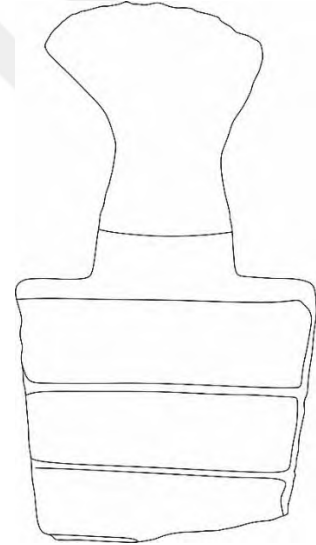


Fotoğraf Nu:63/a

Sıra Nu: 64	Kimlik: Kürekçioğlu'nun Hafidesi	Tarihi: ?	Yeri: Aydınlı M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 64	Çizim Nu: 64	Yazı Tipi: Celî sülüs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Hotoz	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1- Kürekçioğlunun hafidesi		۱ - کورکجي او غلونک حفيده سی			
2- Gençliğine toymayan		۲ - کنجکینه طويميان			
3- Muradına ırmeyan		۳ - مرادنه ايرميان			
Baş Taşı Ölçüleri		Ayak Taşı Ölçüleri			
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
39	20	8	0	0	0



Fotoğraf Nu:64

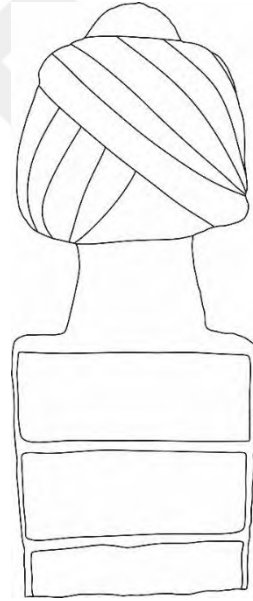


Çizim Nu:64

Sıra Nu: 65	Kimlik: Monula Hasan	Tarihi: ?	Yeri: Aydınlı M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 65	Çizim Nu: 65	Yazı Tipi: Celî sülüs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Dardağan	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1- Merhûm ve mağfûr		۱ - مرحوم و مغفور			
2- Monla Hasan		۲ - منلا حسن			
3- Rûhuna fâtîha		۳ - روحونه فاتحه			
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
47	20	7	0	0	0



Fotoğraf Nu:65

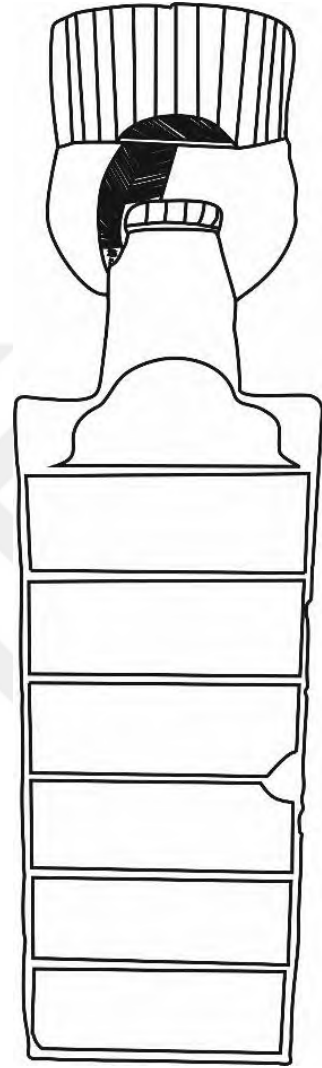


Çizim Nu:65

Sıra Nu: 66	Kimlik: Menzilci Monla Mustafa	Tarihi: ?	Yeri: Aydınlı M.		
Mesleği: Menzilci	Fotoğraf Nu: 66	Çizim Nu: 66	Yazı Tipi: Celî sülüs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kavuk	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1- Hüve 'l-hallâku 'l-bâkî 2- Nûş edib câm-ı kazadan şerbeti 3- Eyledim fânî cihandan uzletî 4-Kalması vaktim vaşiiyet edeyim 5-Virdi Haqq bana şehâdet-i devletî 6- Merhûm ve mağfûr 7- Menzilci Monla Mustafa					
۱ - هو الخلاق الباقي ۲ - نوش ايدب جام قضادن ثربتي ۳ - ايلدم فاني جهانندن عزلتي ۴ - قالمدی وقتیم وصیت اديم ۵ - ويردي حق بكا شہات دولتي ۶ - مرحوم و مغفور ۷ - منزلجی منلا مصطفى					
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
134	34	11	0	0	0



Fotoğraf Nu:66

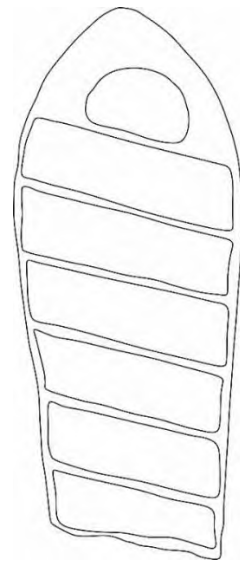


Çizim Nu:66

Sıra Nu: 67	Kimlik: Kürekçi Ahmed Ağa Validesi Zeliha Hanım	Tarihi: ?	Yeri: Aydın M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu:67	Çizim Nu:67	Yazı Tipi: Celî sülûs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Sivri Kemer	Plan Tipi: e	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1- Hüve'l-bâkî		۱- هو الباقي			
2- Beni kıl mağfiret ey Rabb-i Yezdân		۲- بني قيل مغفرت اي رب يزدان			
3- Bî-hakk-ı 'arş-ı a'zam nûr-ı Kur'an		۳- بحق عرش اعظم نور قران			
4- Gelüp kabrim ziyaret iden ihvan		۴- کلوب قبرم زیارت ایدن احوان			
5- İdeler ruhuma bir Fâtiha ihsân		۵- ایدہ لر روحمه بر فاتحا احسان			
6- Kürekçi(?) Ahmed Ağa		۶- کجی احمد(?) اغا			
7- Validesi Zeliha Hanım rûhuna		۷- والده سي زليحا جانم روحونا			
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
73	30	5	0	0	0



Fotoğraf Nu:67

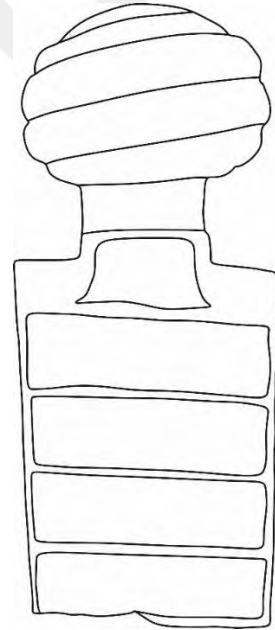


Çizim Nu:67

Sıra Nu: 68	Kimlik: ?	Tarihi: ?	Yeri: Aydınlı M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 68	Çizim Nu: 68	Yazı Tipi: Celî sülüs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Sarık	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1- El-bâkî		١ - الباقي			
2- Güle döndü ...(?)... gevrek		٢ - كله دوندي...(؟)...			
3- Neler (?) kıldı ölüm gül-i râ'na		٣ - نلر قلدي اولم کلی رعنا			
4- İken bir anda ...(?)... oldu yeksân		٤ - ايکن بر اندا...(؟)... اولدی یکسان			
5- Gençliğine yazık gitdi hemân		٥ - گنجلکنه یازیق گیدی همان			
Baş Taşı Ölçüleri		Ayak Taşı Ölçüleri			
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
63	26	9	0	0	0



Fotoğraf Nu:68

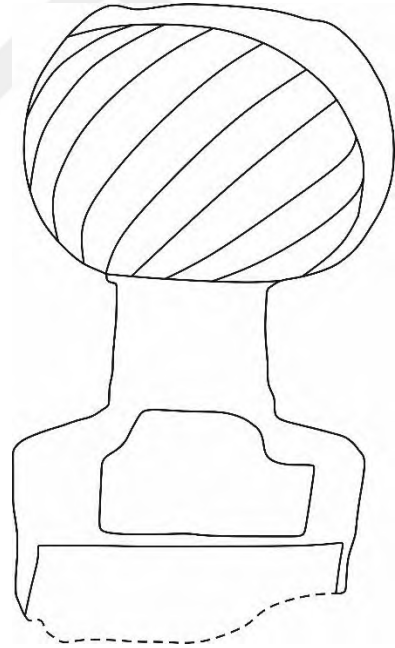


Çizim Nu:68

Sıra Nu: 69	Kimlik: ?	Tarihi: ?	Yeri: Aydınlı M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 69	Çizim Nu: 69	Yazı Tipi: Celî sülûs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Sarık	Plan Tipi: g	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1- Hüve 'l-bâkî			۱ - هو الباقي		
2-Merhûm ve mağfûr			۲ - مرحوم و مغفور		
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
32	19	10	0	0	0



Fotoğraf Nu:69

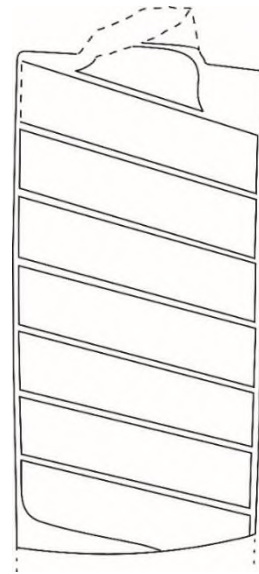


Çizim Nu:69

Sıra Nu: 70	Kimlik: <i>Kara Abdi oğlu Abdi Ağa</i>	Tarihi: ?	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 70	Çizim Nu: 70	Yazı Tipi: Celî sülüs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırılmış	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
<i>1-Hüve 'l-bâki</i>		۱- هو الباقي			
<i>2-Âh ile zâr kılarak tazeliğime doymadım</i>		۲- اه یله زار قیلهرق تازه لکیمه طویمادم			
<i>3-Çün ecel peymânesi dolmuş murâdım almadım</i>		۳- جون اجل بییمانسی طوامش مرادم المدم			
<i>4-Hasretâ fânî cihânda tûl-i ömr sürmedim</i>		۴- حسرتا فانی جحاندده تول عمر سورمدم			
<i>5-Fırkatâ takdir bu imiş tâ ezelden bilmedim</i>		۵- فرقتا تقدیر بو ایمش تا ازلدن بلمدم			
<i>6-Kara Abdi oğlu merhûm</i>		۶- قره عبدي اوغلی مرحوم			
<i>7-Ve mağfûr Abdi Ağa'nın</i>		۷- و مغفور عبدي اغانک			
<i>8-(Rû)huna rızâ 'en-lillâhi 'l fâtiha</i>		۸- روحنه رضاء الله الفاتحه			
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
84	30	9			



Fotoğraf Nu:70



Çizim Nu:70

Sıra Nu: 71	Kimlik: Âiše Monla	Tarihi: ?	Yeri: Tepeören M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 71	Çizim Nu: 71	Yazı Tipi: Celi sülüs
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Üçgen Tepelik	Plan Tipi: e	Ayak Taşı Tipi:

Kitabe Metni:

1-Gül gibi açılmadan soldum hele	۱- کول کبی اچلمدن صولدم هله
2-Zâr zâr ağlar bana bülbul bile	۲- زار زار اغلر بکا بلبل بيله
3-Çeşm açub nâ-murâd gittim yola	۳- چشم اچوب نا مراد کتدم يوله
4-Rûhumun şân meskenim cennet ola	۴- روحمن شان مسکنم جنت اوله
5-Merhûme Âiše monla	۵- مرحومه عايشه منلا
6-İbn Abdullah	۶- ابن عبد الله

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
61	32	7	0	0	0



Fotoğraf Nu:71

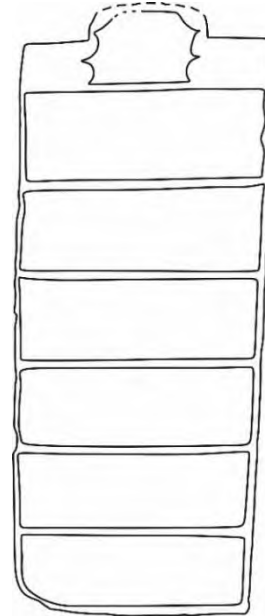


Çizim Nu:71

Sıra Nu: 72	Kimlik: Hüseyin Oğlu Hacı Ali Ağa	Tarihi: ?	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 72	Çizim Nu: 72	Yazı Tipi: Celî sülüs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırılmış	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1-El-bâkî		١- الباقي			
2-Gelüp kabrim ziyâret		٢- کلوب قبرم زیارت			
3-İden ihvân ideler		٣- ایدن اخوان ایدلر			
4-Rûhuma bir Fâtiha ihsân		٤- روحمه بر فاتحا احسان			
5-Merhûm ve mağfûr Hüseyin		٥- مرحوم و مغفور حسین			
6-Oğlu Hacı Ali Ağa		٦- اوغلو حاجی علی اغا			
7-Rûhuna fâtiha		٧- روحنه فاتحه			
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
72	30	12	0	0	0



Fotoğraf Nu:72

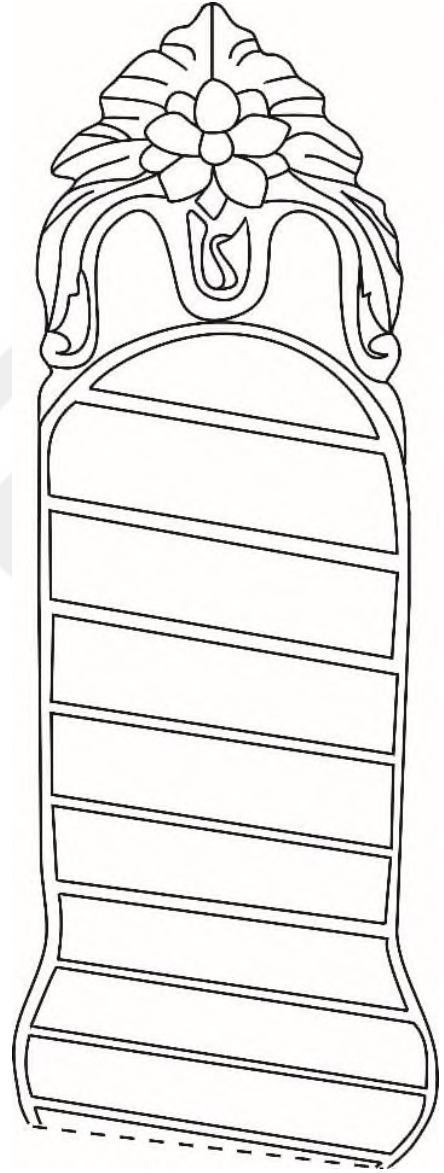


Çizim Nu:72

Sıra Nu: 73	Kimlik: Na'l-bend İbrahim Ustanın Kerîmesi Emîne Hanım	Tarihi: ?	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 73	Çizim Nu: 73	Yazı Tipi: Rik'a		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Bitkisel Bezemeli	Plan Tipi: d	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1-Âh gençliğim âh		۱- اه کنجاکیم اه			
2-Şu dünyaya geldim bir mürüvvet görmedim		۲- شودنیای کادیم برمروت کورمد			
3-Âh ecel vâ 'de gelüp ölmedim		۳- اه اجل وعد ه کلوب اولدم			
4-Söylenen sözlere bakmışım		۴- سويلن سوزلر ه باقمشيم			
5-Bana ne oldu da on yedi yaşda		۵- بکا ن اولدی ده اون يد ياشد ه			
6-Kendi kendimi asmışım âh kader		۶- کندی کندیمی اصمشم اه قادر			
7-De mevlâm yazımı ne kadar da		۷- ده مولام يازیمی ن قدرده			
8-Kara yazmışsın na'l-bend İbrahim ustanın		۸- قارا يازمشسين نعلبنت ابراهيم اوسته ن			
9-Kerîmesi Emîne Hanım 'ın rûhuna fâtîha		۹- کریمسي امين خانم روحنه فاتحه			
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
83	30	6	0	0	0



Fotoğraf Nu:73



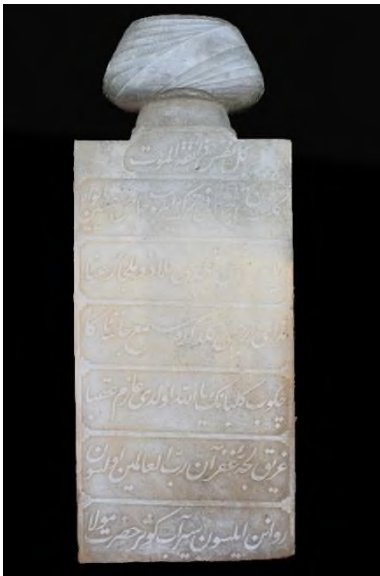
Çizim Nu:73

Sıra Nu: 74	Kimlik: <i>Hâcî Hüseyin</i>	Tarihi: ?	Yeri: Tepeören M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 74	Çizim Nu: 74	Yazı Tipi: Celî ta'lik
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Sarık	Plan Tipi: e	Ayak Taşı Tipi:

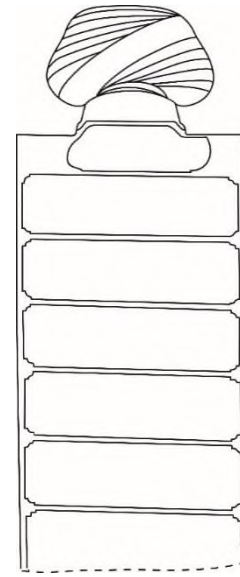
Kitabe Metni:

- 1-Küllü nefsin zâikatü 'l-mevt ۱- کل نفس زائقاتال موت
- 2-Gülistân-ı cîhânı terk edüb Hâcî Hüseyin ۲- گلستان جهانی ترك ادوب حاجی حسین ایواه
eyvâh
- 3-Riyâz-ı cennet kıldı melâz ve melce-yi ۳- ریاض جنتی قیلدی مل ازوملجی رعنا
ra'nâ
- 4-Nidâ-yı irci 'î geldik de sem'-i canına nâ- ۴- ندای ارجعی کلدکده سمع جاننه ناکاه
gâh
- 5-Çeküp gülbanın yâ Allâh oldu azm-i ukbâ ۵- چکوب کلبا نک یا الله اولدی عازم عقبا
- 6-Garîk-i lücce-i gufrân Rabbi'l-âlemin ۶- غریق لجهء غفران رب العالمین اولسون
olsun
- 7-Revânın eylesun seyrâb-ı kevser Hazret-i ۷- روانن السون سیراب کوثر حضرت مول ا
Mevlâ

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
94	35	9	0	0	0



Fotoğraf Nu:74

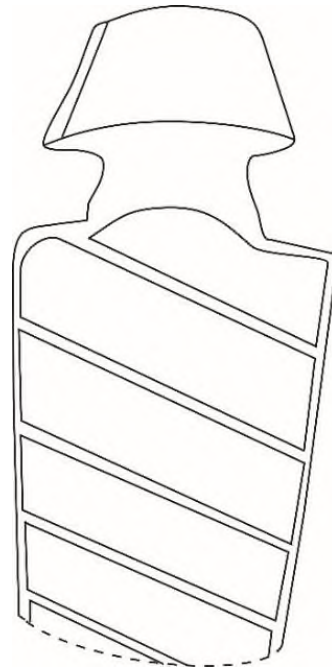


Çizim Nu:74

Sıra Nu: 75	Kimlik: Emrullah Ağa'nın mahdumu Hüseyin Efendi	Tarihi: ?	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu:75	Çizim Nu:75	Yazı Tipi: Celî ta'lik		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Fes (Azizi)	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1-Âh mine 'l-mevt		۱- اه من الموت			
2-Bir kuş idim uçtum yuvadan		۲- بر قوش ایدم اوجدم یوادم			
3-Ecel ayırdı beni anadan babadan		۳- اجل ایردی بنی انادن بابادن			
4-Emrullah Ağa'nın mahdumu		۴- امرالله اغانک محدومی			
5-Merhûm Hüseyin Efendi		۵- مرحوم حسین افندی			
Baş Taşı Ölçüleri		Ayak Taşı Ölçüleri			
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
50	22	7	0	0	0



Fotoğraf Nu:75

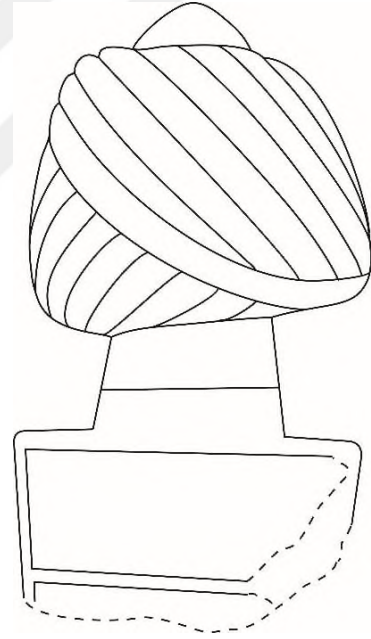


Çizim Nu:75

Sıra Nu: 76	Kimlik: Hüseyin(?) Oğlu...	Tarihi: ?	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu:76	Çizim Nu:76	Yazı Tipi: Celî sülüs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Dardağan	Plan Tipi: g	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni: 1-Hüseyin(?) oğlu merhûm ۱- حسین اوغلی مرحوم					
Baş Taşı Ölçüleri		Ayak Taşı Ölçüleri			
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
44	25	11			



Fotoğraf Nu:76

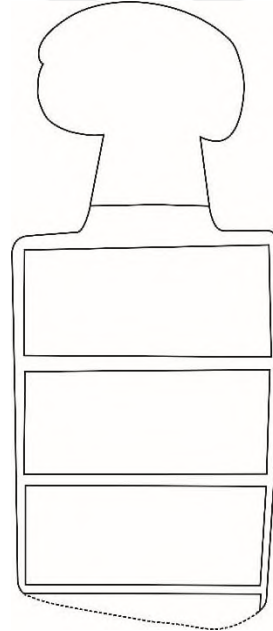


Çizim Nu:76

Sıra Nu: 77	Kimlik: <i>Hacı Hüseyin Ağa'nın oğlu Monla Muhammed</i>	Tarihi: ?	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 77	Çizim Nu: 77	Yazı Tipi: Celî sülüs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırık	Plan Tipi: a	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni: 1-<i>Hacı Hüseyin</i> ١- حاجی حسین 2-<i>Ağa'nın oğlu</i> ٢- اغانك او غلو 3-<i>Merhûm monla Muhammed</i> ٣- مرحوم منلا محمد 4-..... ٤-					
Baş Taşı Ölçüleri		Ayak Taşı Ölçüleri			
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
48	19	9	0	0	0



Fotoğraf Nu:77

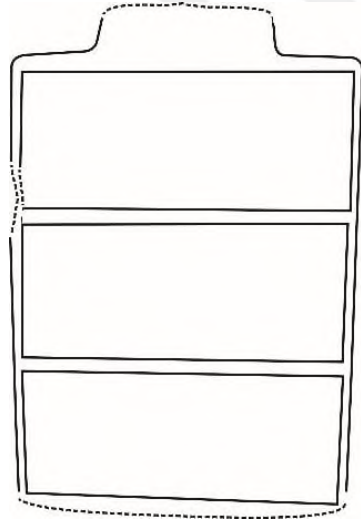


Çizim Nu:77

Sıra Nu: 78	Kimlik: <i>Muhammed Beşe...</i>	Tarihi: ?	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği: Yeniçeri	Fotoğraf Nu: 78	Çizim Nu: 78	Yazı Tipi: Celî sülûs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırılmış	Plan Tipi: g	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni: 1-Ziyâretten murâd bir du'â dır 2-Bugün bana ise yarın sanadır 3-Merhûm Muhammed Beşe 4-..... - زیارتدن مراد بر دعادر - بوکون بنا ایسه یارن سنادر - مرحوم و محمد بشه - ٤					
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
46	26	11	0	0	0



Fotoğraf Nu:78

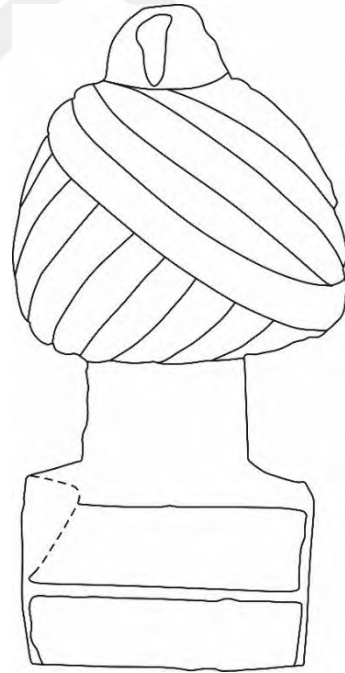


Çizim Nu:78

Sıra Nu: 79	Kimlik: <i>Hacı Muhammed Oğlu...</i>	Tarihi: ?	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği: Yeniçeri	Fotoğraf Nu: 79	Çizim Nu: 79	Yazı Tipi: Celî sülûs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Dardağan	Plan Tipi: g	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni: 1-Merhûm Hacı Muhammed 2-Oğlu elliiki bölük 3-..... 1- مرحوم حاجی محمد 2- اوغلو الیکی بولوک 3-.....					
Baş Taşı Ölçüleri		Ayak Taşı Ölçüleri			
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
60	28	9			



Fotoğraf Nu:79

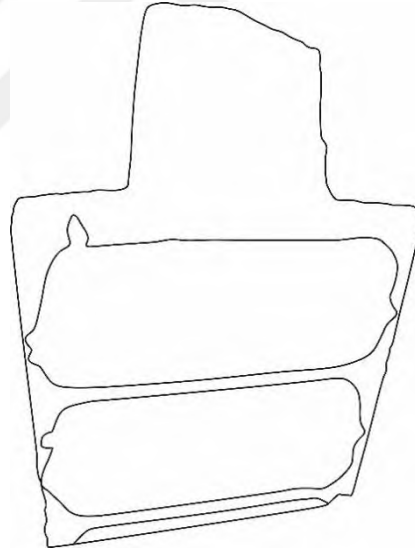


Çizim Nu:79

Sıra Nu: 80	Kimlik: Tebeörenli el-Hâcc...	Tarihi: ?	Yeri: Tepeören M.		
Mesleği:-	Fotoğraf Nu: 80	Çizim Nu: 80	Yazı Tipi: Celî sülûs		
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Kırık	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi:		
Kitabe Metni:					
1-Merhûm ve mağfûr leh		١- مرحوم و مغفور له			
2-Tebeörenli el-hâc		٢- تبه ارنلى الحاج			
3-.....		٣-			
Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
53	32	12			



Fotoğraf Nu:80



Çizim Nu:80

Sıra Nu: 81	Kimlik: Tabur İmamı Mustafa Remzi	Tarihi: -	Yeri: Tuzla S.M.
Mesleği: Tabur İmamı	Fotoğraf Nu: 81	Çizim Nu: 81	Yazı Tipi: Celî ta'lik
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Sarık	Plan Tipi: e	Ayak Taşı Tipi:-

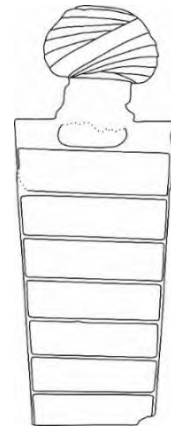
Kitabe Metni:

- 1-Hüve'l-bakî هو الباقي
- 2-Meskenim dağlar başı sahraya hacet kalmadı ۲- مسکنم طاغلر باشی صحرايه حاجت قالمدی
- 3-Onuldu yaralarım merheme hacet kalmadı ۳- اونولدی یار هلرم مرحمه حاجت قالمدی
- 4- İçtim ecel şerbetini lokmana hacet kalmadı ۴- ایچدیم اجل شربهتینی لقمانه حاجت قالمدی
- 5-Yapıldı cennet sarayım mimara hacet kalmadı ۵- یاپلیدی جنت سرایم معماره حاجت قالمدی
- 6-Osmanpazarlı? Hacı Osman Efendizade ۶- عثمانپازارلی حاجی عثمان افندی زاده
- 7-Tabur imamı hafız Mustafa Remzi ۷- طابور امامی حافظ مصطفی رمزن
- 8-Efendinin ruhiçün fâtiha ۸- افندنک روحیچون فاتحه

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
104	35	9	0	0	0



Fotoğraf Nu:81



Çizim Nu:81

Sıra Nu: 82	Kimlik: -	Tarihi: -	Yeri: Tuzla S.M.
Mesleği:-	Fotoğraf Nu:82	Çizim Nu:82	Yazı Tipi: Celî ta'lik
Mezar Tipi: T.M.	Baş Taşı Tipi: Sarık	Plan Tipi: f	Ayak Taşı Tipi:-

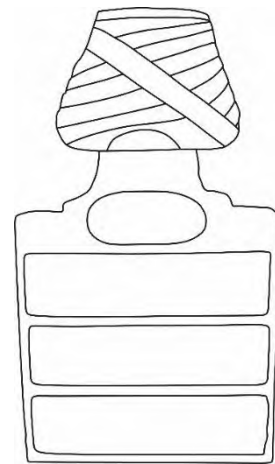
Kitabe Metni:

- 1- Hüve'l-bâkî هو الباقي
- 2-Ya ilahi ol mübarek ismi pakin izzeti يا الهى اول مبارك اسم پاک عزتى
- 3-Hem resulün fahr-ı alem şah-ı güzîn هم رسولك فخر عالم شاه كزين حورمتى
- 4-Eyle kabrim ravza-i Cennet yâ Îlâhe'l-âlemîn ايله قبرم روضه جنت يا اله العالمين
- 5-...

Baş Taşı Ölçüleri			Ayak Taşı Ölçüleri		
Yükseklik	En	Kalınlık	Yükseklik	En	Kalınlık
50	27	10	0	0	0



Fotoğraf Nu:82



Çizim Nu:82

3. DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA

3.1.Mezarlık Alanları, Tip ve Taşların Konumu

Çalışmamıza konu olan Aydınli Mezarlığı ve Tepeören Mezarlığı Tuzla ilçesinin mahalleleri olan Aydınli ve Tepeören Mahallerinde yer alırken, Tuzla Sahil Mezarlığı ilçenin merkezinde sahil bölgesinde yer almaktadır. Osmanlı devrinde kullanılmaya başlanan mezarlıklar Cumhuriyet Döneminde de kullanılmaya devam etmiş ve hala günümüzde de yeni definler için kullanılmaktadır.

Aydınli Mezarlığı iki ada şeklinde karşımıza çıkmaktadır. 1. Ada diye tabir ettiğimiz alanda iki giriş ve güvenlik kulübesi bulunmaktadır. Her iki adada da alanı çepeçevre saran çevre duvarları ile alan belirlenmiştir. Mezarlığı ikiye ayıran ana yol bulunurken, 1.Ada içerisinde güvenlik kulübesi ve üç ayrı günümüz hayrat çeşmesi vardır. 2. Adada da yine dört adet günümüz çeşmeleri mevcuttur. İki ayrı girişi vardır. Mezar taşlarının konumları kırmızı noktalar halinde işaretlenerek verilmiştir. (Görsel-1).



Görsel-1

Aydınlı Mezarlığında 1. Adada 10 adet, 2. Adada 2 adet olmak üzere toplam 12 adet mezar taşı incelenmiştir. Bu mezarların günümüze sadece baş taşları ulaşmıştır. Genel itibariyle mezar taşlarının malzemesi mermer olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tepeören Mezarlığı ilçe merkezinin en kuzeyinde bulunan mahallelerden olan Tepeören Mahallesi girişinde yer almaktadır. Tek bir ada halinde karşımıza çıkan mezarlıkta bir adet giriş ve güvenlik kulübesi bulunmaktadır. Alanı çepeçevre saran çevre duvarları ile alan belirlenirken içerisinde ve giriş kapısında birer adet olmak üzere hayrat çeşmesi vardır.(Görsel-2).



Görsel-2

Tepeören Mezarlığında günümüzde sadece baş taşından ibaret olan 53 adet mezar ve 1 adet hem baş taşı hem ayak taşı olan mezar çalışmaya konu olmuştur. Yukarıda yer alan görsel de taşların konumları kırmızı noktalarla belirtilmiştir. (Görsel-2). Genel itibariyle mezar taşlarının malzemesi mermer olarak karşımıza çıkarken, mezarlıkta bulunan erkek mezar taşlarının 9 adet taşın Dardağan başlıklı olmaları ve bunlarla birlikte kırık başlıklı bazı mezar taşlarının kitabelik bölümlerinde yer alan bilgiler ışığında Yeniçeri olabilecekleri açıkça görülmektedir.

Tuzla Sahil Mezarlığı ilçe merkezinde sahil kesiminde yer almaktadır. (Görsel-3). Yine Tepeören Mezarlığı gibi tek bir adadan oluşan mezarlığın dört ayrı giriş kapısı ve bir adet güvenlik kulübesi bulunmaktadır. Mezarlık alanını, yanından geçen sahil yol ile deniz

kısından ayıran betonarme evre duvarları olmuştur. Mezarlık alanında üç adet günümüz hayrat eşmesi yer almaktadır.



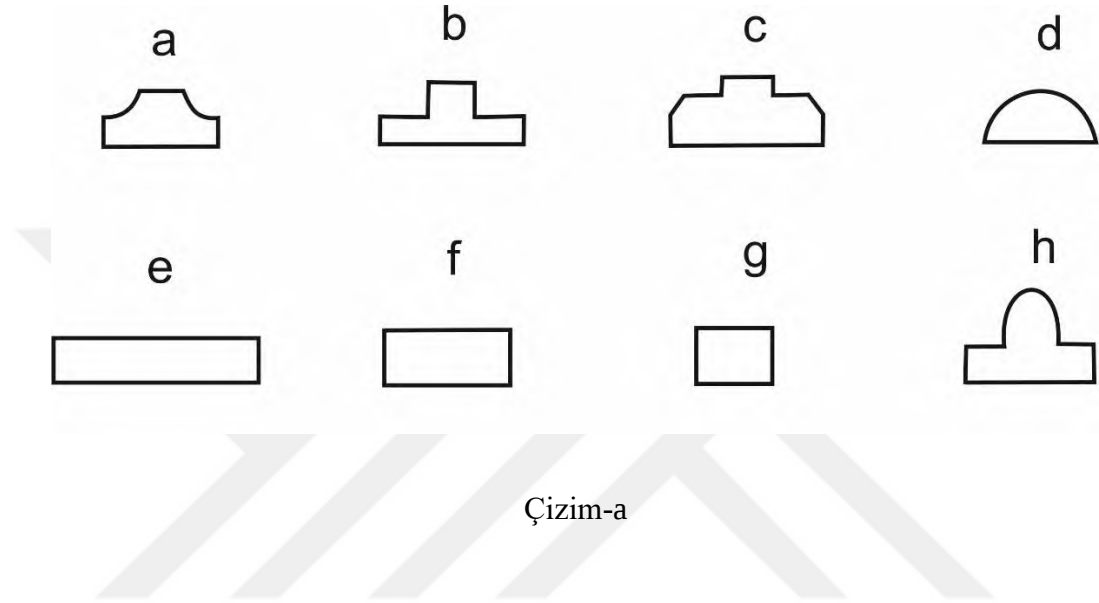
Görsel-3

Tuzla Sahil Mezarlığında 6 adet mezarda hem baş hem ayak taşı incelenirken bununla birlikte toplamda 16 adet mezar incelenmiştir. Mezar taşlarının konumları yine kırmızı noktalarla işaretlenerek belirtilmeye çalışılmıştır. (Görsel-3). Genel itibariyle mezar taşlarının malzemesi mermerdir. Aydınlı Mezarlığı ve Tepeören Mezarlıklarında yer alan mezar taşları ile karşılaştırıldığında Tuzla Sahil Mezarlığında yer alan mezar taşlarının genel olarak ayak taşlarının günümüze ulaşabilmiş olması sevindiricidir. Tezyin ve süsleme açısından hakkakların severek kullanmış oldukları ayak taşlarında genel olarak bitkisel motifli süslemeler eşlik etmektedir.

Mezar taşları incelenirken baş taşı ve ayak taşı olarak sınıflandırılmış olup baş taşları; başlık, boyun, gövde ve kaide olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. Başlıklar; çeşitli ebat ve boyutlarda olup, sarık, kavuk, fes ve dardağın başlıkları altında incelenerek tahlilleri yapılmaya çalışılmıştır.

Mezarlıklarda yer alan erkek baş taşlarının genellikle başlıkları günümüze ulaşmamış, kırık olarak kayıt altına alınmıştır. Kadın baş taşlarında ise taşlar üçgen tepelikli tip ve hotoz tipli olarak kayıtlar oluşturulmuştur.

Bununla birlikte mevcut 82 adet mezar taşın planları çıkartılarak ilgili katalog bölümünde gösterilmiştir. (Çizim-a)



3.1.2. Mezar Tipleri

Çalışmalarımızda katalog kısmında belirtildiği üzere bazı mezarlar sadece toprak üzerine oturtulan baş taşı ve ayak taşının birlikte bulunduğu ya da sadece ayak taşının veya baş taşının bulunduğu toprak mezarlardan oluşmakta iken (Çal, Boyabat Mezar Taşları, 2015) bazı mezarlar ise sonradan günümüz betonarme ile çevrelenmiş olan bir beton kaideye oturtulmuş şekildi tabir edebileceğimiz çerçeveli mezar (Çal & İltar, 2011) olarak detaylandırılmıştır.

Üç farklı mezarlıkta incelenen toplam 82 adet mezarda, Tuzla Sahil Mezarlığı'nda yer alan 56 numaralı İslamir Ağa'nın oğlu Süleyman Ağa'ya ait olan mezar (Kat.Nu:56) ve 63 numaralı Galipağazade İbrahim Efendi'ye ait olan mezar (Kat:Nu:63) çerçeveli mezar olarak kayıt altına alınmıştır. Bu kaideler de mezar taşları ile aynı dönemde yapılmamış olup daha sonradan halkımızın yaptırmış olduğu betonarme bir duvar içine oturtmasıyla oluşturulan mezarlar olduğu değerlendirilmiştir.



Kat.Nu:56



Kat.Nu:63

3.2. Başlık ve Tepelik Tipleri

Başlık tipleri taşların yapıldıkları dönemlere göre pek çok isim değiştirerek anılmıştır. (Laqueur, 1997) Osmanlı devri mezar taşlarında başlık tipleri genel olarak mezarların ilk bakışta cinsiyetlerini öğrenmede yardımcı olurken, bununla birlikte meslek, tarikat, dönem gibi bilgiler de vermektedir.

3.2.1. Dardağan ve Serdengeçti

Dardağan ve Serdengeçti başlık türleri yeniçeriler tarafından sıklıkla kullanılan başlıklar olduğundan ötürü, bu iki başlık türünü aynı konu başlığı altında incelemekte bir zarar görmedik.

Dardağan tip diye adlandırılan başlıklar İstanbul merkez mezarlıkları da dahil olmak üzere bir çok mezar taşında karşımıza çıkmaktadır. Adeta bir Yeniçeri nişanı (İşli, Osmanlı Serpuşları, 2010) olarak görülebilen bu başlık tipi çalışmalarımızda yer alan birçok erkek mezar taşında özellikle de Yeniçerilerin taşlarında kullanılmıştır. (İşli, 2006).

Kat.Nu:14, Kat.Nu:20, Kat.Nu:21, Kat.Nu:24, Kat.Nu:30, Kat.Nu:34, Kat.Nu:36, Kat.Nu:38, Kat.Nu:41, Kat.Nu:65, Kat.Nu:66, Kat.Nu:69, Kat.Nu:76, Kat.Nu:79 numaralı mezar taşları olmak üzere toplam 14 adet mezar taşı başlığı Dardağan Tip olarak katalog bölümünde işlenmiştir.



Aynı zamanda Dardağan başlıklı olan mezar taşlarının kitabelik bölümünde yer alan bilgilerde ve bununla birlikte günümüze kırık olarak ulaşan mezar taşlarının kitabelik bölümlerinde “beşe” kelimesi ile karşılaşmaktayız. Kat.Nu:04 numaralı mezar taşı bunlara bir örnektir.(Kat.Nu:04). Beşe kelimesinin geçtiği ancak başlık olarak Sarık tipli olan mezar taşları da mevcuttur. Bunlar Sarık Tip bölümünde verilmiştir.



Kat.Nu:04



Kat.Nu:04 detay

Beşe kelimesi de yine Dardağan başlıklar gibi Yeniçerilerin kullanmış olduğu bir unvan olarak kayıtlar altına alınmıştır. (Açık, 2015).

14 numara ile kayıt altına alınan *Hacıoğlu Hüseyin Beşe'* nin şâhidesi (Kat.Nu:14) beş satırdan oluşan kitabeliğe sahiptir. Dardağan tipi serpûş ve taş genel anlamda çok iyi korunmuş deformasyona maruz kalmayarak günümüze kadar ulaşmıştır. Dardağan tipi serpûş ve kitabe metninde geçen beşe kelimesi, bu şâhidenin bir yeniçeri şâhidesi olduğunu göstermektedir.

21 numara ile kayıt altına alınan *Hüseyin Oğlu Mustafâ Beşe'* nin mezar taşı(Kat.Nu:21) dört satırdan oluşan kitabeliğe sahiptir. Alt kısımdan üst kısma doğru eşit genişlikte ilerleyen taşın dardağan tipli başlığı çalışmamıza konu mezarlıklarda yer alan biçim ve form olarak bozulmayan en güzel örneklerdendir.

04 numara ile kayıt altına alınan *Kalyoncu Hızır Oğlu Mustafâ Beşe'* nin mezar taşı (Kat.Nu:04) üç satırdan oluşan kitabelik kısmından oluşurken, başlık kısmının kırık olması ile birlikte, kitabe metninde geçen “Beşe” kelimesi yine burada medfun bulunan kişinin bir Yeniçeri olduğunu göstermektedir. Bundan dolayı kayıp olan başlığın da yüksek ihtimalli olarak Dardağan tipli olduğu düşünülmektedir.

24 numara ile kayıt altına alınan ve *Mûsâ Çorbacı'* ya ait olan mezar taşı (Kat.Nu:24) çalışmalarımızda en dikkat çeken taşlardan biri olmuştur. Dört satırdan oluşan kitabeliğe sahip olan mezar taşı, Yeniçeri askerlerinin kullandığı dardağan tipi serpuşu dikkat çekmektedir. Özellikle kitabelik kısmının üzerinde yer alan, yeniçerilerin kullandıkları bir damga diyebileceğimiz çadır içinde 52 sayısı yer almaktadır. Kimlik kısmında yer alan Çorbacı ifadesi burada medfûn bulunan kişinin Osmanlı ordusunun piyade (yaya) askerini teşkil eden bölük zabitlerinden olduğunu göstermektedir.



Kat.Nu:24



Kat.Nu:24 başlık



Kat.Nu:24 detay

Necdet İŞLİ' nin kaleme aldığı Osmanlı Serpûşları adlı eserinde sayfa 121'de yer alan bir mezar taşı karşılaştırma yapılabilmesi açısından önemlidir. Yazar bu taşı şu şekilde tanıtmıştır. “Dardağanlı tipik bir Yeniçeri taşı. Karacaahmet'tedir. Üsküdar hamalları kethüdası Elliikinci Bölükten Tosyalı Ali Ağa sene 1216 (1801-1802)”. (İşli, 2010) Bu taşın kitabelik kısmında bölük ismi geçmemektedir. Ancak taşın en alt kısmında yer alan bir damga diyebileceğimiz tasvirde 52 sayısı ile bölük anlamına geldiği düşünülen çadır ve hemen altında silahlar yer almaktadır.

Nitekim buradan yola çıkarak; çalışmamıza konu Tepeören Mezarlığı'nda bulunan ve 24 numara ile kayıt altına alınan taşta da(Kat.Nu:24) bulunan küçük bir çadır simgesi ve 52 sayısı yazması ile birlikte Dardağanlı tipik bir Yeniçeri taşı olarak karşımıza çıkması, bizlere burada medfûn bulunan Musa Çorbacı'nın 52.Bölükte yer alan bir Yeniçeri askeri olduğunu göstermiştir.

27 numara ile kayıt altına aldığımız *Serdengeçti Ağası Kürekçizade Veli* ' nin mezar taşı (Kat.Nu:27) altı satırdan oluşan kitabelik kısmından oluşurken, başlık kısmı bizleri Serdengeçti şeklinde karşılamaktadır. Aydınli Mezarlığı'nda bulunan taş, başlık kısmı farkıyla çalışmamızda yer alan tek örnektir.

Kitabe metninde geçen “Serdengeçti ağası” ifadesi ve başlık kısmı Serdengeçti olan mezarın medfununun Yeniçeri olduğu olabilme ihtimali yüksektir. Ancak bu başlık bir saygınlık belirtisi, nişanı olarak kabul edilmiş ve vefat etmiş olan Serdengeçtilerin soyundan gemen evlatlarının da kullandığı bilinmektedir. (İşli, 2010). Aynı zamanda *Serdengeçti Ağası Kürekçizade Veli* ' nin ölüm tarihi olarak miladi 1808/09 yılları verilmiştir. Nitekim Serdangeçti teşkilatının 1600' lü yılların sonlarına doğru kapatıldığı (İşli, 2010) göz önünde bulundurduğunda burada medfun bulunan kişinin atalarının Serdengeçti olabileceği konusu düşünülmektedir. Genel olarak Serdengeçti başlıkların azlığı da bu sebepten kaynaklanmaktadır.



Kat.Nu:27 detay



Kat.Nu:27

3.2.2.Sarık

Farsça’ da başı kapatan, örten anlamlarına gelen “serpuş” (İşli, Osmanlı Serpuşları, 2010) da denilen başlık biçimi çalışmamızda karşımıza çıkarken bir diğer başlık biçim olan ve değişik geometrik şekiller oluşturacak şekilde dikildikten sonra, üzerine ince bezlerden sarılarak oluşturulan ve “sarık” (Arseven, Sarık, 1998) adı verilen tip de birçok erkek mezar taşında katalog kısmında işlenmiştir.

Kat.Nu:17, Kat.Nu:19, Kat.Nu:28, Kat.Nu:29, Kat.Nu:32, Kat.Nu:42, Kat.Nu:47, Kat.Nu:51, Kat.Nu:54, Kat.Nu:55, Kat.Nu:68, Kat.Nu:69, Kat.Nu:74, Kat.Nu:81, Kat.Nu:82 numaralı mezar taşlarının başlıkları Sarık tip olarak karşımıza çıkarken bunlardan Kat.Nu:54 ve Kat.Nu:55 numaralı olan mezar taşlarının kitabelik kısmında geçen “beşe” kelimesinden dolayı medfun bulunan kişinin Yeniçeri olduğunu söylemek mümkündür.

51 numara ile kayıt altına alınan *Seyyid Emrullah*’ ın mezar taşı(Kat.Nu:51) dört satırdan oluşan kitabeliğe sahiptir. Taşın başlık kısmı ise Sarık tip olarak karşımıza çıkar.



Kat.Nu:51



Kat.Nu:51 detay

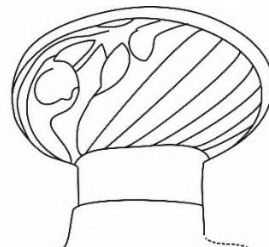
28 numara ile kayıt altına alınan *Hasan Ağa*'nın mezar taşı (Kat.Nu:28) altı satırdan oluşan bir kitabeliğe sahiptir. Kitabe bölümü alt kısımdan üst kısma kadar eşit genişlikte gelmektedir. Günümüzde tamamen toprak üstünde yer alan taşın sarık tipli başlığı mevcuttur.

47 numara ile kayıt altına alınan *Çiflik Kethudâsı Ahmet Ağa*'nın mezar taşı (Kat.Nu:47) altı satırdan oluşan bir kitabeliğe sahiptir. Alt kısmında hafif kademelenme yaptıktan sonra baş kısmına doğru eşit genişlikte ilerleyen taş, sarık tipli başlığa sahiptir. Mezar taşı günümüzde tamamen toprak üstünde yer almaktadır.

29 numara ile kayıt altına alınan *Macaroğlu Hüseyin'in Oğlu Salih*'in mezar taşı (Kat.Nu:29) dört satırdan oluşan bir kitabeliğe sahiptir. Kitabelik kısmının sağ üst köşesinde kırık mevcuttur. Taşın sarık tipli başlığına bitkisel bir motif eklenmiştir. 41 numaralı mezar taşının (Kat.Nu:41) kitabesi ile karşılaştırıldığında, burada medfûn bulunan Salih'in, bir önceki mezar olan 41 numaralı yerde (Kat.Nu:41) medfûn bulunan Hüseyin Beşe'nin oğlu olduğu dikkati çekmektedir.



Kat.Nu:29 nu.



Kat.Nu:29 Çizim

69 numara ile kayıt altına alınan ancak kimlik bilgisi bulunmayan mezar taşının (Kat.Nu:69) günümüzde sadece iki satırı okunabilmektedir. Kitabe metninin devam ettiği ve taşın kalanının toprak altında kaldığı aşikârdır. Sarık tipli başlığa sahip olan mezar taşının, hem gövde hem başlık kısmında doğal yollardan oluşan çeşitli korozyonlar mevcuttur.

42 numara ile kayıt altına alınan *Mustafa Ağa'nın Oğlu Abdülkerim*' in mezar taşı (Kat.Nu:42) günümüzde tamamen toprak üzerinde yer almaktadır. Sarık tipli başlığa sahiptir. Başlık yatay olarak üç sarımlı bir halde yer alırken altı satırdan oluşan mensûr kitabe günümüzde açıkça okunabilmektedir. Herhangi bir kirlenme ve korozyona maruz kalmayan mermerin kitabe yüzeyi toprağa dönük vaziyettedir. Fotoğraf çekmek için düzeltilip kayıt altına alınmıştır.

68 numara ile kayıt altına alınan mezar taşı da (Kat.Nu:68) yine sarık tipli başlığa sahiptir. Manzûm kitabeye sahip olan taşın satırların devam ettiği ancak toprak altında kaldığı görülmektedir. Sarık tipli başlık üç dilimli yan bağlanmış vaziyettedir. Başlıkta ve mezar taşının genelinde doğal yollardan oluşan korozyonlar ve lekeler kitabenin okunmasını zorlaştırmıştır.

19 numara ile kayıt altına alınan *Nacaroğlu Mir Mustafa*' nın mezar taşı (Kat.Nu:19) sarık tipli başlığa sahiptir. Taşın dört satırlık mensur kitabesi bulunurken, taşın genel yüzeyinde doğal yollardan oluşmuş çeşitli korozyonlar bulunmaktadır. Kitabe metni açık ve okunur vaziyettedir.

3.2.3. Kavuk

Kavuk tip olarak adlandırılan başlıklar çalışmamızda iki mezar taşında karşımıza çıkmaktadır.

İlk örneğimiz Tuzla Sahil Mezarlığı' nda yer alan, 16 numara ile kayıt altına alınan *Muhsinzade Kaftanağası Yusuf Ağa*' nın mezar taşıdır. (Kat.Nu:16). Sekiz satırdan oluşan kitabelik kısmı bulunan taşın başlık kısmı kavuktur. M.14 Nisan 1775 tarihli mezar taşında kitabelik celî sülüs hattıdır. Kitabelik kısmında geçen “Silahşor-i Hazret-i Şehriyârî ifadesi Yusuf Ağa' nın silahşorluk yaptığını göstermektedir. Silah kullanan anlamına gelen bu ifade dönemin padişahı maiyetinde silahşorların varlığını, gösterirken

zaman içerisinde bir hükmü kalmayarak yaş itibarıyla büyük kişilere rütbe olarak verildiği bilinmektedir. (Ayanoğlu, 2022).

İstanbul Çapa Lütü Paşa Camii haziresinde yer alan *Silahşor Hasan Bey' in* mezar taşı (Ayanoğlu, 2022) ile karşılaştırıldığında, hem kavuk tipi hem de genel olarak taşın gövde düzeni ve süslemesi büyük oranda benzerlik göstermektedir.



Silahşor Hasan Bey' in
mezar taşı (Ayanoğlu, 2022)



Muhsinzade Kaftanağası
Yusuf Ağa' nın mezar taşı

Kavuk tipli başlıklara ikinci örneğimiz ise Aydınlı Mezarlığı' nda bulunan ve 66 numara ile kayıt altına alınan *Menzilci Monla Mustafa' nın* mezar taşıdır.(Kat.Nu:66). Yedi satırdan oluşan kitabeliğe sahip olan taşın tarih kısmı toprak altında kaldığı için okumak mümkün olmamıştır. Yazı türü celî sülüs hattlıdır.



(Kat.Nu:66).

3.2.4. Fes

Çalışmamızda yer alan başlık tiplerinden bir diğer örnek ise “Fes” tir. Fes, Osmanlı devrinde Tanzimat hareketlerinden sonra kullanılmaya başlanılmış, Cumhuriyet devrinde kaldırılmıştır. Fesler de şekillerine göre ve kullanıldığı dönemleri göre sınıflandırılmış; Mecidi, Azizi, Hamidi olarak adlandırılmıştır. (Arseven, 1998).

Katalog bölümünde yer alan Kat.Nu:60, Kat.Nu:63, Kat.Nu:75 numaralı mezar taşlarının başlıkları Fes tip olarak kayıt altına alınmıştır.

63 numara ile kayıt altına alınan *Galipağazade İbrahim Efendi*'nin mezar taşı (Kat.Nu:63) erken dönem Cumhuriyet yıllarında kullanılan feslere örnek olacak bir Fes Tip başlığa sahiptir. Dokuz satırlık kitabelik kısmı bulunan mezar taşının aşağıdan yukarıya doğru eşit şekilde ilerleyen bir gövdeye sahip olduğunu görüyoruz. Celî ta'lik olan kitabelik kısmının sekizinci satırında yer alan üç yapraklı bitkisel süsleme satırı hareketlendirmiştir.



Kat.Nu:63

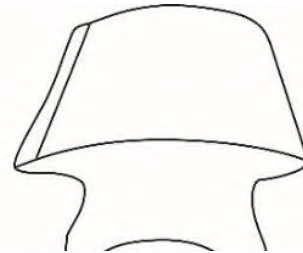


Kat.Nu:63 Detay

75 numara ile kayıt altına alınan *Emrullah Ağa'nın Mahdûmu Hüseyin Efendi*'nin mezar taşı (Kat.Nu:75) Azizi dönem Fes tipli başlığa sahiptir. Alt kısımdan üst kısma doğru hafifçe genişleyen bir gövdeye sahiptir. Beş satırlık kitâbe metni celî talik hattlı olup metin tam karşıdan sağa yatık şekilde nakşedilmiştir.



Kat.Nu:75



Kat.Nu:75 çizim

60 numara ile kayıt altına alınan *İmâmoğlu Hasan Ağa'nın oğlu Emîn*'in mezar taşı (Kat.Nu:60) da Hamidi dönem Fes tipli başlığa sahiptir. Kitabelik kısmı beş satırdan oluşmaktadır. Burada geçen “Teberen” ve “Gegbeze” isimleri; şuan İstanbul’un Tuzla

ilçesine bağlı olan Tepeören Mahallesi'nin geçmiş dönemlerde Gebze'ye bağlı bir köy olduğunu ve isminin Teberen olduğu bizlere kanıtlar niteliktedir. Yer ve köy isimleri bulunması açısından oldukça önemli bir mezar taşıdır.



Kat.Nu:60



Kat.Nu:60 Detay



Kat.Nu:60 Detay

3.2.5. Tarikat ve Derviş Başlıkları

Çalışmamızda yer alan 82 adet mezar taşından en dikkat çekenlerden olan Tuzla Sahil Mezarlığı' ndaki 17 numara ile kayıt altına aldığımız *Dal Ahmed*' in mezar taşı olmuştur.(Kat.Nu:17).



Kat.Nu:17

Başlık ve gövde olarak incelediğimiz taşın Tuzla bölgesinde yapılan çalışmalarda herhangi bir benzeri bulunmayışı düşündürücüdür. Bektaşilik kültür ve inanışıyla nakş edilen taşta, Bektaşî dervişlerinin kullanmış olduğu Elifî tac (Maden, 2011) olarak adlandırılan başlık bulunurken, gövde kısmında ise kitabelik ilk beş satır ile devam ederken, daha sonra uzunca bir Elif harfî nakşedildikten sonra bir satır daha ekleyerek

kitabelik kısmının sonlandığı görülmektedir. Bektaşilikte yer alan Elifi tac ve mezar taşı gövdesinde bulunan Elif harfi, aynı zamanda kitabelik kısmında geçen yine Bektaşiliğin sıfatlarından olan “pir” kelimesi, burada medfun bulunan Dal Ahmed’ in bizlere bir tarikat muridi veya dervişi olduğunu göstermektedir.

Kitabelikte adı geçen Ahmed’ in isminin önündeki “dal” kelimesini irdeleyecek olursak; Bektaşilik inancında kişilerin kullanmış olduğu başlıkların hepsi birer anlam ifade etmektedir. Tarikattaki makamdakiler genellikle yeşil tülbentten destârlı fahir giyerlerdi. (Maden, 2011). Fahr ise bu başlığın genel anlamı olup beyaz keçeden olup, on iki adet tark denilen sırmalardan oluşurdu. Bu da on iki imamı simgelerdi. Aynı zamanda fahr övünmek ve övünç anlamlarına gelmekte olup “yokluk benim övüncümdür” diyen muridler yokluk loyunda olduklarını ve bundan övünç duyduklarını göstermek için bu başlığa bu ismi vermişlerdir. Tarikattaki diğer sufiler ise yalnızca dal tac denilen destarsız tac giymişlerdir. (Maden, 2011). Nitekim burada medfun bulunan Ahmed’ e, Dal sıfatı buradan doğarak eklenmiş diyebiliriz.

Tuzla Sahil Mezarlığı ve çalışma yaptığımız diğer iki mezarlıkta da böyle bir örnek bulunmamakla birlikte, Tuzla bölgesinde Bektaşilik kültür ve inancının mezar taşında geçen 1 Cemaziyelahir 1191 (M.7 Temmuz 1777) tarihinden yola çıkarak 18.yy a kadar uzandığını göstermektedir.

3.2.6. Hotoz

Çalışmaya konu mezarlıklarda yer alan kadın mezar taşlarının büyük bir bölümünde karşımıza çıkan “Hotoz” tip genel olarak Osmanlı devri kadın mezar taşlarında en çok kullanılan örneklerdendir. Hotoz tip başlık gövde bölümünden ince uzun bir boyunluk kısmı ile ayrılarak oluşturulan, küçük naif bir yassı başlıkla son bulan ve genelinin boyun kısmında adeta bir kolye ucu şeklinde bezeme ile kompozisyonu tamamlanan bir başlık çeşidi olmuştur.

Mezarlıklarda yer alan Hotoz Tipli başlığa sahip mezar taşlarına birçok örnek görmektediriz. Bunlar; Kat.Nu:07, Kat.Nu:08, Kat.Nu:15, Kat.Nu:37, Kat.Nu:39, Kat.Nu:43, Kat.Nu:45, Kat.Nu:48, Kat.Nu:49, Kat.Nu:50, Kat.Nu:59, Kat.Nu:61, Kat.Nu:64 numaralı kadın mezar taşları olarak karşımıza çıkmaktadır.



Kat.Nu:59



Kat.Nu:50



Kat.Nu:39



Kat.Nu:15



Kat.Nu:45



Kat.Nu:43



Kat.Nu:37



Kat.Nu:07

Boyun kısmı diyebileceğimiz alanda bir takı süslemesi ve açılmamış bir gül goncası olarak yorumladığımız kabartmalar “ucu içeriye basık bir kabartı bulunmaktadır” (Gün, 2006) şeklinde yorumlanırken yine başka bir makalede ise bu süsleme, “Yumurtaya yakın biçimli motif: Beş örnekte işlenmiştir. Uzun veya kısa, yayvan, elips, yumurta biçimine yakın olan ve kısmen inci tanesini de hatırlatan motif, ya tek olarak ya da bir bordür şeklinde bitkisel unsurlarla birlikte verilmiştir. Roma Dönemi’nde beğeniyle kullanılan yumurta dizisi süslemelerinden farklıdır.” (Biçici, 2013) şeklinde yorumlanmıştır.

Yukarıda verilen örneklerde görüldüğü üzere analiz ve tanıtımların üzerinde yapmış olduğumuz mezar taşlarının benzerlerinin, gerek Samsun ilinde gerek Muğla İlinde de karşımıza çıktığını benzer ve farklı yorumlarla zenginleştirilebileceğini görmek mümkündür.

3.2.7. Bitkisel Bezemeli

Osmanlı devri mezar taşlarında bitkisel süslemelere özellikle kadın mezarlarının baş ve ayak taşlarında, erkek mezarlarının nadir de olsa baş taşlarında ve ayak taşlarında çok sık yer verildiği bilinmektedir. Mezar taşlarında yer alan süsleme kompozisyonlarında özellikle Batılılaşma Dönemi ve Geç Dönem devirlerinde barok karakterler, Akantus yaprakları, çiçekli dolgularla birlikte S ve C kıvrımları sevilerek kullanılmıştır. (Laqueur, 1997).

Çalışmalarımızda karşımıza çıkan mezar taşlarında Bitkisel süslemeli mezar taşlarının sayısı çok fazla olmamakla birlikte ayak taşlarında yer alan süsmeler dışında tepelik ve başlık olarak Kat.Nu:62 ile Kat.Nu:73 numaralı kadın baş taşlarında ve bununla birlikte Kat.Nu:29 numaralı erkek baş taşında görmekteyiz.

62 numara ile kayıt altına alınan *Hacı Hüseyin Zevcesi Şerife* hanımın mezar taşı (Kat.Nu:62) günümüze iki parça halinde ulaşmıştır. Taşın üst parçası altı satırdan, alt parçası ise dört satırdan oluşurken, tepeliği sivri kemerlidir. Alınlığın tüm yüzeyinde bitkisel bezemeler, akantus yaprakları yer alırken kompozisyonun tam ortasında etrafında yapraklar bulunan üç tane gül goncası vardır.



Kat.Nu: 62



Kat.Nu:62 çizim

73 numara ile kayıt altına alınan *Na'l-bend İbrahim Usta'nın Kerîmesi Emîne Hanım*'ın mezar taşı (Kat.Nu:73) incelendiğinde; alt bölümü sağ ve sol kanatlardan daha şişkindir. Yuvarlak bir kemer, kitabe ve alınlığı birbirinden ayırmaktadır. Alınlığın ortasında sağ ve sol kanatlara simetrik olarak dağılan akantus yaprakları ve ortada beş yapraklı bitkisel süsleme yer alır. Işınsal (Bayrakal, 2016) bir tepelik şâhideyi taçlandırmıştır. Kitabelik dokuz satırdan oluşmaktadır.



Kat.Nu:73



Kat.Nu:73 çizim

3.2.8. Üçgen Tepelikli

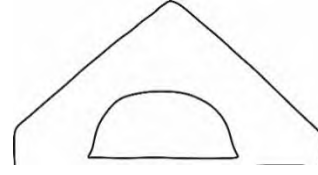
Osmanlı devri mezar taşlarına genel olarak bakıldığında, üçgen tepelikli taşların kadın mezarlarında daha yaygın olarak kullanıldığını görmekteyiz. Erkek mezar taşlarında genel olarak başlıklar bulunmaktadır. Nitekim çalışmamızda yer alan mezar taşlarında da bu farkı görmekteyiz.

Çalışmamızda yer alan Üçgen Tepelik Tip olarak adlandırılan taşlara bakacak olursak bunları Kat.Nu:13, Kat.Nu:18, Kat.Nu:18 ayak taşı, Kat.Nu:12, Kat.Nu:12 ayak taşı, Kat.Nu:31, Kat.Nu:33, Kat.Nu:35, Kat.Nu:52, Kat.Nu:71 numaralı taşlarda kayıt altına alınmıştır.

31 numarada karşımıza çıkan *Mustafa Ağa'nın Ehli Gülsüm Hâtun*' un mezar taşı (Kat.Nu:31) altı satırdan oluşan bir kitabeliğe sahiptir. Kitabelik bölümü alt kısımdan üst kısma doğru eşit genişlikte ilerlemektedir. Taş üçgen bir tepelikle tamamlanmıştır.



Kat.Nu:31



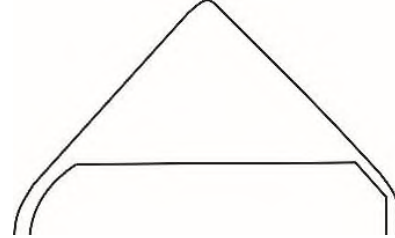
Kat.Nu:31 çizim

33 numaralı mezarda medfun bulunan *Mûsâ Ağa'nın ehli Emîne Hâtun'* un baş taşı (Kat.Nu:33) dört satırdan oluşan bir kitabeliğe sahiptir. Alt kısımdan üst kısma doğru genişleyen kitabe bölümü vardır. Taşı üçgen alınlık tamamlamıştır. Bu mezar taşının tam karşıdan fotoğrafı fiziki şartlardan dolayı çekilememiştir. Mevcut çizim bu çekime göre yapılmıştır.

35 numara ile kayıt altına alınan *Çakır Alemdâr'ın Ehli Âişe Hâtun'* un mezar taşı (Kat.Nu:35) incelendiğinde; dört satırdan oluşan bir kitabelik bölümü mevcut olduğu, alt kısımdan üst kısma kadar eşit genişlikte devam eden taşın tepelik kısmı üçgen formda tamamlandığı görünmektedir.



Kat.Nu: 35

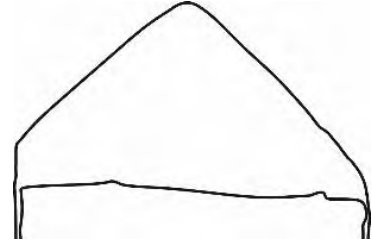


Kat.Nu:35 çizim

52 numara ile kayıt altına alınan *Merhûme Şerîfe Zeyneb ibn Ahmed'* in mezar taşı (Kat.Nu:52) sekiz satırdan oluşan bir kitabeliğe sahiptir. Alt kısımdan üst kısma doğru hafifçe genişleyerek ilerleyen taş üçgen tepelikle son bulmuştur. Taş, günümüzde tamamen toprak üstünde yer almaktadır.



Kat.Nu:52



Kat.Nu:52 çizim

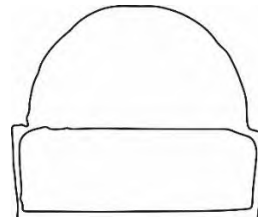
71 numara ile karşımıza çıkan *Merhûme Âişe Monla İbn Abdullah*’ ın mezar taşı (Kat.Nu:71) altı satırdan oluşan kitabeliğe sahiptir. Altıncı satırdan itibaren kırık olan şâhide üçgen tepelikle son bulmuştur.

3.2.9. Yuvarlak Tepelik

Yuvarlak Tepelik Tip olarak adlandırdığımız tiplere tek örneğimiz Tepeören Mezarlığı’ nda yer alan 44 numara ile kayıt altına alınan *Hacı Ahmed Ağa’nın Ehli Hanîfe Kadın*’ ın mezar taşı (Kat.Nu:44) olmuştur. Miladi 1832 yılına tarihlenen taşın beş satırdan oluşan bir kitabelik kısmı vardır. Alt kısımdan üst kısma doğru hafifçe genişleyerek devam eden taşın tepelik kısmı yuvarlak tepelik ile tamamlanmıştır.



Kat.Nu:45



Kat.Nu:45 Çizim

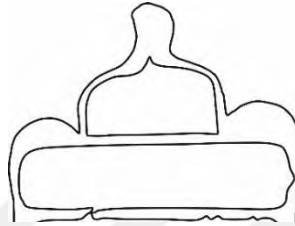
Giresun ilinde yer alan mezar taşlarını anlatan Giresun İli’ndeki Osmanlı Mezar Taşları adlı eserde 261-271 ve 303 (Çal & İltar, 2011) numaralı mezar taşları, 44 numara olarak belirlediğimiz mezar taşına (Kat.Nu:44) örnektir. Hemen hemen aynı form ve tepelik kısmına sahip olan taşlar kadın medfunlar için yapılmıştır.

3.2.10. Dilimli Tepelik

Yine Dilimli Tepelik Tip olarak adlandırdığımız tiplere tek örneğimiz Tepeören Mezarlığı’ nda yer alan 05 numara ile kayıt altına alınan *Muradlılı Kezban Hâtun*’ nun mezar taşı (Kat.Nu:05) olmuştur. Miladi 1759-60 yılına tarihlenen taş günümüze iki parça halinde ulaşmıştır. Celî sülüs hatlı kitabelik kısmı beş satırdan oluşmuş ve taşın tepeliği üç dilimli kemerle belirlenmiştir.



Kat.Nu:05



Kat.Nu:05 Çizim



Kat.Nu:05 Detay

Tepeören Mezarlığı’ nda geçen yer adlarından biri de bu mezar taşında bulunmaktadır. Tepeören bölgesinde yapılan araştırmalarda “Muradlı” adı altında bir bölgeye rastlanılmamış olup, tahmini olarak en yakın konum olan günümüz Tekirdağ iline bağlı bir ilçe olan “Muratlı” olabileceği değerlendirilmiştir.

3.2.11. Sivri Kemerli Tepelik

Sivri Kemerli Tip olarak adlandırdığımız taşlara örnekleri sadece 01 numaraya kayıtlı olan ve Tepeören Mezarlığı’ nda yer alan *Fatıma Kadın*’ ın mezar taşı (Kat.Nu:01) ve 06 numaralı mezarın ayak taşı (Kat.Nu:06) olduğunu görüyoruz.

01 numaralı taşı (Kat.Nu:01) incelediğimizde, gerçekleştirmiş olduğumuz bu çalışma içerisinde en erken tarihli mezar taşı olarak dikkatleri üzerine çekmektedir. Miladi 1651-52 yıllarına tarihlenen *Fatıma Kadın*’ ın mezar taşı (Kat.Nu:01) oldukça sade ve süslemesizdir. Üç satırdan oluşan kitabeliğe sahip taşın sivri kemerli tepeliği bulunmaktadır.



Kat.Nu:01



Kat.Nu:01 Çizim

06 numara ile kayıt altına alınan *İbrahim Ağa* 'nın medfun bulunduğu mezarın ayak taşı da (Kat.Nu:06) sivri kemerli tamamlanmış, sade ve süslemesiz bir şekilde karşımıza çıkmaktadır.

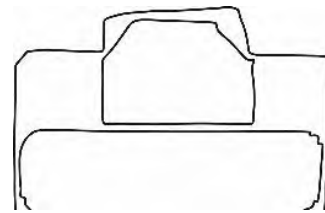
3.2.12. Kırılmış Başlıkları Bulunan Taşlar

Osmanlı devri mezar taşları her ne kadar günümüze en az zararlı gelen sanat eserleri olmasına rağmen, birçok mezar taşının başlıkları çeşitli sebeplerden ötürü kırılmış ve kaybolmuş vaziyettedir. Çalışmamızda yer alan üç farklı mezarlıkta da toplam 22 adet mezar taşının başlıkları kırık ve kayıp olarak kayıt altına alınmıştır. Bunlar; Kat.Nu:02, Kat.Nu:03, Kat.Nu:04, Kat.Nu:06, Kat.Nu:09, Kat.Nu:10, Kat.Nu:11, Kat.Nu:22, Kat.Nu:23, Kat.Nu:25, Kat.Nu:26, Kat.Nu:40, Kat.Nu:46, Kat.Nu:53, Kat.Nu:56, Kat.Nu:57, Kat.Nu:58, Kat.Nu:70, Kat.Nu:72, Kat.Nu:77, Kat.Nu:78, Kat.Nu:80 numaralı mezar taşları olarak belirtilmiştir.

22 numara olarak kayıt altına alınan *İbrahim Ağanın oğlu Muhammed Emin Ağa* 'nın baş taşı (Kat.Nu:22) on satırdan oluşan kitabeliğe sahiptir. Miladi 1208 tarihli taş aşağıdan kademelenme yaptıktan sonra yukarıya doğru eşit şekilde ilerleyen taşın yazı tipi Celi sülüs olmakla birlikte ne yazık ki başlık kısmı kırıktır.



Kat.Nu:22

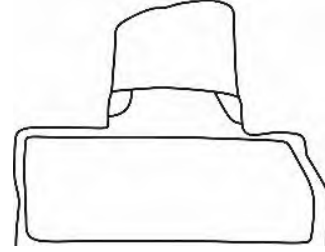


Kat.Nu: 22 Çizim

06 numara olarak kayıt altına alınan *İbrahim Ağa* 'nın baş taşı (Kat.Nu:06) sekiz satırdan oluşan kitabeliğe sahip olup, miladi 1175 tarihli mezar taşının yazı tipi Celî sülüs olarak belirlenmiştir.



Kat.Nu:06



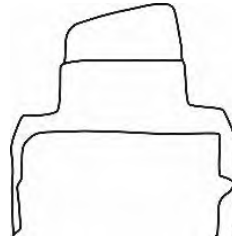
Kat.Nu:06 Çizim

22 (Kat.Nu:22) ve 6 (Kat.Nu:06) numaralı mezar taşlarının kitabeleri okunduğunda *İbrahim Ağa* ismi ve *İbrahim Ağa*'nın oğlu *Muhammed Emin Ağa* ismi karşımıza çıkmaktadır. Mezar taşlarının birbirine yakın olan konumları ve tarihleri de göz önüne alındığında aralarında baba-oğul ilişkisi olduğu düşünülmektedir.

09 numara ile kayıt altına alınan *Bayram Beşe* 'nin mezar taşı (Kat.Nu:09) dört satırdan oluşan Celî sülüs hatlı kitabeliğe sahiptir. Kitabelik bölümünde yer alan “beşe” (Açık, 2015) kelimesi aynı zamanda bizlere burada medfun bulunan Bayram isimli kişinin mesleğinin bir Yeniçeri askeri olduğunu vermektedir.



Kat.Nu:09



Kat.Nu:09 Çizim

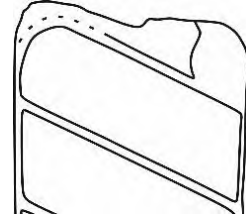


Kat.Nu:09 detay

57 numara ile kayıt altına alınan *Hasan Efendi oğlu Şükrü Mustafa Efendi* 'nin mezar taşı (Kat.Nu:57) yedi satırdan oluşan bir kitabeliğe sahiptir. Başlık kısmı kırık olan taşın yazı tipi Celî ta'lik olarak karşımıza çıkmaktadır. Mezar taşı günümüzde tamamen toprak üzerinde yer almaktadır.



Kat.Nu:57

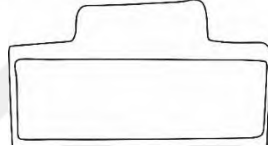


Kat.Nu:57 çizim

25 numara ile kayıt altına alınan *Tuzla İmamı Mustafa Efendi*’nin mezar taşı (Kat.Nu:25) altı satırdan oluşan Celî sülüs hatlı kitabeliğe sahiptir. Başlık kısmı kırık olan taş meslek ve yer ismini vermesi açısından önemlidir. Tuzla Sahil Mezarlığı’nda incelemiş olduğumuz taşlardan sadece Mustafa Efendi’ye ait olan bu taşta Tuzla ilçesinin adının geçtiği belirlenmiştir.



Kat.Nu:25



Kat.Nu:25 Çizim



Kat.Nu:25 Detay

3.3. Yazı Tipleri

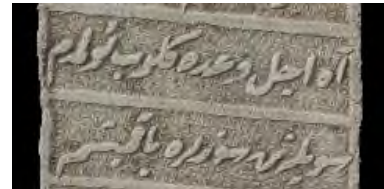
Çalışmamızda kayıtlar altına aldığımız 82 adet mezar taşının kitabelik bölümleri incelendiğinde yazı karakterleri olarak farklılıklar gözlemliyoruz. Bunlara örneklerimiz; Celî sülüs(Kat. Nu:46) Celî Ta’lik(Kat. Nu:57) ve Rik’a(Kat. Nu:73 olmak üzere üç farklı tip olarak karşımıza çıkmaktadır.



Kat.Nu:46



Kat.Nu:57



Kat.Nu:73

72 adet mezar taşında yazı karakteri Celî sülüs olarak, 9 adet mezar taşında Celî talik ve 1 taşta da Rik’a olmak üzere sentezlemekteyiz. Yazı karakterleri dışında kitabelik bordürlerinin biçimlerini ele aldığımızda Kat.Nu:57, Kat.Nu:59, Kat.Nu:60, Kat.Nu:70,

Kat.Nu:73, Kat.Nu:75 numaralı mezar taşlarında, yazılarla birlikte bordürlerinde sağdan sola doğru eğimli bir şekilde tamamlandığını görmekteyiz. Bu tip eğimli yazımlar da “mail” yazı tipi olarak kabul edilmiştir.



Kat.Nu:59



Kat.Nu:60



Kat.Nu:70

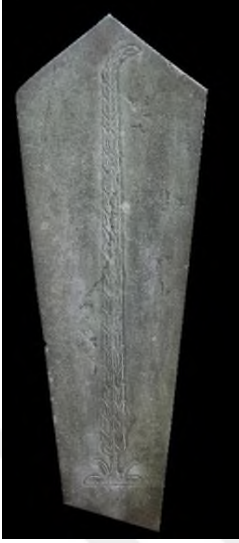
3.4. Süsleme

Tuzla ilçesindeki üç farklı mezarlıkta bulunan Osmanlı mezar taşları üzerinde yapılan çalışmamızda, İstanbul merkezli mezar taşlarında çok sık görülen süsleme kompozisyonlarını görememekteyiz. Mezarlıkların merkez yönetim yerlerinden uzak olması, Tepeören ve Aydınli mahallelerinin önceki devirlerde taşra nezdinde olması özellikle buradaki mezar taşlarının üzerine de yansımıştır.

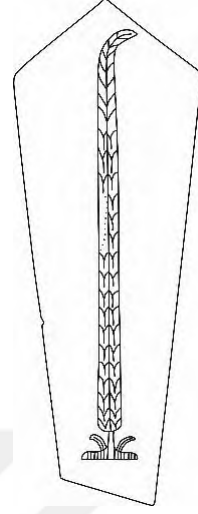
Tüm bunlarla birlikte az miktarda da olsa süsleme kompozisyonlarını görebildiğimiz mezar taşları tabi ki mümkündür. Bunlar sırasıyla verilecek olursa; Tuzla Sahil Mezarlığı’nda 22 numaralı mezarın ayak taşı (Kat.Nu:22), 18 numaralı mezarın baş ve ayak taşı (Kat.Nu:18), 16 numaralı mezar taşı (Kat.Nu:16), 63 numaralı mezarın ayak ve baş taşı (Kat.Nu:63); Tepeören Mezarlığı’nda Kat.Nu:29, Kat.Nu:37, Kat.Nu:39, Kat.Nu:43, Kat.Nu:48, Kat.Nu:49, Kat.Nu:50, Kat.Nu:59, Kat.Nu:62, Kat.Nu:73 numaralı mezar taşları ve 40 numaralı mezarın ayak taşı (Kat.Nu:40) olmak üzere Aydınli Mezarlığı’nda çalışma kapsamında ele alınan taşların hiçbirinde süsleme kompozisyonlarına rastlanılmamıştır.

22 numara ile kayıt altına aldığımız mezarın ayak taşının (Kat.Nu:22) iç kısmına bakan yüzeyinde aşağıdan yukarıya doğru iki yapraklı kaidenin ortasından çıkarak naif bir şekilde uzayan, ince gövdesinin içerisinde yaprakları bulunan ve en uç noktasında sağa yatık şekilde kıvrım ile son bulan “selvi” motifini görmekteyiz. Osmanlı devri mezar

taşlarında Selvi motifi ayak taşlarında oldukça sık kullanılan bir süsleme kompozisyonu olarak bilinmektedir.



Kat.Nu:22 Ayak taşı

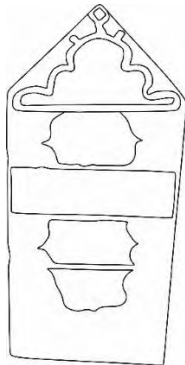


Kat.Nu:22 Ayak taşı çizim

18 numaralı mezarın baş taşını (Kat.Nu:18) incelediğimiz zaman; kitabelik kısmı ile tepe noktası arası diyebildiğimiz alınlık bölümünde düz bir zemin üzerinden kademeler yaparak yukarıya doğru çıkan ve en uç noktasının üzerinde adeta bir taş gibi duran “kadın tacı” şeklinde motif yer alırken; aynı mezarın ayak taşının iç tarafına bakacak şekilde aşağıdan yukarıya doğru uzanan selvi motifini görmekteyiz.



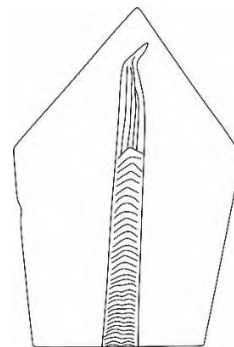
Kat.Nu:18



Kat.Nu:18 çizim



Kat.Nu:18



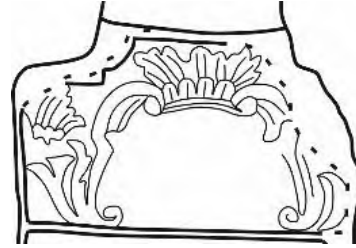
Kat.Nu:18 çizim

16 numaralı mezarda medfun bulunan *Muhsinzade Kaftanağası Yusuf Ağa*’nın mezar taşı (Kat.Nu:16) ise kavuk başlıklı tip olup, sekiz satırlık kitabeliğe sahiptir. Kitabeliğin giriş kısmı olan Serlevha olarak tabir ettiğimiz alanın hemen üzerinden başlayarak sağa ve sola

doğru uzanarak kompozisyonu tamamlayan akantus yaprakları yer almaktadır. Yine taşın en alt satırını çevreleyen akantus ve gül yaprakları bulunmaktadır.



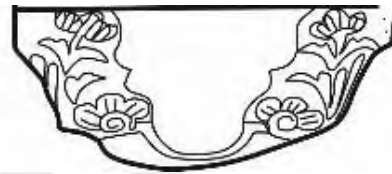
Kat.Nu:16 detay



Kat.Nu:16 Çizim detay



Kat.Nu:16 detay 2

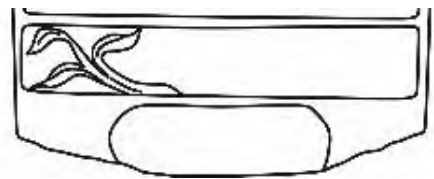


Kat.Nu:16 detay 2 çizim 2

63 numara ile kayıt altına alınan *Galipağazade İbrahim Efendi*'nin mezar taşının (Kat.Nu:63) dokuz satırdan oluşan kitabelik bölümü mevcuttur. Yukarıdan başlayarak aşağıya doğru sekizinci satırın sol köşesinde üç yapraklı bir lale motifi bulunurken, yine aynı mezarın ayak taşının iç kısmına bakan yüzeyinde neredeyse taşın yüzeyini kaplayacak büyüklükte yer alan lale demeti bulunmaktadır.



Kat.Nu:63 Detay



Kat.Nu:63 Detay çizim

62 numara ile kayıt altına alınan *Hâcî Hüseyin Zevcesi Şerîfe*'nin mezar taşı (Kat.Nu:62) süsleme kompozisyonu bakımından çalışmamızda yer alan nadide taşlardan biridir. On satırdan oluşan kitabelik bölümü Celî ta'lik hattlı olan taş miladi 1894-95 yıllarına tarihlendirilmektedir. Bitkisel Bezemeli Tip şeklinde tepeliği bulunan taşın süsleme kompozisyonu ele alındığında; alınlık kısmının tam ortasından üç gül goncası ve etrafını

çevreleyen yaprakları yer alırken, tam altında yer alan bir kurdele motifi ve kurdele motifinden alınlığın bütün yüzeyine yayılan yaprakları görmekteyiz.



Kat.Nu:62 Detay



Kat.Nu:62 Detay çizim

73 numara ile kayıt altına aldığımız *Na 'l-bend İbrahim Usta 'nın Kerîmesi Emîne Hanım'* ın mezar taşı (Kat.Nu:73) yine 62 numara (Kat.Nu:62) gibi süsleme kompozisyonu açısından nadide örneklerimizden biridir. Dokuz satırdan oluşan kitabelik kısmı rik'a hattıdır. Şâhidenin alt kısmı sağ ve sol kanatlardan daha şişkin olup, yuvarlak bir kemer kitabe ve alınlığı birbirinden ayırmaktadır. Alınlığın ortasında yer alan bütünüyle bir vazö motifinden sağ ve sol kanatlara simetrik olarak dağılan akantus yaprakları ve ortada beş yapraklı bitkisel süsleme yer alır.



Kat.Nu:73 Detay



Kat.Nu:73 Detay çizim

Çalışmamızda yer alan Kat.Nu:37, Kat.Nu:39, Kat.Nu:43, Kat.Nu:48, Kat.Nu:49, Kat.Nu:50, Kat.Nu:59 numaralı kadın mezar taşlarını incelediğimizde süsleme

kompozisyonların diğer verdiğimiz örneklere göre çok düşük olduğu söyleyebilmekteyiz. Bu mezar taşlarında başlık ve gövde arasında yer alan boyun kısmında “boyun kabarası” (Çal & İltar, 2011), takı, kolye ucu” gibi farklı tanımlamalara açık olan bir çeşit süs eşyası şeklinde bazen düz bazen tırtıklı şekilde istiridye kabuğunu andırır vaziyette kabartma bulunmaktadır.



Kat.Nu:59



Kat.Nu:50



Kat.Nu:39



Kat.Nu:48



Kat.Nu:49



Kat.Nu:43

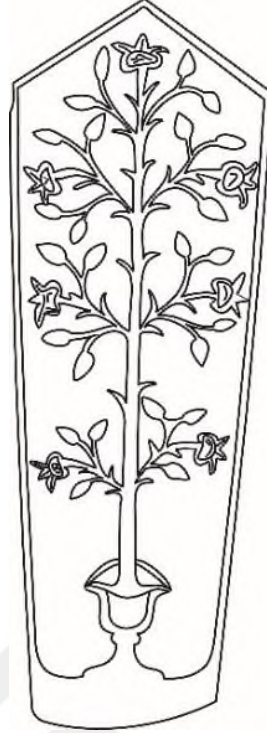


Kat.Nu:37

40 numara ile kayıt altına alınan *Koca Mûsâ Oğlu Muhammed Ağa'nın Oğlu Mûsâ Ağa'* nin ayak baş taşını (Kat.Nu:40) incelediğimizde; yukarıdan aşağıya doğru uzanan dokuz satırdan oluşan kitabeliğe sahiptir. Kitabelik Celî sülüs hattlıdır. 1815-16 yılları arasına tarihlenen taşın başlık kısmı kırık ve kaybolmuş şekildedir. Mezar taşı bugün tamamen yüzeyde yer almaktadır. Mezarın ayak taşını incelediğimizde; çalışmamızda yer alan bütün taşlar içerisinde süsleme kompozisyonu açısından en zengin tezyinatlı taş vaziyetindedir. Ayak taşının içe dönük yüzeyinde alt bölümde bir bir vazo içerisinden çıkan gül fidanı yukarı doğru uzayarak genişler şekildedir. Gül goncaları ve buralardan sağ ve sol yüzey olmak üzere yüzeyin geneline yayılan bitkisel kompozisyon bütün zemine hareket katmıştır.



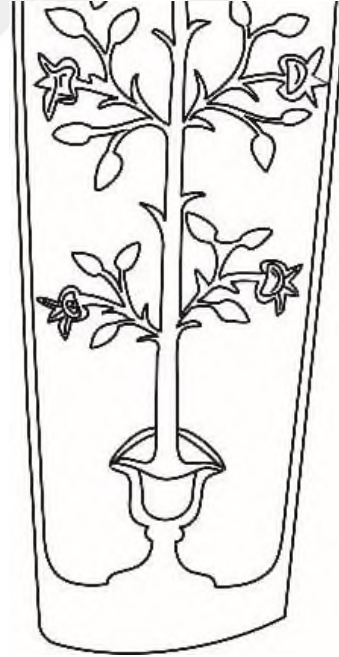
Kat.Nu:40



Kat.Nu:40 Çizim



Kat Nu:40 Çizim Detay 1

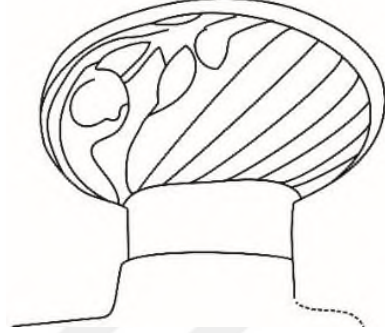


Kat Nu:40 Çizim Detay 2

29 numaralı mezar taşı (Kat.Nu:29) çalışmamızda yer alan taşların içerisinde süsleme açısından tek örnektir. *Macaroğlu Hüseyin'in Oğlu Salih*’ in mezar taşı dört satırdan oluşan Celi sülüs hattlı kitabeliğe sahiptir. 1812-13 yıllarına tarihlenen taşın başlığının sol bölümünde açmamış gül goncası ve yaprakları ile birlikte bir fidan yer almaktadır.



Kat.Nu: 29



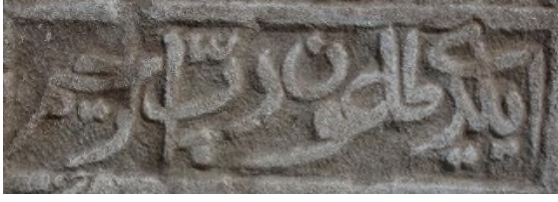
Kat.Nu:29 Çizim

3.5. Hastalıklar

Kitabelik bölümlerini incelemiş olduğumuz 82 adet mezar taşında, çeşitli biçim ve şekillerde manzum ve mensur yazılar görmekteyiz. Medfun ile alakalı çeşitli bilgiler verilen satırlarda bazı hastalıkların da kişinin ölümüne sebep olduğu bilgisi yansıtılmıştır. Çalışmamızda yalnızca 3 adet mezar taşında hastalık bilgilerine rastlamaktayız.

Tuzla Sahil Mezarlığı’ nda yer alan, 3 numara ile kayıt altına aldığımız 17 Nisan 1754 tarihli, *Dergah İbrahim*’ in mezar taşı (Kat.Nu:3) kitabesinde geçen “taun” kelimesi, burada medfun bulunan kişinin veba hastalığından dolayı vefat ettiğini bizlere göstermektedir.

Yine Tuzla Sahil Mezarlığı’ nda 6 numara olarak kayıt altına aldığımız M.1761/62 tarihli *İbrahim Ağa*’ nın mezar taşı (Kat.Nu:6) kitabesinde geçen “basur illeti” ifadesi günümüz hemoroid hastalığından ölümün gerçekleştiğini bizlere aktarmıştır.

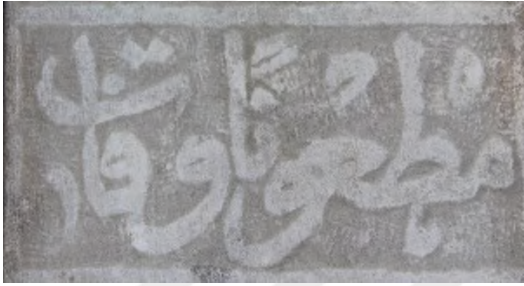


Kat.Nu:3



Kat.Nu:6

Tepeören Mezarlığı’ nda bulunan, 50 numara ile kayıtlandırdığımız M.1837/38 tarihli *Şerife Hanım*’ ın (Kat.Nu:50) ve yine aynı mezarlıkta 51 numara ile kayıt altına aldığımız, M.1837/38 tarihli, *Seyyid Emrullah*’ ın (Kat.Nu:51) mezar taşlarında geçen “Mat’unen” kelimeleri bizlere burada medfun bulunan kişilerin de Kat.Nu:3 deki gibi veba hastalığından dolayı vefat ettiğini göstermektedir.



Kat.Nu:50



Kat.Nu:51

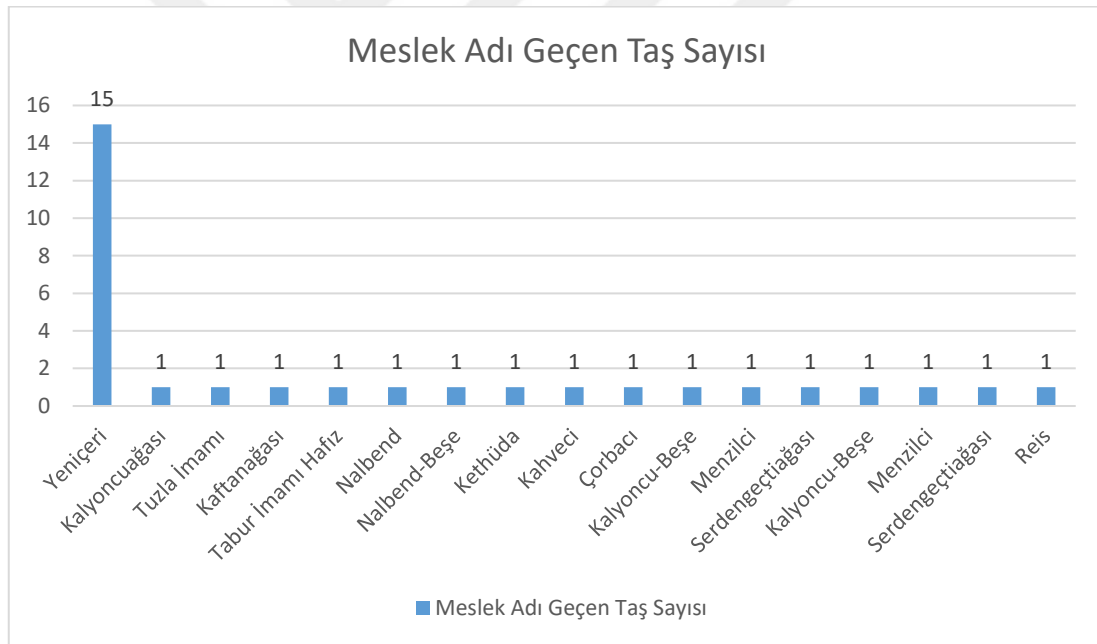
Veba hastalığını ifade etmekte Taun ve Mat’unen kelimeleri kullanılmaktadır. Taun ve Mat’unen vefat gibi ifadelerle birlikte Mat’unen şehit (Çal, 2016) gibi kavramlarda karşımıza çıkarken; vebanın yanı sıra, kalp, şeker, sara gibi ölüme sebep olan hastalıklar da farklı kaynaklarda, çeşitli bölgelerde yer alan mezar taşlarında karşımıza çıkmaktadır. (Çal, 2016).

“Taun” ifadesine İstanbul il sınırları içerisinde birçok örnekler verebiliriz. Zamanı Aşan Taşlar isimli eserde yer alan; Yeni Kozlu Mezarlığı 98 numaralı Pembe Hanım’ ın mezar taşı, Yeni Kozlu Mezarlığı 341 numaralı Hasan Fahreddin’ in mezar taşı, Merkezefendi Mezarlığı 143 numaralı Münire Hanım’ ın mezar taşı bu örneklerimizden bazılarıdır. (Berk, 2006). Yine aynı eserde “Mat’unen” ifadesi de bizim transkripsiyonumuzdan farklı şekilde “Matûnan” olarak kayıtlara geçilmiş olup, Ayvalık-C Mezarlığı 79 numaralı Saliha Zehra isimli kadının mezar taşında nakşedilmiştir. (Berk, 2006).

3.6. Meslekler

Çalışmamızda yer alan toplam 82 adet mezar taşından 28 tanesinde farklı şekilde meslek isimleri geçmektedir. Aşağıda verilen tabloda meslek isimlerini ve sayılarını detaylı şekilde görebiliyoruz. (Tablo:1)

Beşe(Yeniçeri) adı geçen taşlar; Kat.Nu:09- Kat.Nu:14- Kat.Nu:20- Kat.Nu:21- Kat.Nu:26- Kat.Nu:34- Kat.Nu:37- Kat.Nu:38- Kat.Nu:39- Kat.Nu:41- Kat.Nu:48- Kat.Nu:49- Kat.Nu:55- Kat.Nu:61- Kat.Nu:78 olarak belirlenirken; Kat.Nu:23 Kalyoncuağası, Kat.Nu:25 Tuzla İmamı, Kat.Nu:16 Kaftanağası, Kat.Nu:81 Tabur İmamı Hafız, Kat.Nu:73 Nalbend, Kat.Nu:36 Nalbend-Beşe, Kat.Nu:47 Kethüda, Kat.Nu:37 Kahveci, Kat.Nu:24 Çorbacı, Kat.Nu:01 Kalyoncu-Beşe, Kat.Nu:66 Menzilci, Kat.Nu:27 Serdengeçtiğası ve Kat.Nu:19 da ise Reis adları geçmektedir.

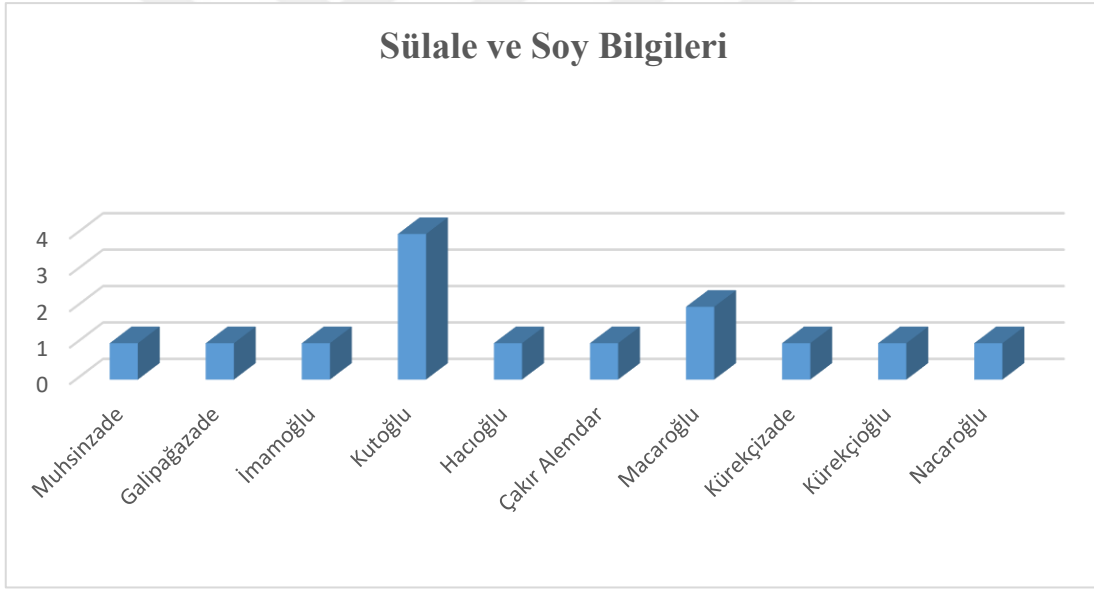


Tablo:1

3.7. Sülale ve Soy Bilgileri

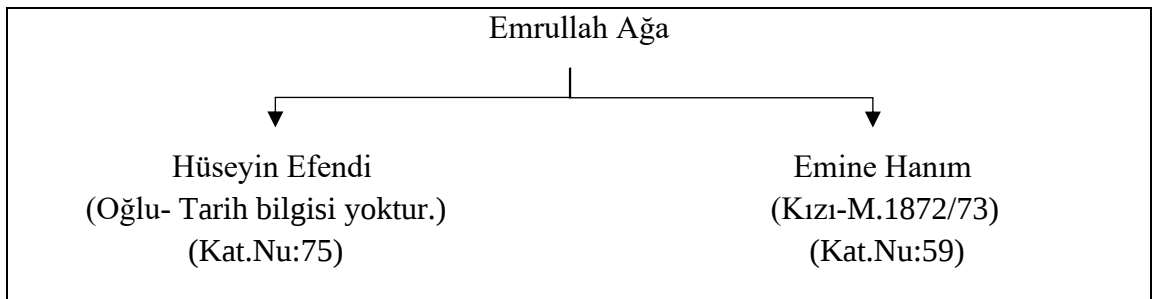
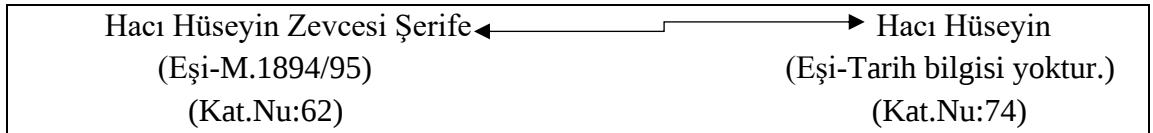
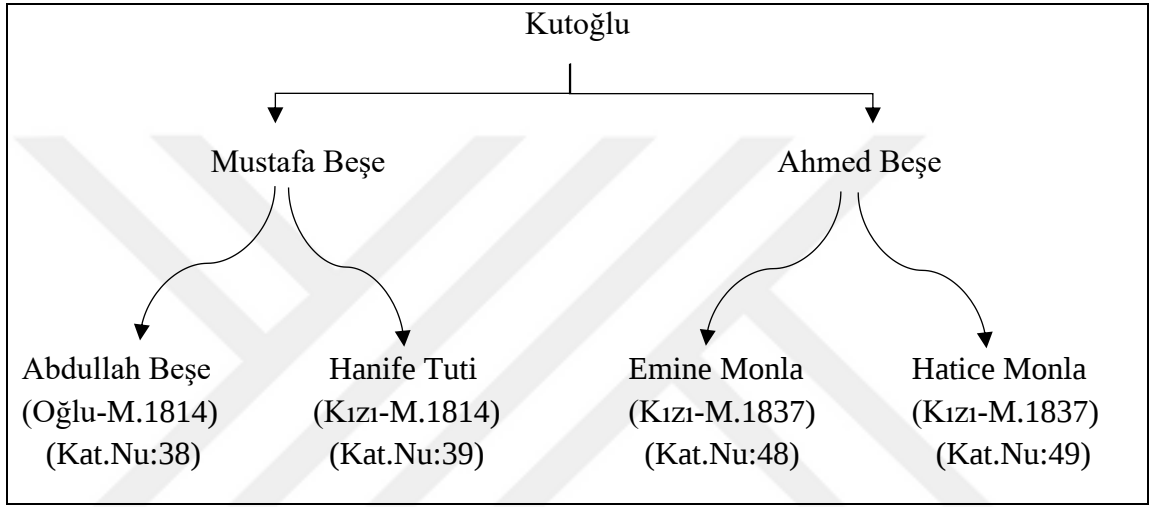
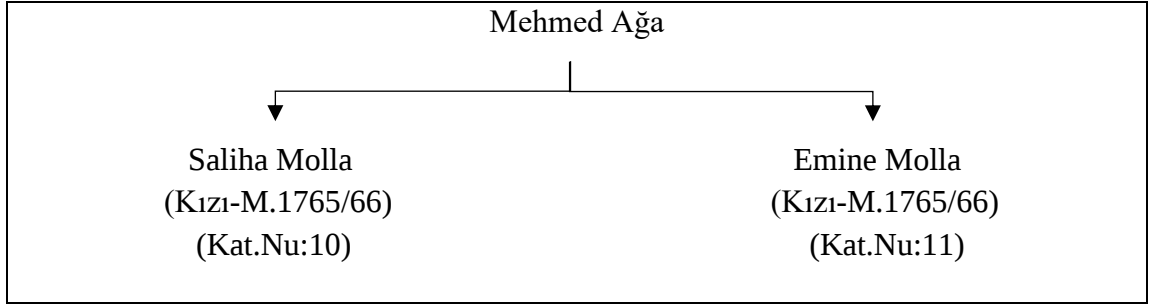
Bu başlık altında çalışmamızda yer alan 82 mezar taşından 14 tanesinde sülale ve soy bilgileri elde edebiliyoruz. Aşağıda verilen tabloda sülale ve soy isimlerini sayılarla birlikte görebiliriz. (Tablo:2)

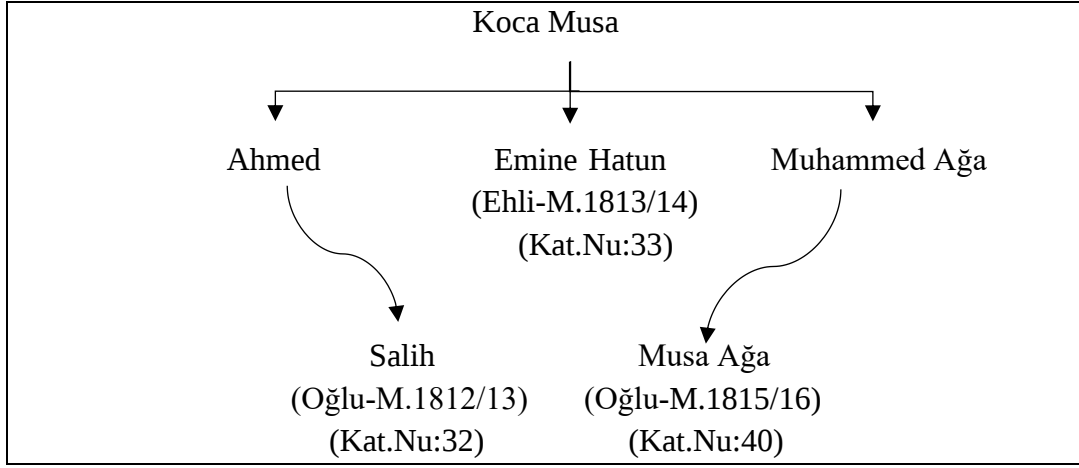
Detaylı olarak taş numaraları ile incelediğimizde; Kat.Nu:16 Muhsinzade, Kat.Nu:63 Galipağazade, Kat.Nu:60 İmamoğlu, Kat.Nu:38- Kat.Nu:39- Kat.Nu:48 ve Kat.Nu:49 Kutoğlu, Kat.Nu:14 Hacıoğlu, Kat.Nu:34 Çakır Alemdar, Kat.Nu:41 ve Kat.Nu:29 Macaroğlu, Kat.Nu:27 Kürekçizade, Kat.Nu:64 Kürekçioğlu, Kat.Nu:19 Nacaroğlu isimlerini belirlemekteyiz.



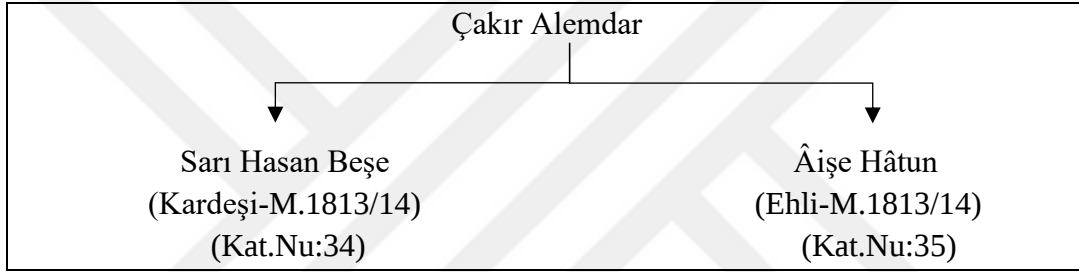
Tablo:2

Yine bu veriler dışında mezar taşlarında geçen isim ve lakaplardan da akrabalık ve soy bilgileri elde edebiliyoruz. Taşların birbirlerine yakınlığı ve karakteristik özellikleri de bu analizimizi desteklemektedir. Bu bağlamda bazı isimler ve sülalelerin yer aldığı grafikler aşağıda gösterilmiştir. (Tablo:2/a, Tablo:2/b, Tablo:2/c, Tablo:2/d, Tablo:2/e, Tablo:2/f, Tablo:2/g, Tablo:2/h, Tablo:2/ı).

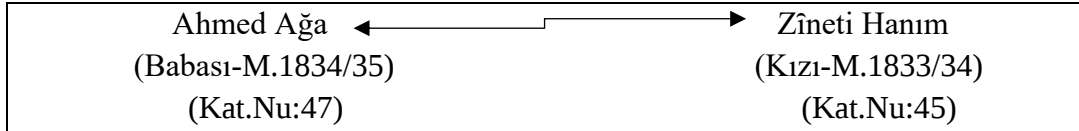




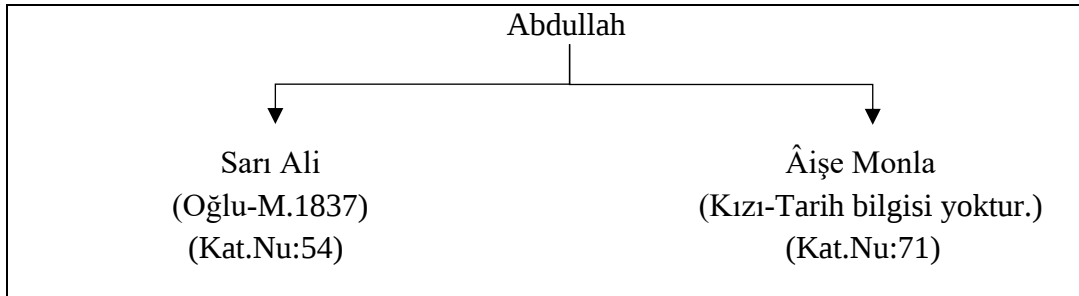
Tablo:2/e



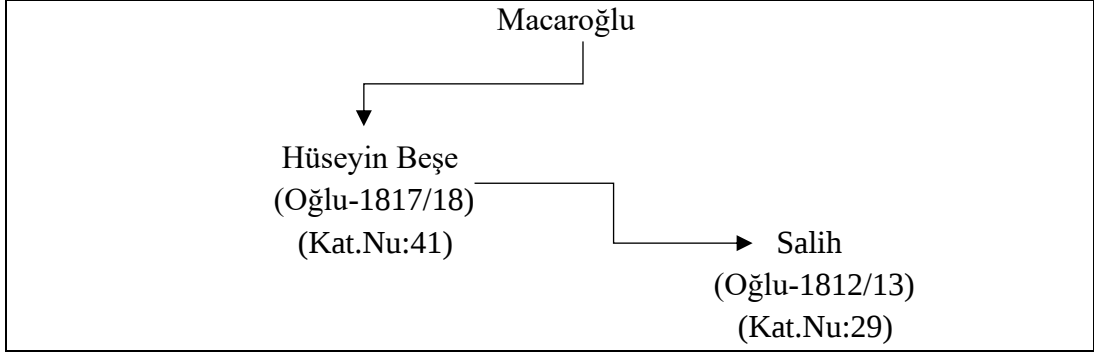
Tablo:2/f



Tablo:2/g



Tablo:2/h



Tablo:2/1

3.8. Yer Adları

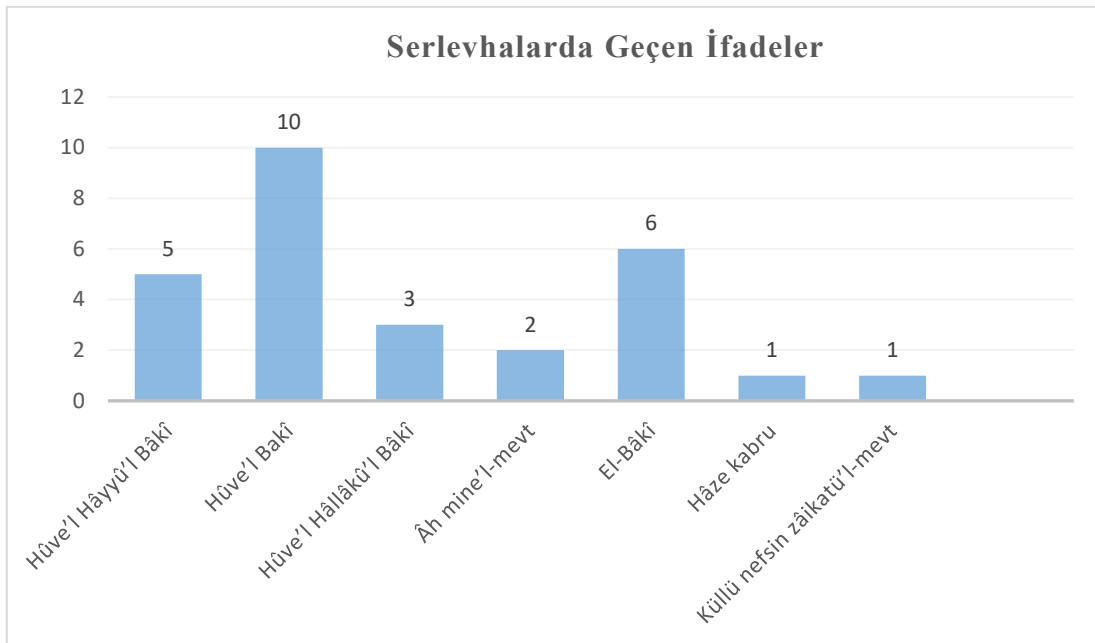
Mezar taşları içerisinde meslek bilgileri ve sülale isimlerinin geçtiği gibi, en önemli özelliklerden biri de kitabe metni içerisinde geçen yer isimleri olmuştur. 82 adet mezar taşından 8 tanesinde bağlı bulunulan köy veya ilçelerin ismini aşağıda verilen tabloda görmekteyiz. (Tablo:3)

Katalog Numarası	Tarih(Miladî)	Yer Adı
25	1799/1800	Tuzla
81	Tarih Bilgisi yoktur.	Osmanpazar
60	1878	Gegbuze-Teberen
26	Eylül/Ekim 1805	Deberen
80	Tarih Bilgisi yoktur.	Tepeören
45	1833/1834	Tebeören
30	1812/1813	Tebeören
05	1759-1760	Muradlı

Tablo:3

3.9. Mezar Taşlarında Başlangıç İfadeleri

Çalışmamızın bu bölümünde incelemiş olduğumuz mezar taşlarındaki serlevha kısmında yer alan, farklı bir deyişle de kitabelik kısmının başlangıç ifadesi olarak adlandırılan bölümde; Allah'ın kudreti ve sonsuzluğuna vurgu yapılan ifadeler ve Kuran-ı Kerim'de yer alan ayetler yer almaktadır. Bu ifadeler toplamda 29 adet mezar taşında karşımıza çıkmıştır. Aşağıda yer alan tabloda detaylı şekilde aktarmaya çalışacağız. (Tablo:4).



Tablo:4

3.10. Mezar Taşlarında Allah’ tan İstekler

Bu bölümde mezar taşlarında ki kitabelik kısmında yer alan Allah’ tan istek ve duaları inceledik. Çalışmamızda yer alan 82 adet mezar içerisinde 7 Medfûnun Allah’ tan istekleri olmuştur. Bu istekler de ölenin ardından mezar taşında kitabelik kısımlarına nakşedilmiştir. Ayrıntılı bir şekilde aşağıdaki tabloda verilmeye çalışılmıştır. (Tablo:5)

Katalog Numarası	Tarih (Miladi)	İstek İfadeleri
6	1761/1762	Şefaât eyleye.....Muhammed Mustafa-Merhûm ve mağfûr El muhtaç İla rahmete
22	27 Nisan 1794	İlahi rûz-ı mahşerde bana gûnagûn ecr eyle-Ne dertlerle helak oldum şehitlerle haşr eyle-Rahmansın âb-ı rahmetle külli ısyanıma afveyle
27	1808/1809	İlahi rûz-ı mahşerde bana gûnagûn ecreyle-Ne dertlerle helak oldum şehitler ile beni Haşreyle
62	1864/1865	Hakk te‘âlâ rûhunu kevserle ihyâ eylesin-Ravza-i cennetde olsun hemdem hayrû’n-nisa
63	1929	İlahi? meni terk eyleme Allahına kavuşan-ve senden ancak bir fâtiha bekleyen-Galipağazade İbrahim Efendinin-Rûhuna lütfunla şad eyle
67	Tarih bilgisi yoktur.	Beni kıl mağfîret ey Rabb-i Yezdân
82	Tarih bilgisi yoktur.	Ya ilahi ol mübarek ismi pakın izzeti-Hem resulün Fahrı alem şahı kerimin? hürmeti-Eyle kabrim ravza-i Cennet yâ İlâhe'l-âlemîn

Tablo:5

3.11. Mezar Taşlarında Durum Bildirme

Mezar taşlarında bir önceki bölümde aktarıldığı gibi Allah' tan isteklerin olduğu yanı sıra ölen kişinin durum bildirme ifadeleri de kitabelik kısımlarında yer almaktadır. Bunlar, medfun kişilerin dünya hayatında ki içinde bulundukları durumları gösteren ifadeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Aşağıdaki tabloda detaylı şekilde görebilmekteyiz. (Tablo:6).

Katalog Numarası	Tarih (Miladi)	Durum Bildirme İfadeleri
2	1742/1743	Emr-i Hakk'la tamâm oldu va'desi-Kaldı hasretle pederi vâlidesi
3	17 Nisan 1754	On sekiz yaşında....Ruh teslim etti Dergaha??
37	1813/1814	Bulmayup derdine şifâ bu civân-Gençliğine doymayup gitti hemân
39	Temmuz/Ağustos 1814	Beşe'nin kerîmesi gençliğine-Doymayan merhûme Hanîfe
40	1815/1816	Böyle buldum bu cihânı sanki bir zıll-ı hayâl-Ol sebebden kimse hâlimden benim etmez su'âl-Ben dedim el-hükmü lillâh râzıyım her emrine-Çün ezelden böyle takdîr eylemiştir Zü'l-celâl
43	1826/1827	Hâsıl-ı ömrüm ciğerim pâresi-Gitti elden dilde kaldı yâresi-Valideynin gayrı yokdur çâresi
44	Ocak/Şubat 1832	Ehli derdine dermân-Bulmayan merhûme Hanîfe
45	1833/1834	Gençliğine doymayan-Murâdına ermeyen Tebeörenli

46	1834/1835	Cihâna doymadı cânım-Ecel aldı girîbânımı
52/53/54	Ekim 1834/1835	Gül gibi açılmadan soldum hele-Zâr zâr ağlar bana bülbül bile-Çeşm açub nâ-murâd gittim yola-Rûhumun şân meskenim cennet ola
57	1855/1856	Murg-ı dil uçtu kafesten-Canımın can paresi- Kondu cennet bağına-Ciğerde kaldı yaresi
59	1872/1873	Âh ile zâr kılarak tazeliğime doymadım-Çün ecel peymânesi dolmuş murâdım almadım-Hasretâ fânî cihânda tûl-i ömr sürmedim
62	1894/1895	Terk edüp bağ-ı cihânı zevce-i Hacı Hüseyin- Eyledi gülşensaray cennetü'l mevâ-yı câ-Pâk-ı tıynet âbide-i mestûre bir hanım idi-Câm-ı mevtâ sundu sâki-i ecel hayfâ âna
66	Tarih bilgisi yoktur.	Nûş edib câm-ı kazadan şerbeti-Eyledim fânî cihândan uzletî-Kalmadı vaktim vaşiiyet edeyim Virdi Haqq bana şehâdet-i devletî
68	Tarih bilgisi yoktur.	Güle döndü ...(?)... gevrek-Neler kıldı ölüm külli ra'nâ-İken bir anda ...(?)... oldu yeksân- Gençliğine yazık gitdi hemân
70	Tarih bilgisi yoktur.	Âh ile zâr kılarak tazeliğime doymadım-Çün ecel peymânesi dolmuş murâdım almadım-Hasretâ fânî cihânda tûl-i ömr sürmedim-Fırkatâ takdir bu imiş tâ ezelden bilmedim
71	Tarih bilgisi yoktur.	Gül gibi açılmadan soldum hele-Zâr zâr ağlar bana bülbül bile-Çeşm açub nâ-murâd gittim yola-Rûhumun şân meskenim cennet ola
73	Tarih bilgisi yoktur.	Şu dünyaya geldim bir mürüvvet görmedim-Âh ecel vâ'de gelüp öldüm-Söylenen sözlere bakmışım-Bana ne oldu da on yedi yaşda-Kendi kendimi asmışım âh kader-de Mevlâm yazımı ne

		kadar da-Kara yazmışsın na‘l-bend İbrahim ustanın
74	Tarih bilgisi yoktur.	Gülistân-ı cîhânı terk edüp Hâcî Hüseyin eyvâh-Riyâz-ı cennet kıldı melâz ve melce-yi ra‘nâ Nidâ-yı irci‘î geldik de sem‘-i canına nâ-gâh-Çeküp gülbanın yâ Allâh oldu azm-i ukbâ
75	Tarih bilgisi yoktur.	Bir kuş idim uçtum yuvadan-Ecel ayırdı beni anadan babadan
81	Tarih bilgisi yoktur.	Meskenim dağlar başı sahraya hacet kalmadı-Onuldu yaralarım merheme hacet kalmadı-İçtim ecel şerbetini lokmana hacet kalmadı-Yapıldı cennet sarayım mimara hacet kalmadı

Tablo:6

3.12. Mezar Taşlarında İnsanlara Uyarı ve İstekler

Mezar taşlarında önceki bölümlerden farklı olarak insanlara uyarı ve istek ifadeleri de kitabelik kısımlarında yer almaktadır. Bunlar, medfun kişilerin dünya hayatından çıkarttığı dersler, pişmanlıklar ve tecrübeler olurken aynı zamanda kabir ziyaretlerine gelen insanlardan bir dua isteği olarak karşımıza çıkmaktadır. Aşağıdaki tabloda detaylı şekilde görebilmekteyiz. (Tablo:7).

Katalog Numarası	Tarih (Miladi)	İstek İfadeleri
25	1799/1800	Ziyaretten murad bir duadır-Bugün bana ise yarın sanadır
41	1817/1818	Gelüp kabrim ziyâret iden-İhvân ideler rûhuma-Bir Fâtiha ihsân
63	1929	Ey zair ihtiyar Bu merkad-ı sükundan-çektim dünyanın-İlahi? meni terk eyleme Allahına kavuşan-ve senden ancak bir fâtiha bekleyen
67	Tarih bilgisi yoktur.	Gelüp kabrim ziyaret iden ihvan-İdeler ruhuma bir Fâtiha ihsân
72	Tarih bilgisi yoktur.	Gelüp kabrim ziyâret-İden ihvân ideler-Rûhuma bir Fâtiha ihsân
78	Tarih bilgisi yoktur.	Ziyâretten murâd bir du‘â dır-Bugün bana ise yarın sanadır

3.13. Genel Tablo

Nu.	Tarih	Kişi Bilgisi	Plan	Yazı Türü	Başlık/Tepelik	Cinsiyet	Defin Yeri
01	H.1062 M.1651/52	Fâtıma Kadın	E	Celî Sülüs	Sivri Kemerli	Kadın	Tepeören Mezarlığı
02	H.1155 M.1742/43	Uzun Ali	A	Celî Sülüs	Kırılmış	Erkek	Tepeören Mezarlığı
03	H.1167 23 Cemaziyelahir M.17 Nisan 1754	Dergâh İbrahim	F	Celî Sülüs	Kırılmış	Erkek	Tuzla Sahil Mezarlığı
04	H.1173 M.1759/60	Kalyoncu Hızır oğlu Mustafa Beşe	A	Celî Sülüs	Kırılmış	Erkek	Tepeören Mezarlığı
05	H.1173 M.1759/60	Muradlılı Kezban Hâtun	E	Celî Sülüs	Dilimli Tepelik	Kadın	Tepeören Mezarlığı
06	H.1175 M.1761/62	İbrahim Ağa	A	Celî Sülüs	Kırılmış	Erkek	Tuzla Sahil Mezarlığı
07	H.1175 M.1761/62	Hanîfe Kadın	F	Celî Sülüs	Hotoz	Kadın	Aydınlı Mezarlığı
08	H.1176 M.1762/63	Hadîce Kadın	F	Celî Sülüs	Hotoz	Kadın	Aydınlı Mezarlığı
09	H.1176 M.1762/63	Bayram Beşe	F	Celî Sülüs	Kırılmış	Erkek	Tuzla Sahil Mezarlığı
10	H.1179 M.1765/66	Mehmed Ağa' nın Kerimesi Saliha Molla	F	Celî Sülüs	Kırılmış	Kadın	Tepeören Mezarlığı

11	H.1179 M.1765/66	Mehmed Ağa' nın Kerimesi Emine Molla	F	Celî Sülüs	Kırılmış	Kadın	Tepeören Mezarlığı
12	H.1181 M.1767/68	Ayşe Hatun	E	Celî Sülüs	Üçgen Tepelik	Kadın	Tuzla Sahil Mezarlığı
13	H.1183 M.1769/70	Ayşe Hatun	E	Celî Sülüs	Üçgen Tepelik	Kadın	Tuzla Sahil Mezarlığı
14	H.1183 M.1769/70	Hacıoğlu Hüseyin Beşe	A	Celî Sülüs	Dardağan	Erkek	Tepeören Mezarlığı
15	H.1184 1770/71	Emîne Tütü	F	Celî Sülüs	Hotoz	Kadın	Tepeören Mezarlığı
16	H.12 Safer 1189 M.14 Nisan 1775	Muhsinzade Kaftanağası Yusuf Ağa	B	Celî Sülüs	Kavuk	Erkek	Tuzla Sahil Mezarlığı
17	H.1 Cemaziyelahir 1191 M.7 Temmuz 1777	?	B	Celî Sülüs	Sarık	Erkek	Tuzla Sahil Mezarlığı
18	H.23 Cemaziyelahir 1191 M.29 Temmuz 1777	Hanîfe Hatun	E	Celî Sülüs	Üçgen Tepelik	Kadın	Tuzla Sahil Mezarlığı
19	H.1196 M.1781/82	Naccaroğlu Mir Mustafa	A	Celî Sülüs	Sarık	Erkek	Aydınlı Mezarlığı
20	H.1206 M.1791/92	Abdi Beşe'nin Oğlu Hüseyin	A	Celî Sülüs	Dardağan	Erkek	Tepeören Mezarlığı
21	H.1206 M.1791/92	Hüseyin Oğlu Mustafâ Beşe	A	Celî Sülüs	Dardağan	Erkek	Tepeören Mezarlığı
22	H.27 Ramazan 1208 M.27 Nisan 1794	İbrahim Ağanın oğlu Muhammed Emin Ağa	B	Celî Sülüs	Kırılmış	Erkek	Tuzla Sahil Mezarlığı
23	H.Ramazan 1210 M. Mart/Nisan 1796	Kalyoncu Ağası Derviş Mustafa Ağa	B	Celî Sülüs	Kırılmış	Erkek	Tuzla Sahil Mezarlığı

24	H.1212 M.1797/98	Mûsâ Çorbacı	A	Celî Sülûs	Dardağan	Erkek	Tepeören Mezarlığı
25	H.1214 M.1799/1800	Tuzla İmamı Mustafa Efendi	A	Celî Sülûs	Kırılmış	Erkek	Tuzla Sahil Mezarlığı
26	H.Recep 1220 M.Eylül/Ekim 1805	Deperenli Seyyid Emin Beşe	A	Celî Sülûs	Kırılmış	Erkek	Tepeören Mezarlığı
27	H.1223 M. 1808/1809	Kürekçizade Veli Ağa	A	Celî Sülûs	Dardağan	Erkek	Aydınlı Mezarlığı
28	H.1227 M.1812/13	Hasan Ağa	B	Celî Sülûs	Sarık	Erkek	Tepeören Mezarlığı
29	H.1227 M.1812/13	Macaroğlu Hüseyin'in Oğlu Salih	A	Celî Sülûs	Sarık	Erkek	Tepeören Mezarlığı
30	H.1227 M.1812/13	Tebeörenli Sarı Mustafa'nın Oğlu Abdullah	A	Celî Sülûs	Dardağan	Erkek	Tepeören Mezarlığı
31	H.1227 M.1812/13	Mustafâ Ağa'nın ehli Gülsüm Hâtun	E	Celî Sülûs	Üçgen Tepelik	Kadın	Tepeören Mezarlığı
32	H.1227 M.1812/13	Koca Mûsâ oğlu Ahmed'in oğlu Sâlih	A	Celî Sülûs	Sarık	Erkek	Tepeören Mezarlığı
33	H.1229 M.1813/14	Mûsâ Ağa'nın ehli Emîne Hâtun	F	Celî Sülûs	Üçgen Tepelik	Kadın	Tepeören Mezarlığı
34	H.1229 M.1813/14	Çakır Alemdâr'ın Karındaşı Sarı Hasan Beşe	A	Celî Sülûs	Sarık	Erkek	Tepeören Mezarlığı
35	H.1229 M.1813/14	Çakır Alemdâr'ın ehli Âişe Hâtun	E	Celî Sülûs	Üçgen Tepelik	Kadın	Tepeören Mezarlığı

36	H.1229 M.1813/14	Na'1-bend Kadri Usta'nın Oğlu Hasan Beşe	A	Celî Sülüs	Sarık	Erkek	Tepeören Mezarlığı
37	H.1229 M.1813/14	Kahveci İbrahim Beşe'nin kerîmesi Ünzile monla	F	Celî Sülüs	Hotoz	Kadın	Tepeören Mezarlığı
38	H.Şaban 1229 M.Temmuz/Ağustos 1814	Kutoğlu Mustafâ Beşe'nin oğlu Abdullah Beşe	A	Celî Sülüs	Dardağan	Erkek	Tepeören Mezarlığı
39	H.Şaban 1229 M.Temmuz/Ağustos 1814	Kutoğlu Mustafâ Beşe'nin kerîmesi Hanife Tûtî	F	Celî Sülüs	Hotoz	Kadın	Tepeören Mezarlığı
40	H.1231 M.1815/16	Koca Mûsâ oğlu Muhammed Ağa'nın Oğlu Mûsâ Ağa	A	Celî Sülüs	Kırılmış	Erkek	Tepeören Mezarlığı
41	H.1233 M.1817/18	Macaroğlu Hüseyin Beşe	B	Celî Sülüs	Dardağan	Erkek	Tepeören Mezarlığı
42	H.1235 M.1819/1820	Mustafa Ağa'nın oğlu Abdülkerim	A	Celî Sülüs	Sarık	Erkek	Aydınlı Mezarlığı
43	H.1242 M.1826/27	Kara Hüseyin ehli Mü'mine Kadın Kerîmesi Hadice Hanım	A	Celî Sülüs	Hotoz	Kadın	Tepeören Mezarlığı
44	H.Şaban 1247 M.Ocak/Şubat 1832	Hacı Ahmed Ağa'nın Ehli Hanîfe Kadın	F	Celî Sülüs	Yuvarlak Tepelikli	Kadın	Tepeören Mezarlığı
45	H.1249 M.1833/34	Tebeörenli Hacı Ahmed Bey	A	Celî Sülüs	Hotoz	Erkek	Tepeören Mezarlığı

		Kerimesi Zîneti Hanım					
46	H.1250 M.1834/35	Ömer Bey mahdumu Ali Rıza Bey	A	Celî Sülüs	Kırılmış	Erkek	Tepeören Mezarlığı
47	H.1250 M.1834/35	Çiflik Kethudâsı Ahmed Ağa	B	Celî Sülüs	Sarık	Erkek	Tepeören Mezarlığı
48	H.Rebiülahir 1253 M.Temmuz/Ağustos 1837	Kutoğlu Ahmed Beşe'nin kerimesi Emîne monla	A	Celî Sülüs	Hotoz	Kadın	Tepeören Mezarlığı
49	H.Cemaziyelevvel 1253 M.Temmuz/Ağustos 1837	Kutoğlu Ahmed Beşe'nin kerimesi Hatice monla	A	Celî Sülüs	Hotoz	Kadın	Tepeören Mezarlığı
50	H.1253 M.1837-38	Şerîfe Hanım	A	Celî Sülüs	Hotoz	Kadın	Tepeören Mezarlığı
51	H.1253 M.1837-38	Seyyid Emrullah	A	Celî Sülüs	Sarık	Erkek	Tepeören Mezarlığı
52	H.Recep ayının ilk günü 1253 M.Ekim 1837	Şerîfe Zeyneb İbn Ahmed	E	Celî Sülüs	Üçgen Tepelik Tip	Kadın	Tepeören Mezarlığı
53	H.Recep ayının ilk günü 1253 M.Ekim 1837	Sadullah'ın karındaşı Seyyid Ali ibn Hacı Ahmed	E	Celî Sülüs	Kırılmış	Erkek	Tepeören Mezarlığı
54	H.Recep ayının ilk günü 1253 M.Ekim 1837	Mir Sarı Ali İbn Abdullah	A	Celî Sülüs	Sarık	Erkek	Tepeören Mezarlığı
55	H.1254 M.1838/39	Bekâr Ömer Beşenin oğlu Hüseyin Ağa	A	Celî Sülüs	Sarık	Erkek	Tepeören Mezarlığı
56	H.1262 M.1846/47	İslamir Ağanın oğlu Süleyman Ağa	A	Celî Sülüs	Kırılmış	Erkek	Tuzla Sahil Mezarlığı

57	H.1272 M.1855/56	Hasan Efendi mahdumu Şükrü Mustafa Efendi	A	Celî Ta'lik	Kırılmış	Erkek	Tuzla Sahil Mezarlığı
58	H.1274 M.1812/13	Hüseyin Ağa	F	Celî Sülüs	Kırılmış	Erkek	Tuzla Sahil Mezarlığı
59	H.1289 M.1872/73	Emrullah Ağa'nın kerimesi Emine Hanım	F	Celî Ta'lik	Hotoz	Kadın	Tepeören Mezarlığı
60	H.1295 M.1878	İmâmoğlu Hasan Ağa'nın oğlu Emîn	F	Celî Ta'lik	Fes	Erkek	Tepeören Mezarlığı
61	H.1306 M.1888/89	Mustafâ Beşe'nin Kerimesi Ümmühân Tûtî	F	Celî Sülüs	Hotoz	Kadın	Tepeören Mezarlığı
62	H.1312 M.1894/95	Hüseyin Zevcesi Şerife	E	Celî Ta'lik	Bitkisel Bezemeli	Kadın	Tepeören Mezarlığı
63	H.1345 M.1929	Galipağazade İbrahim Efendi	F	Celî Ta'lik	Fes	Erkek	Tuzla Sahil Mezarlığı
64	?	Kürekçioğlu' nun Hafidesi	F	Celî Sülüs	Hotoz	Kadın	Aydınlı Mezarlığı
65	?	Monula Hasan	A	Celî Sülüs	Dardağan	Erkek	Aydınlı Mezarlığı
66	?	Menzilci Monla Mustafa	A	Celî Sülüs	Kavuk	Erkek	Aydınlı Mezarlığı
67	?	Kürekci(?) Ahmed Ağa Validesi Zeliha Hanım	E	Celî Sülüs	Sivri Kemer	Kadın	Aydınlı Mezarlığı
68	?	?	F	Celî Sülüs	Sarık	Erkek	Aydınlı Mezarlığı
69	?	?	G	Celî Sülüs	Sarık	Erkek	Aydınlı Mezarlığı

70	?	Kara Abdi oğlu Abdi Ağa	A	Celî Sülüs	Kırılmış	Erkek	Tepeören Mezarlığı
71	?	Âişe Monla	E	Celî Sülüs	Üçgen Tepelik	Kadın	Tepeören Mezarlığı
72	?	Hüseyin Oğlu Hacı Ali Ağa	A	Celî Sülüs	Kırılmış	Erkek	Tepeören Mezarlığı
73	?	Na'l-bend İbrahim Ustanın Kerimesi Emine Hanım	D	Rik'a	Bitkisel Bezemeli	Kadın	Tepeören Mezarlığı
74	?	Hâcî Hüseyin	E	Celî Ta'lik	Sarık	Erkek	Tepeören Mezarlığı
75	?	Emrullah Ağa'nın mahdumu Hüseyin Efendi	F	Celî Ta'lik	Fes	Erkek	Tepeören Mezarlığı
76	?	Hüseyin(?) Oğlu...	G	Celî Sülüs	Dardağan	Erkek	Tepeören Mezarlığı
77	?	Hacı Hüseyin Ağa'nın oğlu Monla Muhammed	A	Celî Sülüs	Kırılmış	Erkek	Tepeören Mezarlığı
78	?	Muhammed Beşe	G	Celî Sülüs	Kırılmış	Erkek	Tepeören Mezarlığı
79	?	Hacı Muhammed Oğlu...	G	Celî Sülüs	Dardağan	Erkek	Tepeören Mezarlığı
80	?	Tebeörenli el-Hâcc...	F	Celî Sülüs	Kırılmış	Erkek	Tepeören Mezarlığı
81	?	Tabur İmamı Mustafa Remzi	E	Celî Ta'lik	Sarık	Erkek	Tuzla Sahil Mezarlığı
82	?	?	F	Celî Ta'lik	Sarık	Erkek	Tuzla Sahil Mezarlığı

SONUÇ

Köklü ve eski bir yerleşim bölgesi olan Tuzla’ da yakın tarihimiz olan Erken Cumhuriyet dönemleri ve XVIII yy. Osmanlı Döneminden kalan az da olsa cami, çeşme ayakta kalabilmiştir. Bizlerin ele almış olduğu Osmanlı Devri mezar taşları, ilçenin üç farklı mezarlığında bulunan taşlar olmuştur. Bunlar sırasıyla Tuzla Sahil Mezarlığı, Tepeören Mezarlığı ve Aydınlığı Mezarlığı’ dır.

Her ne kadar bu üç farklı mezarlıkta mevcut bulunan taşlar üzerinde çalışma yapılmış olsa da mezarlıkların bakımsız ve atıl olması birçok tarihi mezar taşının kırılmasına, birçoğunun kaybolmasına sebep olmuştur.

Çalışmamızda yer alan Katalog kısmı ve değerlendirmelerde görüldüğü üzere mezâr şâhidelerinin anlattığı, bizlere aktardığı birçok unsur var. Bazı zaman bunlar bir yakarış, bazı zaman insanlardan istek, bazı zaman da Tuzla bölgesine ait çeşitli bilgiler verilmektedir.

Ele almış olduğumuz 82 adet mezarda en erken tarihli olan mezar taşı Tepeören Mezarlığı’ nda bulunan miladi 1651-52 yıllarına tarihlenen Fatıma Kadın’ ın mezar taşı (Kat.Nu:01) olurken en geç tarihli ise miladi 1929 yılına tarihlenen Galipağazade İbrahim Efendi’ nin mezar taşı (Kat.Nu:63) olmuştur. 82 adet mezarın 53 adeti erkek mezarı iken, 29 adeti ise kadın mezarıdır. Bunu kimi zaman kitabe metinlerinden kimi zaman da başlık ve tepelik bölümlerinden ayırt edebiliyoruz.

Çalışmanın amacında aslında en önemli noktalardan biri, Tuzla İlçesi’ nin geçmişine bir nebze de olsa ışık tutmaktır. Mezâr taşlarından da anlaşıldığı üzere birçok defa Tuzla’ya bağlı mahallelerinin isminin değiştiğini, bağlı olduğu ilçelerin veya illerin değiştiğini işte bu Osmanlı Dönemi Mezâr taşlarından anlayabiliyoruz. Bunu Kat.Nu:25, Kat.Nu:60 ve Kat.Nu:26 numaralı şâhideler açıkça bizlere aktarmaktadır.

Özellikle Tepeören Mahallesi Mezarlığı başta olmak üzere medfûn bulunan kişilerin meslekleri de şâhidelerden kolayca okunmaktadır. Tepeören Mezarlığında daha çok karşımıza çıkan Yeniçerilerin mezar taşları hem başlık hem de kitabe içeriğinden kolayca anlaşılabilmektedir. Bunlar karşımıza; Kat.Nu:14, Kat.Nu:20, Kat.Nu:21, Kat.Nu:24,

Kat.Nu:30, Kat.Nu:34, Kat.Nu:36, Kat.Nu:38, Kat.Nu:41, Kat.Nu:65, Kat.Nu:66, Kat.Nu:69, Kat.Nu:76, Kat.Nu:79 numaralı mezar taşlarında çıkmaktadır.

Kat.Nu:09, Kat.Nu:23, Kat.Nu:25, Kat.Nu:16, Kat.Nu:81, Kat.Nu:73, Kat.Nu:26, Kat.Nu:38, Kat.Nu:39, Kat.Nu:48, Kat.Nu:49, Kat.Nu:20, Kat.Nu:14, Kat.Nu:61, Kat.Nu:34, Kat.Nu:36, Kat.Nu:21, Kat.Nu:78, Kat.Nu:47, Kat.Nu:55, Kat.Nu:41, Kat.Nu:37, Kat.Nu:24, Kat.Nu:4, Kat.Nu:66, Kat.Nu:27, Kat.Nu:19 numaralı şâhidelerde meslek adları geçmektedir. Bu meslekler; Beşe(Yeniçeri), Nalbend(Nalbant), Alemdar, Kethüda, Kahveci, Çorbacı, Kalyoncu, Kalyoncuağası, İmam, Kaftanağası, Hafız, Tabur İmamı, Menzilci, Serdengaçtiğası, Reis olarak karşımıza çıkmaktadır.

Osmanlı Devrinde Yeniçeri başlıklarından en tanınan ve bilineni Dardağan'dır. (İşli, 2010) Adeta bir Yeniçeri alemeti olan Dardağan toplamda 14 adet şâhidede kendini gösterirken, 16 adet şâhidede yine Yeniçeri alemeti olan “Beşe” kelimesi karşımıza çıkmıştır.

Bir Yeniçeriye açık açık beşe unvanının kullanıldığı ilk kayıt 1590-91 tarihli belgeleri içeren 84 numaralı Üsküdar şer'îye sicilinde bulunmaktadır. “Dergâh-ı âli yeniçerilerinden” Ahmed Beşe b. Abdullah, Şile Nahiyesi'nden Ahmed b. Abdullah'dan, mudarebe yoluyla verdiği 2.000 akçeyi talep etmektedir. Bundan sonraki kayıtlarda ise sıklıkla “Dergâh-ı âli yeniçerilerinden” gibi tanımlayıcı bir ifadede sonra yeniçeri isminin arkasına beşe unvanı eklenmektedir. (Açık, 2015)

Mezârlıkta kadın şâhidelerinin 13 tanesinde (Kat.Nu:7, Kat.Nu:8, Kat.Nu:15, Kat.Nu:37, Kat.Nu:39, Kat.Nu:43, Kat.Nu:45, Kat.Nu:48, Kat.Nu:49, Kat.Nu:50, Kat.Nu:59, Kat.Nu:61, Kat.Nu:64) Hotoz tipli serpûş dikkat çekmektedir. Bazen sadece boyun ve başlık kısmı karşımıza çıkarken bazen de boyun kısmında yer alan bir süsleme ile karşımıza çıkar. Bunlar değerlendirme kısmında detaylı bir şekilde aktarılmaya çalışılmıştır.

Aile, soy, akraba ilişkisi kurulabilen şâhidelerle de karşılaşmıştır. Nitekim Kat.Nu:38, Kat.Nu:39, Kat.Nu:48, Kat.Nu:49 numaralı şâhidelerin kitabe metinleri incelendiğinde Kutoğlu sülalesinin geçmesi, mezar taşlarının da birbiriyle büyük oranda benzerlik

göstermesi ve konum olarak birbirlerine çok yakın olmaları burada medfûn bulunan kişilerin kardeş olma ihtimalini oldukça güçlendirmiştir.

Kat.Nu:52, Kat.Nu:53, Kat.Nu:54, Kat.Nu:71 numaralı şâhideler incelendiği zaman bazı özellikler dikkat çekmektedir. Taşların cinsi ve formu, kitabe metninin yazı karakteri, ve ölüm günlerinin aynı olması düşündürücüdür. Bir hastalık ya da kan davası gibi ani ve toplu ölümler olmuş olabilir sentezi oluşmaktadır.

Bitkisel bezemeler Türk Sanatı'nda olduğu gibi mezar taşlarında da en çok tercih edilen bezeme programlarından biridir. Bezemenin en yoğun grubunu oluşturmaktadır. Tanımlama itibariyle, doğada varolan bitkilerin dışında, stilize edilmiş veya tanımlaması zor motiflerin de bulunmasına bağlı olarak, sıkıntı çekilen ve yayınlarda farklı adlandırmaların bulunduğu durumlar olmuştur. (Bayrakal, 2016)

Çalışmamızda yer alan mezarlıklarda bezeme açısından bitkisel süslemeli şâhidelerin varlığı oldukça kısıtlıdır. Tuzla Sahil Mezarlığı'nda 22 numaralı mezarın ayak taşı (Kat.Nu:22), 18 numaralı mezarın baş ve ayak taşı (Kat.Nu:18), 16 numaralı mezar taşı (Kat.Nu:16), 63 numaralı mezarın ayak ve baş taşı (Kat.Nu:63) olarak tespit edilirken; Tepeören Mezarlığı'nda Kat.Nu:29, Kat.Nu:37, Kat.Nu:39, Kat.Nu:43, Kat.Nu:48, Kat.Nu:49, Kat.Nu:50, Kat.Nu:59, Kat.Nu:62, Kat.Nu:73 numaralı mezar taşları, 40 numaralı mezarın ayak taşı (Kat.Nu:40) olmak üzere kayıt altına alınmıştır. Çalışmamıza konu bir diğer mezarlık olan Aydınlı Mezarlığı'nda bezemeli mezar taşlarına rastlanılmamıştır. Süsleme tezyinatları değerlendirme kısmında ayrıntılı verilmiş olup; kısaca vazodan çıkan bitkisel motifler, lale, akantus yaprakları ve kıvrım dallar olarak karşımıza çıkmaktadır diyebiliriz.

Tuzla ilçesinde bulunan Osmanlı Dönemi Mezâr Taşları aslında her mezarlık gibi bazı dönemlere ışık tutmuştur. Görüldüğü üzere birçok mezârlıkta bulunan taşlarla benzerlikler gösteren Tuzla mezar taşları bulunduğu bölgeye ait birçok bilgi aktarmaktadır. Mezarlıkların fiziki durumu ve incelemelerden yola çıkacak olursak burada yapılacak olan bir detaylı alan temizliği birçok şâhidenin daha gün ışığına çıkarılmasına fayda sağlayacaktır.

Çalışmamız toplamda 82 adet mezarı detaylı bir şekilde incelerken, bizlere Tuzla’ da yer alan Osmanlı Devri mezar taşlarının Sanat Tarihi bilimine olan katkısını da gözler önüne sermektedir.



KAYNAKÇA

- Açık, T. (2015). Beşe Ünvanı Hakkında. *Tarih Dergisi*, 37-64.
- Arseven, C. E. (1998). Fes. *Sanat Ansiklopedisi* (s. 583-584). içinde İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Arseven, C. E. (1998). Sarık. *Sanat Ansiklopedisi* (s. 1767). içinde İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Aşık, A. (1914). *Tevarih-i Ali Osman*. İstanbul.
- Ayanoğlu, F.İ. (2022). Tarihî Mezar Taşları İstanbul-1. İstanbul:İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Varlıkları Dairesi Başkanlığı.
- Baykara, T. (2000). *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş Anadolu'nun İdari Taksimatı*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.
- Bayrakal, S. (2011). Ölümsüzlüğe uzanan taşlar:Hacı Bektaş Veli Külliyesi Haziyesi'ndeki mezar taşları. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 15-70.
- Bayrakal, S. (2016). *Uşak' ta Osmanlı Mezar Taşları*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Bayrakal, S. & Daş, E. (2008). Yelki(İzmir/Güzelbahçe) Mezarlığı, Sanat Tarihi Dergisi, 17/2, s.25-41
- Berk, S. (2006). *Zamanı Aşan Taşlar*. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları.
- Biçici, H. K. (2013). Muğla Ortakent' te Bulunan Osmanlı Dönemi Mezar Taşları-II. *International Journal of Social Science*, 1373-1436.
- Bosch, E. (1946). Bitinya Tetkikleri. *Belleten*, 42.
- Çal, H. (2022). 17-20. Yüzyıl Mezar Taşlarında Bektaşilik. *Türk Kültürü Ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 491-551.
- Çal, H. (2015). Boyabat Mezar Taşları. Ankara: Boyabat Belediyesi Kültür Yayınları.
- Çal, H.(2012). Yozgat Çapanoğlu Camisi Haziyesindeki Mezar Taşlarında Tipler, 10.Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi 28 Ağustos-2 Eylül 2012 Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, s.965-972.
- Çal, H. (1998). “İstanbul Eyüp’teki Erkek Mezar Taşlarında Başlıklar”, Tarihi Kültürü ve Sanatıyla Eyüp Sultan Sempozyumu III, İstanbul, s.206-225.

- Çal, H. (2015). “Türklerde Mezar, Mezar Taşları”, Aile Yazıları, 8, T.C Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Yayını, Ankara, s. 295-332
- Çal, H., & İLTAR, G. (2011). Giresun İli Osmanlı Mezar Taşları. Ankara: Giresun Valiliği Yayınları.
- Çal, H. & ÇAL, A. (2008) Kastamonu Atabey Gazi camisi ve türbesi hazirelerindeki mezar taşları. Ankara.
- Çaycı, A. & Durmuş, L. (2007). Kütahya Erguniyye Mevlevihanesi(Dönerler Camii) Haziresindeki Mezar Taşları, İstem, 10, s. 205-221
- Çelik, G. (2003). *16-19. Yüzyıl Gebze(Sosyo Ekonomik Bir İnceleme)*. Kocaeli: Gebze Belediyesi Kültür Yayınları.
- Danışmend, İ. H. (1971). *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*. İstanbul: Doğu Kütüphanesi.
- Eyice, S. (1973). Tuzla' nın Değirlenaltı Mevkiinde Bir Bizans Kalıntısı. *Sanat Tarihi Yıllığı*, s. 29.
- Gümüsoğlu, H.D. (2018). Mansur Baba Haziresi’ndeki Son Osmanlıca Bektaşî Mezar Taşları. *Türk Kültürü Ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, s.9-41.
- Gün, R. (2006). Samsun-Çarşamba Rıdvan Paşa Camii Haziresindeki Mezar Taşları-I (Celî Ta’lik Kitabeli Olanlar). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 103-143, 103-143.
- İşli, H. (2006). *Yeniçeri Mezartaşları*. İstanbul: Turkuaz Yayınları.
- İşli, H. (2010). *Osmanlı Serpuşları*. İstanbul: Avrupa Kültür Başkenti 2010 Yönetmenliği.
- Kahraman, İ. (2015). *Osmanlı'dan Cumhuriyete Sanayi, Bilim, Teknoloji, Kültür ve Turizm de Marka Kent Gebze*. Kocaeli: Kocaeli Valiliği.
- Kuban, D. (1993). Akritas. K. B. Vakfı içinde, *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi* (s. 160). İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı.
- Laqueur, H. P. (1997). *Hüve’l- Baki İstanbul’da Osmanlı Mezarlıkları ve Mezar Taşları*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Maden, F. (2011). Bektaşilikte Giysi ve Sembol Olarak Tac. *Türk Kültürü Ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 65-84.
- Mansel, A. M. (1984). *Ege ve Yunan Tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

- Özdemir, M. (2014, 06 06). *Tuzla'nın Tarihçesi*. Tuzla Belediyesi:
<https://tuzla.bel.tr/icerik/78/3338/tuzlanin-tarihcesi.aspx> adresinden alındı
- Özdoğan, M., & Başgelen, N. (2007). *Anadolu Uygarlığının Doğuşu ve Avrupaya Yayılımı*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Tunçel, G. (1996). Türklerde Mezar Taşı Geleneğine Kısa Bir Bakış. *Nevruz*, 16.
- Zeybek, R. (2001). Denizli Kabristanlığında 18. ve 19. yüzyıllardan kalma mezartaşlarının tahlili. 7-10. Isparta.

